

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCII., št. 9
september – kimavec

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
odbadeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise**,
potrdene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
*Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Samar

IZ VSEBINE:

M. Toš:	Več generacijske solidarnosti in spoštovanja	420
M. Toš:	Pod Košuto o vsakdanjih temah ...	421
IZ DNEVNEGA TISKA		422
MENJA IN PREDLOGI		424
B. Avbar:	Ničesar ne naredimo jezni (3)	424
F. Svetec:	Modrost za (na) mladost	424
B. Krže:	Rožnikova oporoka	425
C. Štrumbelj:	Kadar pride medved v neprimerno okolje, je kriv le človek!	426

I. Jelenko, A. B.		
Kalpič, K. Savinek,		
B. Pokorny:	Divji prašič in škoda v kmetijski krajini (2)	428
M. Krofel, M. Jonozovič,		
A. Marincič,		
K. Jerina:	Projekt telemetrije rjavih medvedov	434
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...	437

PO LOVSKEM SVETU		438
E. Fišinger:	56. Generalna skupščina CIC – Pariz 2009	438
B. Leskovic:	Mostarska deklaracija	439
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	440

LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		441
A. Guzelj:	Zamrznjeni kljuni	441
LOVSKA ORGANIZACIJA		443
F. Rotar:	36. srečanje LPZ in registrov 09	443

M. Petretič:	2. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	445
M. Kersnik:	Prvenstvo LZS v lovskem strelstvu 2009	446
M. Kersnik:	Prijateljsko srečanje HLS in LZS	446
M. Kersnik:	Izjemni rezultati B. Mačka v trapu	447
M. Romano:	3. Pokal Primorske	447
Z. Mastnak:	V Celju dobili novo generacijo mladih lovcev	448
B. Zlobko:	Lovske novice od Turjaka do Krke in Kolpe	449
B. Vasa:	Zaključek izobraževanja lovskih pripravnikov pri LZ Maribor	450

B. Vasa:	Skupna strokovna ekskurzija novih lovcev ZLD Ljubljana in LZ Maribor	451
B. Vasa:	Podelitev lovskih spričeval in podpis Zaprisege Trebanjski policisti pri mirnskih lovcih	451

J. Smolič:		
J. Seršen,		
Š. Nemec:	Drugi lovski tabor ZLD Prekmurje	451
D. Lepšina:	Eколоški dan na OŠ Globoko	453
Z. Golub:	LD Podlehnik ponosna na svoje delo	453
R. Slogovič:	Domov s štirimi pokali	454
F. Rotar:	Lovci in kmetje kljubovali naravi	455

MLADI PIŠEJO		456
---------------------	--	-----

JUBILANTI		457
------------------	--	-----

LOVSKI OPRTNIK		459
-----------------------	--	-----

F. Ekar:	16. poletni lovski veleslalom	459
A. F. Bren:	Spet se je vrnil – divji petelin	460
B. Galjot:	Žrtev strela je lahko tudi divjad	461
B. Žerdin:	Že 12. maša za pokojne lovce	462
S. Lipec:	Krivolov ali električni pastir?	462
K. Furlan:	Aktinomikoza pri srnjadi	463
N. Marolt:	Sodelujemo v projektu proučevanja dejavnikov privajanja medveda na človeka	463

O. Bakal:	Policisti rešujejo tudi živali	464
O. Bakal:	Vedno več mrtvih mladih storkelj v Prekmurju	464
S. Fortuna:	Medved je, medveda ni ...	465
B. Leskovic:	Gregor Bolčina – Mašun, nastanek, razvoj in pomen gozdarske naselbine	466

V SPOMIN		467
-----------------	--	-----

LOVSKA KINOLOGIJA		468
--------------------------	--	-----

J. Korošec:	Kdo bi moral biti učenec? Pes ali vodnik?	468
B. Renčof:	Tečaj za vodnike lovskih psov v LKD Zasavje	468
M. Kersnik:	PZP ptičarjev na Pšati	469
I. Lovrenčič:	Istrski brak (nadaljevanje)	470
KZS:	Predvidena legla	471

SLIKA NA NASLOVNICI:
Jelen – *Cervus elaphus*
Foto: J. Papež - Grča, Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.-31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.-31. 12.

mladica:
1. 5.-31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.-31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.-31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.-31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.-31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.-31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.-31. 12.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.-28. 2.

ovca:
1. 8.-31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.-31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.-31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.-31. 1.

svinja:
1. 7.-31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.-31. 12.

Poljski zajec

1. 10.-15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.-28. 2.

Jazbec

1. 8.-31. 12.

Lisica

1. 7.-15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.-31. 3.

Navadni polh

1. 10.-30. 11.

Alpski svizec

1. 9.-30. 10.

Pižmovka

1. 8.-31. 3.

Nutrija

1. 1.-31. 12.

Fazan

1. 9.-15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.-15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.-15. 1.

Šoja

20. 8.-28. 2.

Sraka

1. 8.-28. 2.

Siva vrana

10. 8.-28. 2.

Več generacijske solidarnosti in spoštovanja

September ali po starem slovenskem poimenovanju kimavec je že od nekdaj začetek jeseni. Tistega časa, ko se ponavadi začne najobilnejši del leta, ki mu preprosto rečemo žetev. Ne žetev žita v klasičnem pomenu, pač pa žetev vsega, kar smo sejali na začetku leta. V simbolnem pomenu je torej to tudi v lovstvu začetek obilnejše žetve po napornem delu skozi vse leto, ko smo po načelih umnega gospodarja strokovno preudarno, odgovorno in ekološko kompleksno uresničevali sprejete obveznosti. Ni jih bilo malo; verjamem, da boste v veliki večini LD zelo zadovoljni. Mnogi pa tudi ne, saj vse le ni šlo tako gladko, kot smo predvidevali. In tudi ne more iti, saj naša »njiva« ni polje ječmena, ki ga jeseni (ali spomladi) posejemo, poleti pa prvega požanjemo. Je veliko veliko več. Naša »žetev« je odvisna od mnogih dejavnikov in na številne ne moremo vplivati, moramo pa jih upoštevati. Zato vedno znova izpostavljamo vlogo in pomen znanja, torej stroke, ki se ji lovstvo ne more in predvsem ne sme izogniti, sicer bo pristalo še nižje, kot včasih (zares) tudi pristane. Ne vedno po lastni krivdi, a zgodi se pač tudi to. Naša »žetev« poenostavljeno povedano in zapisano pomeni intenzivno gospodarjenje z divjadjo in lovišči v smeri uresničevanja kakovostnega in tudi količinskega odstrela. Nekaj tega smo že postorili (v glavnem pri srnjadi), a glavčina nas šele čaka. Ne bomo izgubljali besed in tiskarskega črnila za tisočkrat prežvečene opomnike o nujnosti intenzivnega odstrela mladičev srnjadi na začetku lovne dobe. Marsikaj bi bilo mogoče še povedati ne zgolj o tem, pač pa tudi o čem drugem. Odstrel je del našega upravljanja, del naše »žetve« torej, ki pa je poleg naravovarstvenih ciljev pomemben element našega poslanstva. Načrtovanemu in zahtevanemu odstrelu se preprosto ni mogoče izogniti, kar smo vselej argumentirano povedali tudi vsem glasnim nasprotnikom lova. Njegovo uresničevanje je prežeto s praktičnim znanjem, izkušnjami, poznavanjem divjadi v naravnem okolju in drugimi veščinami.

Praktično znanje je veliko bogastvo, ki ga imajo zlasti naši starejši člani, če so stroko spremljali in se sproti seznanjali z novostmi. Mnogi ga ne skrivajo, pač pa prenašajo na mlade, ki so jim hvaležni za koristne nasvete. Teh ni nikoli preveč, sploh če so namenjeni zanamcem za njihovo lažje premagovanje vedno večje odgovornosti v lovišču. Tega se moramo zavedati. Zato lahko tudi v lovstvu govorimo o nujnosti nekoliko večje generacijske solidarnosti, predvsem pa medsebojnega spoštovanja. Ne hlapčevstva in ponižanja, pač pa pravega, človeško korektnega razumevanja in spoštovanja vseh, ki so z minulim delom utrjevali naše temelje, in tudi mlajših, ki z novimi, svežimi, včasih tudi drznimi idejami peljejo organizacijo v korak s časom. Le tako bomo lahko kos obveznostim, ki dobesedno kličejo in jih ne zanimajo naše birokratske in administrativne ovire. Medtem ko smo v dolgoročni strategiji lovske organizacije namenili velik poudarek pridobivanju mladih članov, smo ponekod nekoliko preveč potisnili na stran skrb za vzpostavljanje zdravih generacijskih mostov in povezav. Zdi se, da problematika sploh ni tako nepomembna, kot se kaže na prvi pogled, in da ji bo treba občasno nameniti več pozornosti.

Ker je naše glasilo osrednji lovski medij in sestavni del slovenskega medijskega prostora s sicer specifičnim poslanstvom, smo vedno bolj odprti za mnoge pripombe, predloge,

kritike in pohvale. Vse to se zrcali skozi številna elektronska sporočila, telefonske klice in tudi skozi klasično pošto. Veseli smo zlasti podpisanih pisem, iz katerih veje veliko koristnega za celotno organizacijo. Žal jih morda premalo objavimo na straneh Lovca, a vsega pač ne moremo predstaviti lovski (in k sreči tudi nelovski) javnosti. O anonimkah ne mislim razpravljati, ker to ni metoda, vredna pozornosti. Imeti je treba vsaj toliko poguma, da se pod kritiko (kakršna koli že je) vsaj podpišemo. Zato sem toliko bolj vesel vsebinsko jasnih pisem članov, ki ne skrivajo pripomb in se pod izdelek tudi podpišejo. Z velikim zadovoljstvom sem pred časom prebral pismo starejšega lovskega tovariša Toneta z Gorenjske, ki je v pismu izrekel tudi priznanje Lovcu in uredniški politiki. Veseli ga namreč, da Lovec seznanja članstvo in bralce tudi z drugačnimi dogajanjem v našem lovstvu in da znamo na kritične dogodke primerno opozoriti ter jih vsebinsko predstaviti javnosti. Njegovo pismo sodi v kontekst omenjene medgeneracijske solidarnosti in večjega spoštovanja mlajših do starejših in tudi obratno. Takole je v pismu zapisal lovec Anton (poln naslov hranimo v uredništvu):

»Moja težava in moj problem je v odnosu mlajših članov do starejših lovcev. Vsi vemo, da je staranje članstva v lovski

Foto: D. Briški – Diana

Delček neokrnjene divjine v Julijcih

organizaciji dejstvo. Vse (pre)več nas je starejših lovcev, ki smo svoja najlepša lovska leta že odcveteli, vendar nas kljub težavam še vedno znova vleče v lovišča. Star sem 83 let in sem ustanovni član LD, edini še živeči ustanovitelj te družine in imam status častnega člana, kar so mi dodelile prejšnje vodstvene strukture v družini. Lovec sem od mladih nog, torej že skoraj sedem desetletij. S srcem in dušo sem živel in živim za mojo lovsko družino in lovišče. V vseh teh letih sem veliko postoril za naše lovišče, vse s trdim in poštenim delom. Ob tem sem se seveda postaral, nisem več tako aktiven pri delu lovske družine in dela zmožen kot mlajši lovci. Še vedno pa bi šel kdaj pa kdaj, kljub težavam pri prevozu v lovišče, saj moram vedno nekoga prositi, da me popelje v lovišče, na lov, tudi na srnjaka. Ob tem sem letos naletel na veliko, zame kot starega človeka, nepremostljivo težavo. Na letošnjem preskusu orožja in strelskih sposobnosti, kar sem uspešno opravil, sem se že veselil letošnjega maja, ko bom šel na lov na srnjaka, tudi zato, ker sem izžrebal dovolilnico za odstrel trofejnega srnjaka. Nekaj dni po prevzemu dovolilnice pa sem od vodstva družine prejel obvestilo, da srnjaka ne smem loviti, dokler ne naredim nove preže na dodeljeni mi lokaciji. To naj bi bilo v skladu z novim družinskim pravilnikom, je še dodano. Osupel, prepaden in ponižan sem se uklonil in danes na glas razmišljam takole: Kako naj 83-letni človek še lahko naredi prežo, kako naj pleza po vejah, sestavlja in veže nosilce, saj je to delo (tudi nevarno), ki ga še mlajši lovci pogosto ne zmorejo? Čeprav sem kmet in mi tudi težja dela niso bila odveč, se človek z leti seveda upeha. Ta neživljenjski družinski pravilnik praktično sili starejše lovce, da bi prenehali loviti in se sami odstranili iz lovske organizacije. Tog in do starih lovcev krivičen pravilnik nam je vzel, poleg družine, še kaj drugega, še edino radost in veselje – lov in biti lovec».

Tako torej meni Tone, ki na koncu pisma dodaja, da s to problematiko ni želel obremenjevati vodstva LZS, saj ve, da ima to veliko drugih, pomembnejših problemov. To je sicer res, a včasih se lahko vodstvo sooči tudi s kakšno na videz drobno zadevo, ki se kako prizadene posameznika. Verjamem, da Tonetu ni lahko pri srcu in vesel sem njegovega odkritega pisanja. Več bi lahko in celo moralo biti tovrstnih komunikacij stikov. Uredništvo bo storilo vse, da bi postali veliko bolj odprti in da bi tudi znotraj organizacije počasi odstranili nepotrebne tabuje in stereotipe, da pač Dolenjcev res ne briga, kaj tare Štajerce in obratno. Še kako nas zanima, kaj se dogaja, kakšne so izkušnje in kaj lahko storimo skupaj, da bomo v prihodnje učinkovitejši in bomo znali ceniti tudi sadove minulega dela ter hkrati podpreti strokovno utemeljene izzive sodobnega časa, ki se zrcalijo skozi hotenja in mnenja mlajših, povsem neobremenjenih članov zelene bratovščine. Le malo več spoštovanja bi moralo biti z ene in druge strani. In predvsem nekoliko več življenjskosti, ko gre za zgodbo, kakršno nam je predstavil Tone. Verjemite, da ni osamljena!

Kaj lahko postorimo skupaj, s skupnimi močmi v lovski organizaciji in zunaj nje, če so cilji pravi, potrjuje tudi novica s Štajerske. Tam so člani kolektiva zelene bratovščine iz Rač v lovstvu res nenaklonjenih časih zgradili in odprli sodoben lovski dom. Objekt, ki nam je lahko vsem v ponos. Pravo veselje je bilo videti zadovoljne in celo ganjene obraze najstarejših članov, ko so jim mlajši razkazovali nove prostore. Znali so združiti izkušnje, znanje in delovni elan, za nameček pa pritegniti še lokalno skupnost. Dogodek, kakršnih smo v slovenskem lovstvu lahko samo veseli. Ozrmo se torej naokrog in podprimo dobre ideje – tudi za ceno kakšne zame-re. Predvsem pa bodimo obzirnejši in spoštljivejši drug do drugega. Tudi v lovstvu to nekaj šteje!

Dr. Marjan Toš

Uredniška kolumna

POD KOŠUTO O VSAKDANJH TEMAH ...

Pri planinski koči pod Košuto nad slikovitimi Selami na avstrijskem Koroškem je bilo prvo letošnje avgustovsko soboto tradicionalno prijateljsko srečanje slovenskih lovcev treh dežel: Slovenije, Koroške in Italije. Gostitelj letošnjega srečanja, ki je minilo v izjemno prijateljskem in hkrati delovnem vzdušju, je bil Klub prijateljev lova iz Celovca, ki združuje več kot sto slovenskih zamejskih lovcev na Koroškem. Predsednik in eden še živečih ustanoviteljev kluba Friderik (Mirko) Kumer – med prijatelji Fric – je v pozdravnem nagovoru posebej poudaril pomen prijateljskih srečanj, ki so namenjena predvsem negovanju stikov med matičnim narodom in manjšino, znova pa poudaril nujnost medsebojnega sodelovanja lovcev na severni in zahodni meji. Poleg prijateljstva in lovskega tovarištva, ki je že več kot 45 let na najvišji ravni, lovce povezujejo tudi mnoge skupne težave. Zato je prav v tem neprecenljiv pomen vsakoletnih srečanj in predvsem dobrega sodelovanja lovcev za krepitev narodne zavesti onstran državnih meja. To sploh ni nepomembno, saj je slovenstvo tudi v združenju in povezani Evropi marsikdaj še vedno na velikem prepihu, našim rojakom pa sploh ni tako zelo lahko, kot bi morebiti kdo sodil na prvi pogled. Lovska organizacija se tega dejstva globoko zaveda in že v 60-tih letih minulega stoletja so pobudniki za ustanovitev Kluba prijateljev lova v Celovcu slutili, da bi lahko tudi s to organizacijo dali nekaj novih vzpodbud ohranjanju slovenstva na avstrijskem Koroškem. Imeli so prav in zgodovina jih ne bo mogla pozabiti. Ne le legendarnega Karla Prušnika - Gašperja, pač pa tudi ne njegovih najbližjih sodelavcev iz Slovenije in Avstrije. Nič manjši ni pomen Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob v italijanskem zamejstvu, ki so se tudi udeležili srečanja. Pod Košuto se je to vnovič potrdilo in resnično je bilo prijetno prisluhniti kramljanju o mnogih aktualnih temah. Še več pa je bilo besed o čisto vsakdanjih, lovskih in tudi nelovskih temah.

Na srečanju pod Košuto je Mirko Kumer - Fric, ki je kljub letom še vedno poln ustvarjalnega elana in vselej nad vse priznan mož, izpostavil nekatere uveljavljene oblike sodelovanja na kulturnem, izobraževalnem in založniškem področju. V strokovni lovski javnosti je bil izjemno dobro sprejet trijezični slovensko-nemško-italijanski slovar lovskega izrazoslovja. Po njem segajo slovenski, zlasti pa nemški in italijanski lovci in bo verjetno kmalu doživel ponatis. Uspešno je tudi kulturno sodelovanje, še zlasti nastopi zamejskih lovskih zborov na vsakoletnih srečanjih slovenskih lovskih zborov in registov. Predvsem pa je vsem udeležencem srečanja zaželel veliko sproščenosti in užitkov v tako rekoč idiličnem okolju vršacev, obsianih z vročim soncem. V takšnem okolju res ne more biti prostora za zle misli – takšno okolje namreč dobesedno samo sili k optimizmu, ki ga slovensko lovstvo (skupaj z zamejstvom) še kako potrebuje.

V nadaljevanju srečanja so spregovorili tudi o več lovsko-gospodarskih temah. Koroški lovci se še vedno soočajo s pojavom gamsjih garij, ki so dobesedno zdesetkale njihove gamsje trope. Zato so že doživeli občutno finančno-gospodarsko škodo. Spodbudnejša je številčnost srnjadi, ki pa jo je prizadela zima. Še vedno je zadovoljiva zastopanost vseh vrst gozdnih kur, tudi divjega petelina in ruševca, ki ju na avstrijski strani Karavank še lovijo, v Sloveniji pa sta povsem zavarovana. Na širšem tržaškem območju se lovci soočajo s povečano številčnostjo divjih prašičev, ki povzročajo velikansko škodo v kmetijstvu. Odstrel so marsikje povečali tudi za 100 %. Veseli pa so ponovnega postopnega večanja številčnosti male divjadi, zlasti poljskih zajcev in fazanov. Tudi v slovenskih loviščih v matični domovini se lovci soočamo s podobnimi težavami. Veliko so govorili tudi o uresničevanju nove lovske zakonodaje pri nas, ki velja šele od leta 2004, pa ji že napovedujejo spremembe. Zamejski lovci svarijo pred pretiranim drobljenjem in ustanavljanjem majhnih zasebnih lovišč, kar ni ne ekonomsko, še manj pa ekološko utemeljeno. Lovci treh dežel in njihovi gosti so srečanje sklenili s strelskim tekmovanjem na »slepo tarčo«, v kulturnem programu pa je uspešno nastopil Lovski pevski zbor Kluba prijateljev lova – Celovec, ki je z ubranim petjem navdušil lovce in mnoge planince, ki so se v čudovitem sončnem vremenu zbrali pred kočo pod mogočno Košuto ter skupaj z lovci preživeli nekaj prijetnih uric.

Res je bil lep poletni dan, poln vznesenosti, tovarištva in človeške toplote, česar nam v naših medsebojnih odnosih v zeleni bratovščini včasih še kako manjka. Zato je sporočilnost spontanega druženja pod Košuto toliko pomembnejša!

Dr. Marjan Toš

Foto: M. Armak, Grča

DIVJINA NA PRAGU KOPRA

Delo, 10. 6. (Boris Šuligoj). – Ornitologi so upravičeno ponosni na prvo gnezdenje polojnikov (ptic iz reda pobležnikov) v obnovljenem naravnem rezervatu pri Kopru. Ptice imajo gnezdo v blatu in ga »opremijo« s kamenčki, koščki školjčnih lupinic ali vejic. So takšni prizori, če upoštevamo, da je bila divjina na pragu Kopra še pred dvema desetletjema, obsojeni na propad? Od leta 2000 vsak teden štejejo ptice. »Doslej smo jih evidentirali 220 vrst, od tega 45 gnezdil. Pozimi najpogostejše prezimujejo liske, veliko je rac žvižgavk, potem so tu še žličarke, poleti male čaplje, beločeli deževniki, veliki škurhi, kozice in še mnoge druge ptice. Beločeli deževnik, denimo, je zelo ogrožena vrsta, ki gnezdi na skoraj golih tleh. Škocjanski zatok je zanj eno zadnjih pribežališč v Sloveniji,« je povedal **Borut Mozetič** iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS).

KO DIVJINA IZGINE

Večer, 1. 6. 2009 (Marjeta Keršič Svetel). – Ko je avtorica sestavka sledila poročilu o dvodnevni konferenci o evropski divjini, ki jo je v okviru češkega predsedovanja EU in evropski komisiji sklical češki minister za okolje **Ladislav Miko**, se je ob besedi evropska divjina vprašala: Kaj pa naj bi to sploh bilo? In zakaj bi se naj-

bolj odgovorni evropski politiki sploh pogovarjali o tem? Ugotovila je, da je konferenca namenjena predvsem skupnemu pozivu vsem evropskim državam, da so zadnji ostanki evropske divjine nekaj neizmerno dragocenega. Nekaj, kar je treba ohranjati. Celotno več: divjina je nekaj tako pomembnega, da jo je treba v Evropo tam, kjer je ni več, privabiti nazaj. Divjina je pravzaprav narava v svoji najbolj celoviti podobi. To so območja brez vidnih človekovih vplivov, kjer naravni procesi (pa naj bodo še tako burni in navidez katastrofalni) potekajo nemoteno. Divjina je dom človeštva, je okolje, v katerem smo ljudje postali misleča bitja. Tisočletja dolgo smo se bojevali proti divjini, zdaj pa moramo priznati, da brez nje ne moremo obstati. »Divjina je del naše evropske dediščine. Dediščina pa je resna zadeva. Če jo zapraviš, jo izgubiš za vedno. Zato moramo poskrbeti, da bodo območja divjine in 'skoraj divjine', ki jih imamo v Evropi, skrbno ohranjena dediščina, ki jo moramo zapustiti prihodnjim rodovom!«

V POSOČJU MEDVEDOV VEČ, ŠKODE MANJ

Dnevnik, 11. 6. (Vanja Alič). – V Posočju in okolici v zadnjih treh letih povzročajo bistveno manj škode zavarovane živalske vrste, kot so jo pred desetimi leti in več, je povedal **Iztok Koren** iz tolminske enote ZGS. Od divjadi sta še vedno

v ospredju medved in krokar – slednji je tudi na prvem mestu po številu napadov na drobnico. Doslej je medved pokončal po eno ovco v Bovcu in na Žagi ter osem na Starijskem vrhu, medtem ko je ris doslej zaklal deset koz v Volčanskih Rutih v Občini Tolmin. Največ težav, predvsem tudi na sadnem drevju, povzroča krokar.

PETKOVO POPOLDNE IN VEČER V VRBINI IN JOVSIH

Dolenjski list, 11. 6. – Zavod za varstvo narave je v sodelovanju s Krajevno skupnostjo in Turističnim društvom Kapele v petek, 12. junija, odprl vrata v naravo. Vabil je na obisk dveh pomembnih naravovarstvenih območij: Vrbine in Jovsov, ki sta domovanji številnih ogroženih ptic. Vrbina je zadnji nižinski odsek bregov Save, kjer reka ob povodnji še vedno gospodari na poplavni ravnici, oživlja nekdanje rečne rokave, ostanke poplavnega gozda in travniške loke. Tod živijo številne redke rastlinske in živalske vrste. Gramoznice v Vrbini so največje slovensko gnezdišče breguljk in čebelarjev.

Mokrotni travniki v **Jovsih** ob reki Sotli so življenjski prostor kosca, redke in ogrožene travniške ptice. Zato je območje vključeno v omrežja Natura 2000. Nočno oglašanje koscev, njihov značilni »krekk-kreek«, je dalo pticam ime, saj spominja na

brušenje kos. Opozarja pa tudi, da je travnike treba kositi, da bi naslednje leto tam spet peli kosci.

Ptico ogrožajo predvsem zgodnja košnja, ki usodno zmanjšuje število izvaljenih mladičev, pa tudi opuščanje košnje, zaradi katere se travniki zaraščajo, s tem pa izgubljam primeren gnezdišni habitat. Ohranitev ekstenzivnega gospodarjenja s travniki, z minimalnim vnosom gnojil in s čim poznejšo košnjo je nujnost za dolgoročno ohranitev kosca.

MEDVED USTRELJEN, ODRT IN BREZ GLAVE

Dnevnik, Delo, Večer, Slovenske novice idr., 13. 6. (Blaž Mazi, Marjeta Šostarič, Boštjan Celec idr.). – Raziškovalci oddelka za gozdarstvo so v četrtek popoldne v okolici Solčave s pomočjo lovcev odkrili truplo medveda, za katerega so pozneje ugotovili, da je medved Rožnik, ki je pred tedni zašel v bližino ljubljanskega živalskega vrta. Analiza na terenu je pokazala, da je bil medved ustreljen. Truplo je bilo brez kože, divjaki so mu odstranili tudi glavo in šape s kremplji. »Nad dejanjem in videnim sem zgrožen,« je dejal vodja intervencijske skupine za velike zveri na Zavodu za gozdove Slovenije **Marko Jonozovič**. V bližini trupa je bilo najdenih tudi nekaj materialnih dokazov. Na avstrijski in slovenski strani je že stekla preiskava.

Šest dni pozneje so skoraj vsi časniki poročali, da je genetska analiza na Biotehniški fakulteti

potrdila, da gre za medveda, ki je pred časom lomastil po ljubljanskem Rožniku in so ga zato poimenovali Rožnik (podrobneje smo o tem že pisali v prejšnji številki – ur.).

HUDA POŠKODBA MED STRELJANJEM NA GLINASTE GOLOBE

Dolenjski list, 26. 6. – Člani LD Brežice so v četrtek dopoldne pri lovski koči v Dobravi streljali na glinaste golobe. Pri tem naj bi naprava za izmetavanje glinastih golobov po glavi huje poškodovala enega od lovcev. Policisti in kriminalisti, ki so opravili ogled, so o primeru obvestili državnega tožilca in dežurnega preiskovalnega sodnika. Ranjenca so iz splošne bolnišnice Brežice z reševalnim vozilom odpeljali na zdravljenje v ljubljanski klinični center. Policisti so o svojih ugotovitvah obvestili državno tožilstvo.

Delo je dan pozneje navedlo tudi vzrok nesreče: ker naprava za izmetavanje ni delovala pravilno, jo je šel 48-letni lovec iz okolice Brežic popraviti. Pri tem ga je, domnevno zaradi nepazljivosti, naprava udarila v glavo in ga hudo ranila.

Isti časnik je poročal tudi o samomoru 42-letnika iz okolice Sevnice. Kriminalisti so opravili ogled kraja najdbe. Po prvih ugotovitvah ogleda naj bi pokojni storil samomor z lovsko puško, ki jo je imel pri sebi.

»ZA KRAVE POSKRIBIM SAM, ZA DIVJAD NAJ POSKRBIJO LOVCI!«

Dolenjski list, maja-junija (Kristijan Hrastar). – Nekateri kmetje na Dolenjskem so presenečeno ugotavljali, da je na posejanih površinah s koruzo čez noč izginilo že nakaljeno seme. **Franč Žagar** iz Dolenjskega Karteljevega in **Stane Metelko** iz Kuzarjevega Kala (oba z območja Dolenjske) se ukvarjata s prirajo mleka. Njune njive in tudi drugih kmetov so ponoči obiskali divji prašiči in požrli vso posejano semensko koruzo. Ko so si kmetje ogledovali njive, so presenečeni ugotovili, da so bili prašiči zelo natančni pri odkrivanju semen. Škoda je skoraj stootstotna, česar pa lovci menda ne priznajo. Kmet bi lahko naročil tudi uradno cenitev kmetijske stroke, ki pa bi se zelo zavlekla, zato kmetje, hočeš nočeš, morajo sprejeti cenitve lovcev. S tem ne bi bilo nič narobe, če bi se vsi ravnali po reku: »Za krave poskrbim sam, za divjad naj poskrbijo lovci!«

* * *

Slovenske novice so 27. 6. poročale o medvedu, ki se je v vasi Studenec na Blokah spravil na smetnjake sredi vasi. Ko je starejša ženska videla, kako se ljudje razburjajo zaradi tega, jim je svetovala, naj ga nahrani-

jo, kajti njegov želodec je očitno prazen, zato je medved lačen in mora v vas po hrano. Primorske novice so 29. 6. poročale, da je strokovni Sosvet za kmetijstvo Primorske na Ministrstvo za okolje in prostor in ministra **Karla Erjavca** naslovil pobudo za izredni odstrel volka na obalno-kraškem območju. Sosvet od ministrstva zahteva, da zaradi ponavljajoče se škode, ki jo povzročajo volkovi, zanje odredi izredni odstrel.

Je Kočevska res tako zelena, kot se zdi, se je v Delovem Magu (29. 6.) vprašala **Simona Fajfar**. Je to naravno izredno ohranjeno okolje, v katerem živijo vse tri velike zveri – volk, medved in ris – v resnici neokrnjeno? Ali pa je zelena podoba zgolj kulisa za težave, ki so jih zakuhali v tamkajšnjih napol pozabljenih krajih?

Miha Colner je v Dnevniku (14. 7.) pisal o bogastvu lovskih muzejev v Sloveniji, predvsem o raziskovalnem projektu mladega fotografa **Uroša Acmana**. Ta je v daljšem sestavku med drugim zapisal: »V Sloveniji, deželi, ki jo več kot polovico prerašča gozd in kjer domujejo različna, za urbanizirane prebivalce skoraj bajeslovna bitja, je posledično močno razvita tudi lovska kultura. Pravijo, da je vsak drugi prebivalec podalpske deželice ribič, gasilec ali lovec.«

Delo je poročalo o novi nesreči z lovskim orožjem: nesreča se je zgodila v začetku julija na Babni gori zaradi nepravilnega praznjenja lovske puške.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 30. junija 2009 je bilo z območja 28 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 41 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih bolezní živalí Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je v tem mesecu pregledal 20 lisic, 4 glave goved, 1 jazbeca, 2 kozi, 2 kuni, 4 mačke, 3 ovce, 4 pse in 1 srno.

Prisotnost virusa stekline v tem mesecu ni bila ugotovljena.

V obdobju od 1. do 31. julija 2009 je bilo z območja 69 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 226 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih bolezní živalí Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 205 lisic, 2 glavi govedi, 1 jazbeca, 5 mačk, 2 ovci, 8 psov in 3 srne.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedrt M. Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živalí VURS

Foto: M. Artnak, Gira

Ničesar ne naredimo jezni

Odgovor na članek v Lovcu, 7–8/09

Buren odziv inž. **Marjana Kumlja** z naslovom *Ničesar ne naredimo jezni* (2), v Lovcu, 7–8/09, na moj majski prispevek v istem glasilu, le dokazuje, kdo vedri in oblači pri načrtovanju odstrela divjadi na našem območju. Menim, da resnica resnično boli in bolje bi bilo, da bi Kumelj, ki ga v svojem razmišljanju nisem omenil niti z besedico, delal tako, kot sam sporoča z latinskim rekom. Od vsakega je pričakovati, da bo spoštoval temeljna načela in svoboščine! Če je bila predstavitev načrta javna, kot priznava inž. Kumelj, in če so argumenti na njegovi strani, se sprašujem, zakaj toliko brskanja in poizvedovanja po mojem osebnem življenju, statusu v lovski organizaciji, kot mi poročajo posamezniki iz našega okolja? Je to tudi pomembno za sprejem načrta? Čemu jeza (in celo poskusi osebne diskreditacije), če živimo v času svobode govora in misli!? Očitno zanj nista pomembna bistvo in konkretizacija mojega prispevka oziroma mojih prizadevanjih za **načelo enakosti in enakopravnega obravnavanja**. Zavzemam se le za pravilnosti in poslednje postopkovnega in vsebinskega odločanja pri sprejemanju načrta. Kot pravniku, ki vsak dan dela z ljudmi, mi je dobro znano, da je pomembna sposobnost prisluhniti njihovim stališčem in predlogom. To si zaslužijo tudi upravljavci lovišč, ki niso »nikogaršnji hlapci«, ki bodo trepetali zaradi možnosti odvzema koncesij. Časi diktature so že mimo, zato si kot lovec in ljubitelj narave prizadevam za pravičen, ne pa statističen, uradniški »odvzem« divjadi iz narave, še posebno srnjadi kot naše temeljne divjadi, ki

je nima nihče pravice spraviti na njen eksistenčni minimum! In prav lovci – terenci najbolj vedo, kolikšen je stalež divjadi v njihovih loviščih, pa njihovega glasu teoretiki ob računalnikih v pisarnah OE ZGS ne upoštevajo. Bistveno je, da Zakon o divjadi in lovstvu v 2. odstavku 13. člena določa, **da načrte lovsko upravljavskih območij izdeluje (pripravlja) Zavod za gozdove v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem**. Če bi bilo vse »zlato«, kot se trdi, lovci kot upravljavci lovišč in zavezanci za odvzem divjadi ne bi imeli pripomb. Zato ostrega Kumljevega odgovora ne razumem samo kot oblike zagovora, temveč tudi kot kršitev temeljnih načel javne obravnave, ki je nesmiselna, če njeni udeleženci ne bi imeli pravice do svojega mnenja in pripomb. Javna predstavitev naj bi bila po

Kumljevem mnenju tisti korak pri pripravi načrta, kjer se v načrtovanje poleg lovskih organizacij lahko vključijo tudi drugi uporabniki prostora. Priznava, da se načrtovalec v fazi priprave osnutka ni posebej »usklajeval« s predstavniki lovstva, zato je na njej dal vsem zainteresiranim enake možnosti izražanja mnenj in pripomb k načrtu. Čemu zdaj, ko je bilo slišati tudi drugo stran, takšni očitki!? Ko bo načrt odstrela divjadi pripravljen, kot določa zakon, bo izpolnjeno načelo zakonitosti, ki

pa je v pritožbenih postopkih ne bo presojal vodja odseka za gozdne živali in lovstvo, temveč nekdo drug po zakonskih načelih. Za zaključek razprave, ki je utemeljeno in legitimno opozorila na **poudarjeno podrejenost upravljavcev lovišč pri lovskem načrtovanju**, izjavljam, da se povsem strinjam z rekom, ki ga je ponudil pritožnik v svojem mnenju, »da od drugega pričakuj to, kar ti drugemu delaš«, pri čemer pa velja resno razmisliti, za koga to bolj velja!

Bojan Avbar

Modrost za (na) mladost

Z velikim zanimanjem in odobravanjem sem prebral misli spoštovanega podpredsednika LZS **Branka Kurnika**, ki se je v uvodniku majskega Lovca spraševal: **Ali prenašamo modrost na mladost?**

V članku pisec ugotavlja, da smo doslej naredili mnogo premalo za pridobivanje mlajših kadrov v našo prestarelo organizacijo. Ugotavlja in predstavi tudi nekatera dejstva, ki so pglavitni razlog, da imamo v naših vrstah premalo dobrega podmladka.

Vemo, da se je o teh stvareh začelo pisati že pred več kot 15 leti. Začelo se je z nesprijemljivimi prispevki novih članov, ki so želeli vstopiti v naše vrste. Za razlog so navajali *plačilo za minulo delo*. Kljub dejstvu, da je to nezakonito, je v Sloveniji še veliko LD, ki ga brez sramu in v različnih oblikah prikrito še vedno zahtevajo od novosprejetih članov. Kakor da so mladi sami krivi, ker so se rodili nekoliko pozneje kot njihovi bodoči starejši kolegi. Ugotovljeno je tudi, da so

še v marsikateri »famozni« LD (beri – zavrti) v veljavi **poslovniki, ki mladim lov-
cem onemogočajo enako-
praven položaj pri lovu.** Ponekod še vedno mislijo, da so neizkušeni mladi primerni le za gradnjo visokih prež in kot nadomestilo za slabo vodene lovske pse na skupnih lovih. Tudi zgražanja »gojiteljev« nad mladim lovcom, ki z odstrelom »preveč« posega med divjad, so še vedno prisotna kljub dejstvu, da odstrel opravlja pravilno in v skladu z načrtom odstrela divjadi v lovišču. Če bodo v LD upoštevali mnenja takih starih nergačev, bodo naredili veliko napako! Ponekod jih vseeno poslušajo, ker se jih pač bojijo, saj so s svojimi »dolgoletnimi zavirajočimi stališči ogromno prispevali za razvoj lovske organizacije.« Pozabljajo, kaj vse so počeli, ko so bili sami mladi lovci. Prav tako se kaj dosti ne sprašujejo, kako v njihovem lovišču LD poteka izvrševanje načrta odstrela. Z vsem spoštovanjem do starih lovcev (tudi sam sem se medtem postaral, čeprav ne vem kdaj), ne morem pa enostavno preslišati poslovnih besed ob odprtem grobu govnika na lovčevi zadnji poti: »*Pokojni je bil velik lovec in odličen gojitelj divjadi. Skoraj nikoli ni dvignil puške na divjad.*« Kaj pa je potem delal kot lovec, če kot odličen gojitelj divjadi v praksi (po nekih veljavnih predpisih) ni tudi »jema« iz lovišča!? Prav tako je zame nerazumljivo jecljanje nekaterih naših visokih predstavnikov ob provokativnih vprašanjih novinarjev na različnih intervjujih. Komajda si upajo priznati, da so lovci, uplenijo pa da skoraj nikoli nič (ker je to menda grdo, če »pobijamo« divjad). Prikazovanje Kristusovega pasijona, ko ljudje pretepajo, mučijo in na koncu celo ubijejo človeka, pa je verjetno nekaj tako lepega, da so ga na TV predvajali kar nekajkrat. Če bi se v javnosti pokazal lovec, ki bi po naročilu države lovsko pravično uplenil neko divjad,

bi bil od javnosti in enostransko usmerjenih »kvazi naravovarstvenikov« in »vegetarijancev« takoj ožigosan kot morilec. Omenjeni dušebrižniki narave in pravic živali so namreč tako agresivni kot geji in lezbijke, kadar gre za njihove pravice; še posebno kadar jim ni kaj všeč in se kdo obregne ob njihovo drugačnost. Takoj je tisti do njih nestrpen, da ne rečem kaj gršega. Nas lovce, ki smo zaradi »ubijanja« prav tako malo drugačni, pa zaradi naše drugačnosti javnost takoj pribija na razpelo. Nikogar ne silimo, da mora biti lovec, če pa že je, naj bo res lovec v pravem pomenu besede. To naj tudi prizna okolici in zagovarja poštena lovska načela na vsakem koraku, občasno pa naj vseeno pogleda

v Etični kodeks slovenskih lovcev ... Nekateri so kodeks (o tem sem pisal že pred leti) podpisovali s figo v žepu.

Ko bomo enkrat sposobni odpraviti dvojno moralo v javnosti in naših vrstah, ko bo nekdo (vodstvo LZS) pregledal vse interne akte posameznih LD in iz njih izločil vse nepravilnosti, zavore in neumnosti, ki so jih spesnili nekateri njihovi posamezniki, jim odvzel »oblast«, bosta misel iz naslova tega prispevka ter več kot odličnega uvodnika v letošnjem majskem Lovcu dobila res pravi pomen. Če se to ne bo zgodilo kmalu, bo vse naštetost ostalo le pobožna želja in mrtva črka na papirju.

Franc Svetec
(LD Kostanjevica/Krki)

Rožnikova oporoka

Kadar se človeku zaradi nesrečnega naključja, zlomljenih nog in reber bivalni okoliš omeji na prostor med sanitarijami in posteljo, vse več časa zavzamejo razmišljanja o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti zanj življenjsko pomembne dejavnosti; v tem primeru tudi slovenskega lovstva. V slednjem nedvomno najpomembnejša, če ne odločilna, zgodovinsko pomembna vloga pripada Lovski zvezi Slovenije in njenemu aktualnemu in odgovornemu vodstvu. Nič več ne bo tako, kot je bilo, vemo pa, da je boljše skoraj nemogoče. Zakonodaja iz leta 1976 je bila izjemno naklonjena divjadi in organizaciji in rezultati iz obdobja do sprejema zdajšnje, niti še povsem uveljavljene zakonodaje, so več kot prepričljivi. Ohranjen, boljše rečeno obarvan je status divjadi kot dobrine posebne družbene pomena, s tem pa tudi razmer za obstoj in delovanje lovske družine. Ob tem ni nepomembno spomniti, da je bila lovski organizaciji v povezovalnem pomenu vsi-

ljena drugačna organiziranost, ki naj bi se ob večji demokratičnosti potrdila tudi z večjo učinkovitostjo. Pa se ni, vsaj doslej ne, saj se uspešnost pri varstvu in gojitvi divjadi nikoli ni ocenjevala le po številu sestankov. Nekdaj prislovično stanovsko trdna organiziranost je marsikje načeta zaradi notranjih razprtij, pogojenih s pogoji za nastajanje in rast vzporednega sistema, ki je v imenu države, pa tudi delnih, ne nazadnje tudi osebnih ambicij posameznikov prevzel načrtovalsko in »odločevalsko« vlogo pri varstvu in gospodarjenju (upravljanju) z divjadjo. Bigamija med klasičnim in novodobnim lovstvom je sicer mogoča, ni pa racionalna; še zlasti zato, ker se slednje ukvarja predvsem in le z divjadjo, ne pa tudi s temeljnimi in vse bolj občutljivimi problemi habitatov (ustreznostjo življenjskih okolij zanje).

Mlada država Slovenija je ponudila tudi izjemne priložnosti za razrast birokracije na številnih področjih. Pri tem tudi širše področje varstva in gojitve divjadi, zla-

sti pa načrtovalski del, nista bila nikakršni izjemi. Brez utemeljenih in potrebnih razlogov se je klasična opredelitev pojma *divjadi* razdelila na *lovne vrste* in *trajno zavarovane vrste* s številnimi izjemami za skoraj dnevno uporabo. To pa še ni vse! Uveljavile so se različne oblike pristojnosti, vzpostavitev sistema *nadrejenosti* in *podrejenosti* številnih služb znotraj omenjenih ministrstev, in to v imenu poglobljenega varovanja celovitosti narave in izmišljenega evropskega interesa. Hkrati pa se obe resorni ministrstvi doslej še nista uspeli dogovoriti o temeljni, strateški izrabi slovenskega naravnega prostora v pomenu prednostnih interesov zlasti glede dejavnikov, ki so pomembni za dolgoročno ohranitev velikih zveri.

Zato se pravzaprav ne gre čuditi, da nekatera ravnanja – v nebo vpijoč primer je nedavna gradnja garaž in DARS-ovih skladišč na vitalnem delu medvedjega koridorja ob logaški vpadnici – z dovoljenjem okoljskega ministrstva medvedom napoveduje palestinski status ob izganjanju iz domovine.

V vse zahtevnejših poteka-jočih procesih delitve nalog in pristojnosti se LZS očitno ni najbolj znašla. Za to je najbrž kar nekaj razlogov. Nekdaj pomembno soodločanje o ključnih strateških in izvedbenih vprašanjih neposredne gojitve divjadi, pri katerih je bila v preteklosti uspešna ne le zaradi lastnih interesov, ampak tudi zaradi organizacijskega in strokovnega potenciala celotne LZS, je zamenjala s popravilanjem in zdravljenjem vzrokov vse očitnejše invalidnosti, ki so ji jo povzročili ne le država s favoriziranjem Zavoda za gozdove Slovenije, pač pa tudi izdajalci v lastnih vrstah. Temu se je s poenostavljenimi občutki in mnenji pridružila vse bolj kritična javnost, kar pa je pravzaprav problem vsega evropskega lovstva.

Iztočnica mojih razmišljanj je tragičen, zločinski in kri-

minalen konec medveda Rožnika, ki je bil v nekem pomenu ljubljenc vse slovenske javnosti. To, da se je slovensko lovstvo od začetkov organiziranosti, pa tudi že prej, zavedalo nedeljivosti varstva habitatov in velikih zveri, je bilo večkrat dokazano dejstvo. Ob vse večjem pritisku na bivalne in ohranitvene razmere so bile prve resnejše mednarodne raziskave opravljene v devetdesetih letih, pridružile pa so se jim številne nove. Glede tega nam Slovencem ni treba imeti slabe vesti; tudi širša evropska skupnost je tedaj prisluhnila pozivom za podporo varovanja skupne naravne dediščine. Deklarativna podpora pa ne pomeni kaj dosti, če ni spremenjena v praktične aktivnosti ... Ključni problemi ohranitvene strategije so urejanje bivalnih razmer po meri medveda, to pa so: dovolj prostora, hrane in miru.

Ne pravijo zaman, da se kulturnost nekega naroda ocenjuje tudi prek izkazanega odnosa do narave. Po tem merilu smo sicer uvrščeni v evropski vrh, kar pa ni dovolj. Zaradi lastnih napak smo za nekaj časa izgubili možnosti za pridobitev evropskih sredstev za gradnjo vsaj dveh »zelenih mostov«. Uspelo nam je prepričati evropske biurokrate, nismo pa dobili zagotovil za naših lastnih 25 %

slovenskega deleža sofinanciranja. Obžalovanja vredno! Toliko bolj, ko se zadeve v Evropskem parlamentu urejujejo povsem na novo.

Naši avstrijski sosede na Koroškem imajo nad avtocesto vzoren »medvedji most«, vendar so praktično brez medvedov, pri nas pa je stanje prav obratno; lahko rečemo samo: svojevrsten žalosten paradoks.

Rožnikova zadnja pot ima nedvomno simboličen pomen. Ob tem, ko dobro poznamo medvedje potrebe in navade, ko vemo, kje se gibljejo in s čim se hranijo, kdaj se gibljejo in kdaj parijo, ko poznamo celo že njihove sorodstvene vezi, pa še zelo malo vemo o njihovem duševnem življenju, sestavljenem iz instinktivnih in zavednih dejanj. Rožnikovo usodo lahko in moramo razumeti kot še enega od visoko dvignjenih prstov opozarjanja človeštva. To je zgodba o mlademu medvedu, ki sta ga neka notranja sila in potreba gnali v neposredno človekovo bližino. Iz izkušenj pa vemo, da se divje živali zatečejo k človeku le v največji stiski. V tem pomenu je Rožnik lahko junak: nelegalno ga je pokončala zločinska človekova roka.

Zganimo se že enkrat, ljudje! Vsakdo od nas deli delček njegove usode ...

Blaž Krže

Kadar pride medved v neprimerno okolje, je kriv le človek!

Šestindvajsetega junija je minilo natanko tri leta, odkar so na Bavarskem, v Nemčiji, likvidirali Bruna, medveda slovenskega izvora. V Nemčiji so pred Brunom zadnjega medveda uplenili davnega leta 1835. Dogodek so proslavili z velikim slavljem, ovekovečili so ga z umetniško sliko,

uplenitelja so nosili na rokah. Nedavno je žalostno končal tudi medved Rožnik. Smrt medvedov Bruna in Rožnika je bila v javnosti sprejeta z velikim zgražanjem.

Lani, na velikonočno nedeľjo, sem na robu Kočevja, še ko je sijalo sonce, opazoval medvedko z mladiči, ki so komaj racali za materjo. Da

bi jo bolje videl, sem ob cesti stopil na kup kamenja, da bi preštel mladiče. Bili so trije, težki približno 10 kg in so se nerodno pomikali za materjo. Medvedka me je opazila, se obrnila in mladiče odpeljala v smeri, od koder je prišla. To medvedjo družino so ljudje večkrat videvali na robu Kočevja in celo v Kočevju. Na srečo ni bilo konflikta. Čez dva dni, bilo je v torek, so medvedko odstrelili skupaj z mladiči. Likvidacija je bila »pravno pokrita« z odločbo, podobno kot je bilo urejeno tudi za medveda Bruna. Še bi lahko našteval podobne primere, ko se je medved pojavil v naselju, vdiral med ovce, delal škodo ali strašil ljudi. Delež izločenih, t. i. »problematičnih« medvedov na podlagi odločb in na cestah ter železnici povoženih medvedov pomeni kar precejšen del iz narave izločenih medvedov. Vprašajmo se, ali so se dandanes medvedi spremenili, da vdirajo v naselja in se potikajo po prometnicah? Ali morda »tiči zajec« v drugem grmu? Je medvedov preveč? Se je narava v gozdu tako spremenila, da medvedom ne nudi več dovolj hrane? Ali ... Odgovore na vprašanja poiščimo kar doma, ne v visoki znanosti ali pri tujcih, ki nimajo medvedov... Pobrskajmo po spominu in dogodkih iz več kot 100 let stare zgodovine skrbi za medveda (njegovo varstvo) na naših tleh!

Kaj medved potrebuje za življenje?

Zdravo okolje, prostor, hrano, mir in svoj socialni red! Take razmere imajo medvedi v polni meri le tam, kjer ni človeka, nobenih njegovih interesov, posegov ali objektov, kjer vse uravnava narava sama. Dandanes imajo medvedi take razmere le še na nekaterih prostranih neokrnjenih območjih Kanade, Rusije ... Dopovejmo si že vendar, da v Sloveniji take narave nimamo več, da ni več neokrnjene narave, kot jo

imenujejo in pojmujejo nekateri, ampak imamo le še bolj ali manj ohranjene gozdne ekosisteme (v njih morda res še majhne ostanke pragozda), za katere je značilno, da so še primerni za življenje (in ohranjanje) velikih zveri. Pa še ti so primerni zanje le, če so z ljudmi redko poseljeni. Torej, malo ljudi in dosti gozdov! Tako je v Sloveniji v jugozahodnem delu, skupaj z Gorskimi kotarjem. Mir je premosorazmeren s poseljenostjo. V Sloveniji živi v povprečju 100 ljudi na km²; na Kočevskem petkrat manj. Naši gozdovi so tudi pretežno še naravni, da divje živali dokaj ugodni, saj že nekaj desetletij z njimi upravljamo tako, da ohranjamo tudi drevne vrste, ki dajejo hrano divjim živalim. V naši naravi moramo zato iskati soglasje (kompromise), da bi medveda lahko ohranili čim manj motečega za ljudi!

Pri iskanju hrane so medvedi oportunisti: poiščejo jo tam, kjer je najlažje dosegljiva, to pa je v kulturni krajini, to so tudi živali na paši, na divjih odlagališčih, v kontejnerjih za komunalne odpadke v naseljih, čebelnjaki, sadno drevje itn. Vse to imamo na Kočevskem in tudi drugod po Sloveniji, kjer živi medved. Medvedi se na tak način življenja navadijo, ljudje pa so nezadovoljni, čeprav dobijo povrnjeno odškodnino. To povzroča negativno razpoloženje med ljudmi in neprestane zahteve za izredne odstrela. Medvedi se pojavljajo v naseljih ali ob njih in povzročajo škodo, strašijo ljudi in počnejo druge nevšečnosti predvsem zaradi HRANE! Z ukinitvijo mrhovišč smo težave z medvedi le še zaostрили, ne pa medvedov »naredili« spet bolj »naravnih«. Vzgojili smo generacijo medvedov, ki se potika okrog naselij za hrano, uradniki v Ljubljani pa kot »strokovnjaki« rešujejo problem z izdajanjem odločb. Nič ne naredimo za medvede, če ne upoštevamo prirejanja raznih prireditev, npr. zbiranje plišastih medved-

kov v živalskem vrtu, sovražno nastrojene shode proti lovu ..., ne izpolnimo pa temeljnih pogojev za dejanski obstoj medveda v naši krajini! Ne prikazujemo vendar medveda kot plišastega medvedka, ampak mu moramo zagotoviti temeljne razmere za življenje, ki jih tolikšna zver, kot je medved, dejansko potrebuje, da bo čim manj konflikten. Javnosti, predvsem tisti, ki živi zunaj medvedjega domovanja (habitata), moramo medveda predstaviti in prikazati kot zver, ki je lahko pogojno nevarna človeku in ki za svoje življenje v gozdu potrebuje mir in hrano!

Začnimo z medvedi spet gospodariti!

Na Kočevskem poznamo gospodarjenje (upravljanje) z medvedom že več desetletij; vse od začetka 60-tih let prejšnjega stoletja. Na mrhoviščih je bilo uplenjenih več sto medvedov; pretežno so jih odstrelili tuji lovski gosti za takrat dragocene devize. Pa zato medved ni bil nič ogrožen. Takrat še ni bilo podpisanih mednarodnih konvencij in evropskega pravnega reda, nismo še imeli

od vlade sprejete Strategije in Akcijskega programa za medveda ter veliko uradnikov, ki se dandanes ukvarjajo z medvedi! Pretežni del odstrela je bil opravljen v gojitvenih loviščih (zdaj so to lovišča s posebnim namenom pod taktirko Zavoda za gozdove Slovenije s sedežem v Ljubljani). Težav z medvedi, kakršne poznamo zdaj, je bilo malo, bile so bolj izjeme kot pravilo. Tudi medvedov na Kočevskem ni bilo nič manj kot zdaj; zadrževali pa so se bolj stran od naselij, predvsem sredi gozdov, kjer so bila urejena in redno založena tudi mrhovišča. Vzdrževanje mrhovišč je bila obveznost upravljavcev lovišč, predvsem je bila to naloga uprave gojitvenih lovišč. Leta 1979 so vse lovske organizacije v okviru 6. lovskogojitvenega območja sprejele tudi *Pravilnik o gospodarjenju z medvedom*. Vsa načela, ki so bila zapisana v pravilniku, so še vedno aktualna (mreža in način zalaganja mrhovišč, veterinarska kontrola mrhovine, sestava odstrela ...).

Zdaj je za nekatere, zlasti v Evropi, kjer nimajo več medvedov, uplenitev te živali neetično dejanje. Menim, da je pri nas odstrel medvedov nujen. Prirastek je večji od naravnih izgub, pa tudi od

tistih, ki jih človek povzroči v prometu. Če opravljamo pravilno načrtovan odstrel, to ni neetično; tako si upravljavci lovišč lahko ustvarijo potrebne dohodke. Intervencijski odstrel pa so neetično pobijanje (primer medvedke s tremi mladiči). Urejen, strokovno podprt lov je sestavni del varstva narave, ne pa zgolj varovanje (konzerviranje); primer Triglavskega narodnega parka. Takšno varovanje je le uradniško početje po načelu »sladko brezdelje«. Vzdrževanje mrhovišč za medvede pa terja delo, pomeni tudi stroške. Strokovno in etičen odstrel je odgovorno delo, za katerega je potrebno tudi znanje.

Za določanje višine odstrela medvedov imamo dober in najsodobnejši pripomoček, to je gensko tehnologijo, ki veliko pove o velikosti (številčnosti) in sestavi medvedje populacije, kar že uspešno izvaja, tudi za prakso (!), skupina strokovnjakov na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. O gibanju medvedov nam veliko povedo tudi telemetrični podatki. S pomočjo omenjenih raziskav bomo izvedeli še kaj več o potrebni sestavi medvedje populacije in o medvedjem socialnem redu, da ga z odstrelom ne bomo preveč po-

rušili. Tudi medveda Rožnika ne bi mogli identificirati brez uporabe varstvene genetike in telemetrije. Najslabša rešitev pa je, da medvede prepustimo »naravnemu« razvoju, kakršen je zdaj; da medvedom pustimo, da vdirajo v naselja, ogrožajo ljudi in njihovo premoženje. Dolgoročno to pomeni konec medvedov. Vedno bolj sem prepričan, da za takšnim odnosom do medvedov stoji politika, po molčečem načelu: »Pustimo medvedom, da delajo probleme, s tem dobimo opravičilo za izredne intervencijske odstrela – in posledično imamo tudi večji mir.« Toda v kulturni krajini je lahko vsak medved problematičen, če mu le damo priložnost!

Medved je res izjemen naravni spomenik, a to ne pomeni, da ga ne smemo loviti, če s tem trajno ne ogrožamo njegovega obstoja. Tudi gozd varujemo, kar pa ne pomeni, da ga ne bi izkoriščali po načelu preudarne trajnostne rabe. Prepričan sem, da bi si morala za boljše upravljanje z medvedom bolj in več prizadevati vodstvo Lovske zveze Slovenije in Zavod za gozdove, ne pa da vse prepuščamo birokratski uradniški in papirnati logiki urejanja zadev!

Ciril Štrumbelj

Divji prašič in škoda v kmetijski krajini

(2) Ukrepi za preprečevanje škode

Za preprečevanje škode, ki jo povzročajo divji prašiči v kmetijski krajini, v svetu izvajajo številne preprečevalno-omilitvene ukrepe. Ker se zadnje čase zaradi večanja številčnosti divjih prašičev škoda zaradi te vrste bistveno povečuje v vse večjem številu slovenskih lovišč, smo v sklopu projekta Divji prašič in škoda v kmetijski krajini pripravili tudi podrobnejši pregled znanih ukrepov z njihovimi prednostmi in slabostmi. Najpomembnejše ugotovitve navajamo v prispevku.

Odvračalno krmljenje in beljakovinsko-vitaminski dodatki

Dodatno (dopolnilno) krmljenje divjih prašičev je v svetu zelo uveljavljena praksa, ki jo izvajajo v večini držav, kjer živijo populacije divjih prašičev. Vendar je treba razlikovati dva načina/koncepta krmljenja, in sicer **odvračalno** ter **privabljalno**.

Odvračalno krmljenje praviloma poteka samo v določenem krajšem časovnem obdobju, v času zorenja poljščin in v času pomanjkanja druge hrane v okolju (Calenge *et al.*, 2004).

Kljub dokazanim pozitivnim učinkom odvračalnega krmljenja ima lahko dodatno krmljenje divjih prašičev **dolgoročno tudi negativne posledice**. Krmljenje je namreč dodaten vir hrane (do-

stopen vse leto) za to živalsko vrsto, kar lahko povzroči povečanje populacije in posledično tudi povečanje škode na kmetijskih površinah (Cellina *et al.*, 2005; Sodeikat in Pohlmeier, 2007; Nedzelskii, 2007; Furenbratt, 2008). **Zato je treba kakršno koli dodatno krmljenje divjih prašičev kritično strokovno pretehtati in ga opravljati le pod določenimi pogoji:** (i) če je gostota divjih prašičev manjša od 15 živali na 1000 ha gozda; (ii) hrano dodajamo le v določenem obdobju; (iii) krmljenje mora potekati razpršeno na večjih območjih in v manjših količinah; (iv) hrano dodajamo v gozdu več kot kilometer od gozdnega roba (zbrano v Schley *et al.*, 2008).

Če naštetim pogojem ni zadoščeno, odvračalno krmljenje ne učinkuje pozitivno. Primer, ko z odvračalnim krmljenjem ni bilo želenega učinka, je nekontrolirano krmljenje divjih prašičev v

Luksemburgu. V njihovem primeru ni bilo zadoščeno omenjenim pogojem, saj je gostota populacije prašičev prevelika (okrog 50 osebkov na 1.000 ha gozda), odvrtačno krmljenje poteka vse leto in le na manj krmiščih, gozd pa je v večini primerov razdrobljen (fragmentiran) in se zajeda v kmetijsko pokrajino (*ibid.*). Tudi s Poljske v zadnjih letih poročajo, da se kljub velikim količinam dodane hrane na krmiščih zaradi velike populacijske gostote škoda od divjih prašičev veča in znaša že več kot 6 milijonov €/leto; od tega je škoda na koruzi 850.000 € (Nahlik *et al.*, 2008). Tudi z raziskavo v Švici so v letih od 1994 do 1996 ugotovili enake zaključke; in sicer, da dodatno krmljenje divjih prašičev ne zmanjša škode na kmetijskih površinah, temveč nasprotno – intenzivneje se pojavljajo prav na območjih, kjer krmijo. V omenjeni državi lovci divjim prašičem na krmišča polagajo koruzo, sadje, krompir in industrijske brikete, da bi privabili divje prašiče na krmišča z namenom odstre-la ter z namenom njihovega zadrževanja v gozdu, stran od kmetijskih pridelkov. Kot razlog neuspešnega odvrtačnega krmljenja navajajo dejstvo, da je krmišč preveč in da je njihova oddaljenost od kmetijskih kultur oziroma pašnikov v povprečju le 300 m, kar je znatno manj, kot so priporočene razdalje. Zaradi prevelike številčnosti krmišč divji prašiči obiskujejo določene dele gozda, ki jih sicer ne bi; poleg tega zaradi kratke razdalje do kmetijskih površin divji prašiči pogosteje prihajajo na kmetijska območja. Izjemno pomembno je tudi dejstvo, da divji prašiči septembra in oktobra, ko zori koruza in je zato najbolj podvržena škodi, skoraj ne obiskujejo krmišč (Geisser in Reyer, 2005).

Nasprotno pa ima lahko nadzorovano odvrtačno krmljenje divjih prašičev zelo pozitivne učinke glede zmanjševanja škode na kmetijskih površinah. Tako so v sredozemskem delu Francije poročali o veliki škodi, ki so jo v začetku devetdesetih let divji prašiči povzročali v vinogradih, predvsem na območjih blizu gozda. Največji pritiski so bili v poletnih mesecih (julij–avgust), ko je v gozdu prašičem primanjkovalo hrane, grozdje pa je že zrelo. Leta 1993 so začeli z odvrtačnim krmljenjem, s katerim so zmanjšali delež poškodovanih vinogradov s 63 % na 36 % in intenzivnost škode zmanjšali s 193 kg/ha na 151 kg/ha poškodovanega grozdja oziroma za 22 % ter privarčevali več kot 60 % denarnih sredstev za odškodnine (Calenge *et al.*, 2004).

Poleg povečanja številčnosti divjih prašičev ima odvrtačno/privabljalno krmljenje dolgoročno lahko še **eno negativno posledico** – zaradi potrebe po uravnoteženi prehrani krmljenje s koruzo (ki je zelo bogata z ogljikovimi hidrati, a vsebuje malo beljakovin in je brez določenih aminokislin) povzroči **povečevanje potreb po živalskih proteinih**. Zato se v zadnjih letih **zelo povečuje škoda na travinju**; divji prašiči namreč skušajo manjkajoče proteine nadomestiti z beljakovinsko bogato hrano, kot so žuželke in njihove ličinke pod travno rušo (Duderstaedt, 1995; Schley in Roper, 2003; Herrero *et al.*, 2006; Schley *et al.*, 2008). S pravilno izbiro ustrezne krme in ustreznih dodatkov pa je mogoče v času največjih potreb po beljakovinah divje prašiče usmerjati na odvrtačna krmišča, posledično tudi zmanjšati negativen vpliv na kmetijske površine (Calenge *et al.*, 2004; Schley

et al., 2008). Kot zelo učinkoviti so se pokazali nekateri **beljakovinski in vitaminski dodatki** (npr. vitamin B₁₂), ki omogočajo pravilno presnovo beljakovin, divji prašiči pa jih lahko dobijo le v hrani živalskega izvora, kar prispeva k iskanju ličink žuželk v travni ruši.

Trenutno najbolj razširjen proteinsko-vitaminski dodatek krmi je nemški izdelek *Schwarzwild-Additiv*, ki pomaga divje prašiče oskrbeti s potrebnim vitaminom B₁₂ in tudi z določenimi nujno potrebnimi aminokislinami. To je tekoči izdelek, izdelan na biološki osnovi, ki ga napršimo na hrano, ki jo polagamo na krmiščih, in ni strupen za okolje. Z zaužitjem tega dodatka živali zadovoljijo svoje dnevne potrebe po omenjenih snoveh, zato ne čutijo večje potrebe po iskanju beljakovinsko bogate hrane na travinju. Testiranje (žal ga financira proizvajalec, zaradi česar je veljavnost podatkov vprašljiva!) omenjenega dodatka je pokazalo, da se je po njegovi uporabi škoda od divjih prašičev na travinju zmanjšala kar za 80 % (Hagopur, 2008). Zaradi sorazmerno kratkega časa dodajanja (implementacije) proteinsko-vitaminskih dodatkov za preprečevanje škode od divjih prašičev še ni na voljo dovolj zanesljivih in znanstveno utemeljenih raziskav, ki bi neodvisno potrdile učinkovitost omenjenega (oziroma podobnega) proteinsko-vitaminskega dodatka. To je bil tudi najpomembnejši razlog, da smo na Inštitutu za ekološke raziskave ERICO - Velenje, v sodelovanju z več lovišči Kamniško-Savinjskega LUO in z Biotehniško fakulteto, Oddelkom za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, leta 2008 začeli preskušati uporabnost, učinkovitost in sprejemljivost

Foto: I. Krže

tovrstnih dodatkov za zmanjšanje škode od divjih prašičev na travinju. Rezultati bodo znani po končanem projektu *Divji prašič in škoda v kmetijski krajini*, t. j. leta 2010.

Odstrel divjih prašičev

Poleg odvrčalnega krmljenja, ki je po mnenju nekaterih avtorjev izredno učinkovit ukrep za zmanjšanje škode od divjih prašičev, ki pa ima lahko tudi negativne učinke, v svetu opravljajo kot najbolj neposreden ukrep za preprečevanje škode **intenziven odstrel divjih prašičev**, s katerim je mogoče zmanjšati številčnost populacije ter tako zmanjšati pritisk na kmetijske površine (Sodeikat in Pohlmeier, 2007; Schley *et al.*, 2008; Frackowiak *et al.*, 2008). Odstrel divjih prašičev poteka na dva načina, in sicer **z odstrelom na krmiščih oziroma na skupnih lovih, kjer lahko uporabljajo lovske pse**, ki divje prašiče dvignejo in preženejo iz njihovih skrivališč (Geisser in Reyer, 2004; Sodeikat in Pohlmeier, 2007). Med posameznimi državami so velike razlike pri lovu in odstrelu divjih prašičev, saj višino odstrela (odvzema) lahko zahteva (določi) država (natančno opredeljeni upravljavski načrti). Nasprotno pa v nekaterih državah divji prašiči veljajo kot »škodljivci« in jih

odstreljujejo vse leto bolj ali manj nadzorovano (Seward *et al.*, 2004).

Vpliv odstrela na populacijsko gostoto te vrste pa je zaradi velike razmnoževalne (reprodukcijske) sposobnosti divjih prašičev še vedno dokaj majhen. V Švici zato predlagajo selektivni odstrel samic (svinj), vendar se obenem zavedajo, da je na terenu med mlajšimi živalmi določitev spola nezanesljiva, zaradi česar je izvajanje takšnega ukrepa težko uresničiti (Geisser in Reyer, 2004).

Zelo učinkovit je **lov na divje prašiče s psi**, ki divje prašiče dvignejo in preženejo iz njihovih skrivališč (Krže, 1982); ugotoviti, kje ležijo tropi, pa je v takem primeru preprostejše in hitrejše. Vendar pa v Nemčiji, kjer odstrel divjih prašičev zelo uspešno izvajajo ravno na tak način, ugotavljajo, da ima lahko tudi takšen lov negativne posledice. Pregon divjih prašičev s psi namreč pomeni kalitev njihovega miru, zaradi česar se divji prašiči pogosto izselijo z nekega območja, lahko celo za stalno (Sodeikat in Pohlmeier, 2007). To pomeni zmanjšanje škode na nekem območju, a se te zato lahko intenzivneje pojavi na drugih lokacijah.

V nekaterih državah (npr. v Avstraliji) lovijo na posebne načine, med kate-

re lahko prištevamo tudi **zračni lov iz helikopterja**, ki je izjemno učinkovit predvsem v negozdnih predelih na območju z veliko populacijsko gostoto (Seward *et al.*, 2004). To je metoda, s pomočjo katere lahko v zelo kratkem času drastično zmanjšamo število divjih prašičev na nekem območju. **Tovrstne metode lova pa so izredno vprašljive z etičnega vidika** in kažejo, da je v številnih državah **raven kulture upravljanja s populacijami divjadi** – kot obnovljivega naravnega vira, posledično pa tudi kultura družbe kot take – **še na zelo nizki ravni**. Marsikje je upravljanje s populacijami divjih prašičev bolj kot trajnostno-etičnim načelom podvrženo vplivu različnih gospodarskih kazalcev, med katere lahko štejemo tudi pojavljanje škode v kulturni krajini.

V primeru lova na divje prašiče se ne malokje pojavlja predvsem **problem zmanjševanja števila lovcev in povečevanje njihove povprečne starosti** (Kawata, 2008), kar posledično povzroči manjši odstrel divjih prašičev, s čimer se lahko poveča tudi škoda zaradi te vrste. Zato je za dolgoročno obvladovanje škode potrebna tudi uporaba drugih metod, ki ne terjajo prisotnosti veliko lovcev v lovišču.

Uporaba električnih pastirjev in ograj

Mnenja o uporabi **električnih pastirjev** za preprečevanje škode od divjih prašičev so deljena; v določenih primerih je ukrep učinkovit (Barrett in Birmingham, 1994; Seward *et al.*, 2004; Schley *et al.*, 2008), medtem ko od drugod poročajo, da se takšen ukrep ne izkaže (Geisser in Reyer, 2004), saj se v večini primerov aktivnost divjih prašičev preusmeri na nezavarovane njive oz. na travinje. Pozitiven rezultat je mogoče doseči le, če so električni pastirji v rabi kratek čas, v obdobju, ko so poljščine – predvsem pšenica in koruza – ravno posejane oz. v obdobju, ko te dozorevajo (Schley *et al.*, 2008). Nasprotno je **postavitev klasičnih (mehanskih) ograj učinkovit ukrep** za preprečevanje dostopa divjim prašičem, vendar **le v primeru ograjevanja manjših njiv oz. vrtov**. Ograje morajo biti pravilno narejene (dovolj visoke in vkopane v zemljo) ter redno vzdrževane (Barrett in Birmingham, 1994; British Wild Boar, 2008). Najučinkovitejša izvedba te me-

tode je hkratna uporaba ograje in električnega pastirja pred ograjo, in sicer 15 do 20 cm nad tlemi. Vendar pa je pred postavitvijo ograje smiselno pretehtati stroškovno bilanco in ugotoviti, če je strošek postavitve ograje manjši, kot znaša pričakovana škoda na poljščinah (Seward *et al.*, 2004).

Vidna (svetlobna), zvočna in kemična odvrčalna sredstva

Na splošno velja, da se **vidna, zvočna in kemična odvrčala za preprečevanje škode od divjih prašičev ne izkažejo** (Barrett in Birmingham, 1994; Seward *et al.*, 2004; Schley *et al.*, 2008). Divji prašiči se namreč zelo hitro navadijo na motnje iz okolja in ko ugotovijo, da jim motnje ne pomenijo nevarnosti, se jih prenehajo izogibati. Edini primer uporabe svetlobnih odvrčal, ki se je izkazal kot učinkovit, je metoda osvetlitve divjih prašičev z močno lučjo, ki se sproži, ko prašiči pridejo v doseg infrardečih senzorjev, kar pri živalih povzroči strah, zaradi česar pobegnejo (AFCD, 2008).

V sklopu projekta *Preizkus možnosti uporabe in učinkovitosti (ultra)zvočnih odvrčalnih naprav, kot sredstva za zmanjšanje konfliktnih situacij med ljudmi in velikimi vrstami prostoživečih živali* smo na Inštitutu za ekološke raziskave ERICO, d. o. o. – Velenje v sodelovanju z LPN Medved - Kočevje in LD Litija v letih 2007 in 2008 **preiskovali tudi možnost uporabe zvočnih odvrčal kot sredstva za zmanjšanje škode od divjega prašiča na koruznih njivah**. Leta 2007 smo na veliki monokulturi koruze v Livoldu, ki je praktično edini tovrstni prehranski vir za populacijo divjega prašiča na Kočevskem, v najbolj kritičnem času za nastanek škode na mlečni koruzi postavili zvočne odvrčalne naprave, ki naj bi preprečevale dostop divjih prašičev na del njive. Ugotovili smo, da tovrstna odvrčala ne zagotavljajo ustrezne zaščite koruze pred divjimi prašiči (na testnem delu njive intenzivnost poškodovanosti koruze ni bila prav nič manjša kot na preostali površini iste njive, divji prašiči so na njivo vstopali in z nje izstopali tudi v neposredni bližini postavljenih odvrčal). Nasprotno se je leta 2008 v lovišču, s katerim upravlja LD Litija, v razmerah, kjer zaščitena koruzna njiva ni bila edini vir za prašiče privlačne hrane, po namestitvi zvočnih odvrčalnih naprav praktično zaustavilo vdiranje prašičev v koruzno njivo (Koprivnikar, 2008; ustni vir). Ob tem je bila v Zasavju leta 2008 (sub)populacija divjih prašičev nadpovprečno velika, škoda na okoliških kulturah pa vsaj primerljiva s prejšnjimi leti. To nakazuje, da je pri možnosti uporabe in oceni učinkovitosti zvočnih odvrčalnih naprav za zmanjšanje škode na kmetijskih površinah treba upoštevati tudi lokalne razmere. Medtem ko tovrstne naprave niso učinkovito sredstvo v primeru, da v bližini ni nadomestnih prehranskih virov, so lahko v **primeru nadomestne ponudbe ustrezne hrane vsaj kratkoročno učinkovite tudi v primeru preprečevanja škode od divjega prašiča na poljščinah**.

Spremembe v kmetijski praksi

Večji škodi od divjih prašičev se lahko učinkovito izognemo s **premišljeno kmetijsko prakso**. Z upoštevanjem **ustrezne razdalje od gozdnega roba** lahko znatno zmanjšamo pritiske na poljščine, saj divji prašiči pri svojem premikanju po pokrajini vedno iščejo ustrezno kritje (Wilson, 2004; Schley *et al.*, 2008). Divjim prašičem tudi različno teknejo različne poljščine, saj najraje izbirajo koruzne njive in posevke pšenice, medtem ko jih, npr., ječmen ne privlači. Zato

Foto: I. Jelenko, 2009

Avtomatska krmilnica za divje prašiče

Preglednica 1: Pregled prednosti in slabosti preprečevalno-omilitvenih ukrepov za zmanjšanje škode od divjih prašičev

METODA	PREDNOSTI	SLABOSTI	OCENA USPEŠNOSTI
Odvračalno krmljenje	V večini evropskih držav je sistem zelo uspešno utečen. Časovno nezahtevna metoda (avtomatske krmilnice). Zadrževanje divjih prašičev na zelenih območjih: (i) lažji odstrel divjih prašičev; (ii) možnost spremljanja (snemanja) živali.	Povečevanje prehranske dostopnosti in s tem povečevanje številčnosti populacije. Privabljanje živali na neželena območja (pri nepremišljenem izvajanju metode). Neuspešnost pri preveliki številčnosti divjih prašičev ter v krajini s fragmentiranim gozdom. Povečan pritisk na travnije (zadovoljevanje potreb po beljakovinah).	Zelo uspešno.
Proteinski in vitaminski dodatki	Metoda se izvaja skupaj z odvračalnim krmljenjem in ne terja dodatnega časa. Zelo učinkovito privabljanje divjih prašičev in njihovo zadrževanje v gozdu. Zadovoljevanje potreb divjih prašičev po beljakovinah.	Cenovno zahtevna metoda (relativno visoke cene dodatkov). Premajhno poznavanje učinkovitosti v daljšem časovnem obdobju. Nepoznavanje stranskih učinkov.	Nepreizkušeno.
Odstrel	Možnost spremljanja populacije divjih prašičev (odstrel kot kazalnik številčnosti vrste). Možnost načrtovanja upravljanja z vrsto. Zastoj ukrep. Odstreljeni prašiči so pomemben vir hrane.	Časovno zahtevna metoda. Potrebna usposobljenost in pripravljenost lovcev (v nekaterih državah problem staranja lovcev in zmanjšanje njihove vključenosti v lov). Odstrel na skupnih lovih lahko zaradi motenja miru divjih prašičev povzroči premike njihovih populacij. Možnost nesreč lovcev na skupnih lovih. Možnost obstrelitve divjih prašičev.	Zelo uspešno (če je odstrel dovolj velik, v ustrezni strukturi in če spremlja povečanje številčnosti populacije).
Zračni lov s helikopterji	Dostopnost v vseh območjih. Hitro in intenzivno izvajanje.	Etično popolnoma nesprejemljiva metoda. Cenovno zahtevna metoda. Potrebna izurjenost lovcev. Vprašanje odstranitve odstreljenih prašičev. Nemogoče izvajati nad gozdnatimi predeli.	Pogojno uspešno (v določenih državah, npr. v Avstraliji). Pri nas nesprejemljivo.
Lov s psi	Lažja izsleditev divjih prašičev in s tem hitrejša izvajanje odstrela.	Vzreja in učenje lovskih psov.	Uspešno.
Električne in navadne ograje	Popolnoma onemogočen dostop divjih prašičev na ograjena območja (če je ograja narejena ustrezno). Pozitiven rezultat je le pri kratkotrajni uporabi te metode.	Cenovno in časovno zahtevna metoda (veliko časa in porabljenih sredstev za postavitve ograd in njihovo vzdrževanje). Ukrep preusmeri divje prašiče z ograjenega območja na nezavarovana območja.	Uspešno pri zaščiti manjših območij, vrtov.
Vidna, zvočna in kemična odvrčala	Ne vplivajo na številčnost populacije.	Cenovno zahtevna metoda. Divji prašiči se hitro privadijo na takšne ukrepe.	Neuspešno.
Spremembe v kmetijski praksi	Cenovno in časovno zelo ugodno, saj je potrebno le premišljeno izvajanje kmetijske prakse.	V sodelovanje je treba vključiti vse izvajalce kmetijske dejavnosti.	Uspešno.
Nastavljanje strupov	Metoda je hitra in zelo učinkovita, če se intenzivno izvaja.	Metoda je etično povsem nesprejemljiva (prašiči poginejo v mukah). Cenovno in logistično zahtevna metoda (vabe, polaganje, odstranitev prašičev). Ogroženost drugih živalskih vrst.	Nesprejemljivo.
Imuno-kontracepcija	Preprosto zmanjševanje številčnosti vrste.	Metoda je etično vprašljiva. Cenovno in logistično zelo zahtevna metoda. Potrebne dodatne raziskave o stranskih učinkih (dolgoročni učinki ukrepa še niso znani).	Uspešno.
Pasti in zanke	Odstreljeni prašiči, ujeti v pasteh, so lahko pomemben vir hrane. Pretehtana postavitev pasti olajša odvoz odstreljenih živali. Na prihod živali ni treba čakati na kraju samem. Omogoča odlov problematičnih posameznikov, ki povzročajo škodo.	Metoda je etično zelo vprašljiva. Časovno in logistično zahtevna metoda. Učinkovitost je sezonska, saj je odvisna od razpoložljivosti hrane. Negativen vpliv na druge prostoživeče živalske vrste.	Neuspešno.

je priporočljivo, da ob robu gozda oziroma na zunanjih robovih njiv sejemo posevke, ki za divje prašiče niso zanimivi (Schley *et al.*, 2008). Koruzo in posevke, ki jih divji prašičiraje uživajo, naj bi sejali daleč od gozdnega roba. V takem primeru bodo posevki v jeseni na njivah bližje gozda že pospravljeni in bo tako večja razdalja, ki bi jo morali divji prašiči prečkati po odprtem, če bi želeli priti do mlečne koruze.

Popolna izločitev (redukcija) divjih prašičev

V svetu poleg že naštetih preprečevalno-omilitvenih ukrepov uporabljajo tudi nekatere ukrepe za popolno izločitev številčnosti divjih prašičev, ki so za naše razmere nedopustni in z etičnega vidika popolnoma nesprejemljivi. To

prašičev od 58 % do 73 %, odvisno od območja in časa izvajanja tega ukrepa (Seward *et al.*, 2004). Poleg popolne etične nesprejemljivosti je z naravovarstvenega vidika velik problem bljuvanje divjih prašičev, kar pomeni, da se lahko pozneje zastrupijo tudi druge živalske vrste. Zato je izvajanje metode lahko omejeno zgolj na območja, kjer ni drugih prostoživečih živalskih vrst, na katere bi vabe lahko učinkovale negativno (Barrett in Birmingham, 1994).

V zadnjih letih se v svetu pojavlja povsem nov način zmanjševanja škode od divjih prašičev z drastičnim zmanjšanjem številčnosti živali, in sicer z **imunokontracepcijo**, ki počasi zamenjuje moralno-etično popolnoma nesprejemljivo zastrupljanje. Imunokontracepcija zmanjša populacijsko rast divjih prašičev in jo uporabljajo predvsem na

že v treh letih zmanjša za 60 %. Razvili so tudi poseben postopek za zaužitje hormona prek vab, ki se je izkazal za učinkovito in razmeroma poceni metodo (Massei *et al.*, 2008).

V območjih, kjer je velika gostota divjih prašičev, uporabljajo tudi metodo **nastavljanja pasti in zank** (Barrett in Birmingham, 1994; Jędrzejewski *et al.*, 2008). Vendar je lovljenje s pastmi na vabo povezano z dostopnostjo hrane v okolju, saj v jeseni in pozimi, ko je v naravi na voljo dovolj hrane, metoda ni učinkovita (Seward *et al.*, 2004).

Divji prašiči s svojo aktivnostjo in prehranjevanjem posegajo v kulturno krajino, zaradi česar nastajajo neljube konfliktna situacija, ki jih je treba rešiti na sprejemljiv način za vse strani. Zato je zelo pomembno, da dobro spoznamo predvsem biologijo divjega prašiča, njegovo življenje, navade in obnašanje ter skušamo **poiskati rešitve pri pojavljanju škode, in sicer na tak način, ki bo za divjega prašiča pa tudi za lovšča in lastnike zemljišč sprejemljiv in dolgoročno uspešen**. Na voljo so številni preprečevalno-omilitveni ukrepi, katerih učinkovitost pa je nekje bolj uspešna, drugje manj. **Predstavljene ukrepe je treba kritično pretehtati in izvajati le tiste, ki so ustrezni za naše razmere, predvsem pa so tudi etično sprejemljivi in dolgoročno ne bodo škodljivo vplivali na divjega prašiča kot pomemben element naravne dediščine Slovenije.**

(Seznam uporabljenih virov je na voljo pri avtorjih.)

Ida Jelenko
mag. Andreja Bienelli Kalpič
Karin Savinek
doc. dr. Boštjan Pokorny

Divji prašič na krmišču

so metode, ki učinkovito in korenito zmanjšujejo številčnost vrste, zaradi česar jih precej uporabljajo v nekaterih državah z nizko zavestjo lovske etike in zaradi prevlade drugih, predvsem ekonomskih interesov. Na tem mestu jih navajamo zgolj kot opozorilo, da takšne nesprejemljive metode kontrole številčnosti populacij divjih prašičev žal uporabljajo drugod po svetu, v našem primeru pa se seveda nikakor ne zavzemamo zanje.

Nastavljanje in odmetavanje strupov (predvsem sodijev monofluoroacetat) je v nekaterih državah najbolj razširjena metoda za vzdrževanje ustrezne številčnosti divjih prašičev (GSFC, 2008). V Avstraliji so, npr., s to metodo uspeli zmanjšati številčnost divjih

območjih, kjer je gostota te vrste izrazito prevelika. Najučinkovitejši pripomočki za nadzorovanje rodnosti so cepiva, ki vzpodbujajo sistem organizma, da začne ustvarjati protitelesa, ki nevtralizirajo proteine, potrebne za razmnoževanje. Kot najučinkovitejši se je izkazal **hormon GnRH** (*Gonadotropin Releasing Hormon*). Z novjšimi raziskavami so uspeli potrditi, da že enkratni odmerek hormona GnRH povzroči neplodnost pri številnih sesalcih (British Wild Boar, 2008). Najnovejša študija o vplivu imunokontracepcije na divje prašiče v Angliji je pokazala, da je uporaba hormona GnRH učinkovita kontracepcijska metoda, ki tudi nima stranskih učinkov. Na podlagi modeliranja predvidevajo, da če 50 % odraslih divjih svinj zaužije omenjeni hormon, se številčnost samic

Ida JELENKO¹, mag. Andreja BIENELLI KALPIČ¹, Karin SAVINEK¹, doc. dr. Boštjan POKORNY¹

ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave d.o.o., Koroška 58, 3320 Velenje; ida.jelenko@erico.si

ZAHVALA

Izvajanje projekta, v okviru katerega je nastal tudi pričujoči članek, so s finančnimi sredstvi omogočili Lovska zveza Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS, in sicer v sklopu projekta V4-0498: *Divji prašič in škoda v kmetijski krajini*.

Foto: M. Krolfel – Diana

Projekt telemetrije rjavih medvedov

V prispevku predstavljamo rezultate prve faze projekta **Proučevanje dejavnikov privajanja rjavega medveda na človeka s pomočjo GPS-telemetrije**. Odlov je potekal zelo uspešno. Ob pomoči trinajstih lovskih družin in petih lovišč s posebnim namenom nam je uspelo odloviti 25 rjavih medvedov. Projekt bo nedvomno omogočil številna nova spoznanja o našem največjem predstavniku zveri in nove vpoglede pri razumevanju konfliktov med medvedom in človekom. Več informacij o projektu, ki ga financira Agencija RS za okolje, je dostopnih na naslovu www.medvedi.si, kjer so predstavljeni tudi odlovljeni medvedi, barve ovratnic in njihovo gibanje.

1. faza - odlov medvedov

Odlov živali je ena ključnih faz pri vsaki telemetrični študiji, saj je pomembno zagotoviti reprezentativnost podatkov in čim bolj zmanjšati negativne učinke odlova na živalih. Pri odlovu medvedov smo upo-

števali načrtovano shemo razporeditve odlova, ki smo jo že predstavili v januar-ski številki (Lovec, 1/2009). Tako nam je uspelo zajeti večino osrednjega življenjskega območja rjavega medveda v Sloveniji. Odlov sta opravili dve ekipi, organizirani prav v ta namen. Prva ekipa, ki jo je vodil **Marko Jonozovič**

Foto: M. Krolfel

Uspavan medved Nejc po namestitvi telemetrijske ovratnice v LD Velike Lašče

ob pomoči veterinarja **Aljoše Beljana**, je odlavljala medvede pretežno v vzhodnem delu določenega odlovnega območja in pri tem večinoma uporabljala Aldrichove pasti. Drugo ekipo pa je vodil **Anton Marinčič** ob pomoči veterinarke mag. **Tamare Čehovin** in zajel pretežno zahodni del omenjenega območja. Pri odlovu so uporabljali večinoma tehniko odlova »na prosto«.

Kako je potekal odlov

Medvede smo odlavljali leta 2008 v obdobju od 13. 10. do 24. 11. ter leta 2009 od 30. 1. do 4. 5. Živali smo odlovili v loviščih lovskih družin Begunje, Iga vas, Kozlek, Krka, Loka pri Črnomlju, Martin Krpan - Nova vas, Rakitna, Ribnica, Senožeče, Stari trg - Lož, Tabor - Zagorje, Toško Čelo in Velike Lašče ter v loviščih s posebnim name-

nom Jelen - Snežnik, Ljubljanski vrh, Medved - Kočevje, Snežnik - Kočevska Reka in Žitna gora.

Celoten odlov je potekal brez večjih težav. Vse živali so odlov ter uspavanje preživele brez posledic in tudi z varnostnega gledišča ni bilo nobenih posledic za člane obeh odlovnih ekip. Skupaj smo odlovili **25 medvedov na 19 lokacijah**. Od tega smo jih devet odlovili z Aldrichovimi nožnimi pastmi, enajst pa s prosto tehniko; od tega smo dva uspavali v okviru opravljanja intervencije, eno medvedko pa ob zabojni pasti, v kateri so bili ujeti njeni mladiči. Ti so se kot neciljna vrsta po naključju ujeli v zabojno past, ki je namenjena za odlov divjih prašičev za raziskovalne namene. Poleg omenjenih mladičev se je v isto zabojno past ujela še ena medvedka skupaj z enoletnim mladičem. Tudi to medvedko smo v pasti uspavali in jo opremili s telemetrično ovratnico. Aldrichove pasti so bile aktivirane 153 noči, na krmiščih pa smo za namene odlova »na prosto« čakali 64 noči. Iz analize odlovne sezone lahko povzamemo, da smo s pomočjo pasti odlovili enega medveda na 17 odlovnih noči, s prosto tehniko pa enega medveda na osem odlovnih noči (brez medvedov, uspavanih v okviru intervencije in ob zabojnih pasteh za prašiče).

Odlovljeni medvedi

Izmed 25 odlovljenih medvedov smo jih 20 uspavali in opremili s telemetričnimi ovratnicami (*preglednica 1*). Pet medvedov je bilo premladih (starih manj kot eno leto) in bi jih zaradi hitre rasti vratu lahko začela ovratnica ovirati, še preden bi odpadla. Med medvedi, opremljenimi z ovratnicami, je devet samcev in enajst samic. Starostna sestava je predstavljena v *preglednici 2*. Spolna in starostna sestava medvedov, opremljenih s telemetrijskimi ovratnicami, je primerljiva s sestavo celotne populacije spolno zrelih medvedov v Sloveniji. Zato lahko trdimo, da predstavlja reprezentativni vzorec.

Preglednica 2:

Spolna in starostna struktura rjavih medvedov, opremljenih s telemetrijskimi ovratnicami

	Samci	Samice	Skupaj
Mladi (1,5–4,5)	5	7	12
Srednje stari (5–10)	2	3	5
Starejši (>10)	2	1	3
Skupaj	9	11	20

Med opremljenimi medvedi sta tudi dva medveda, ki sta bila konfliktna medveda in ju je ekipa Zavoda za gozdove Slovenije intervencijsko odlovila in

Preglednica 1:

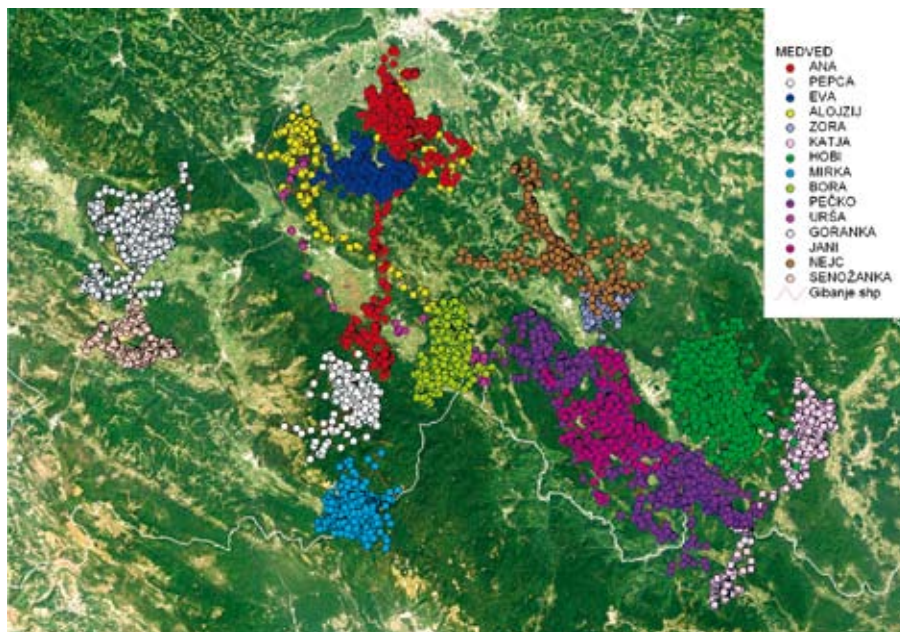
Seznam rjavih medvedov, opremljenih s telemetrijskimi ovratnicami

IME MEDVEDA	DATUM ODLOVA	LOVIŠČE	TEŽA [kg]	UPORABLJENA TEHNIKA ODLOVA
PEČKO	18. 10. 2008	LPN Medved - Kočevje	210	Aldricheva zanka
PEPCA	18. 10. 2008	LPN Jelen - Snežnik	130	prosto
HOBİ	20. 10. 2008	LPN Medved - Kočevje	201	Aldricheva zanka
MIRKA	20. 10. 2008	LPN Jelen - Snežnik	81	prosto
ŽIVA	20. 10. 2008	LD Kozlek	120	prosto
HRIBAR	23. 10. 2008	LD Iga vas	170	prosto
ANA	31. 10. 2008	LD Rakitna	120	Aldricheva zanka
IGOR	5. 11. 2008	LD Begunje	110	prosto
EVA	14. 11. 2008	LD Rakitna	105	Aldricheva zanka
KATJA	15. 11. 2008	LD Loka pri Črnomlju	80	Aldricheva zanka
ZORA	16. 11. 2008	LD Ribnica	100	Aldricheva zanka
NEŽA	24. 11. 2008	LD Krka	64	prosto
GORANKA	30. 1. 2009	LD Senožeče	126	kletka
KAREL	27. 3. 2009	LD Tabor - Zagorje	87	prosto
BORA	30. 3. 2009	LD Stari trg	91	prosto
ALOJZI	4. 4. 2009	LD Martin Krpan - Nova vas	98	prosto
JANI	16. 4. 2009	LPN Snežnik - Kočevska Reka	140	Aldricheva zanka
ROŽNIK	16. 4. 2009	LD Toško Čelo	94	prosto
NEJC	3. 5. 2009	LD Velike Lašče	140	Aldricheva zanka
SENOŽEČANKA	4. 5. 2009	LD Senožeče	95	prosto ob kletki

Medvedka Eva na krmišču v LD Rakitna

Foto: M. Krofel

Zemljevid z lokacijami medvedov do 15. 6. 2009; lokacije medvedov, ki takrat niso bili več opremljeni z ovratnicami (Hribar, Živa, Igor, Karel, Rožnik), niso prikazane.

preselila na drugo, večje gozdnato območje. Medvedko Nežo, ki smo jo odločili v okolici Muljave, smo preselili na Menišijo, medveda Rožnika pa iz okolice Ljubljane na Snežniško planoto. Pričakujemo, da nam bo spremljanje obeh medvedov dalo pomembne podatke o učinkovitosti preseljevanja kot upravljalvskega ukrepa za zmanjševanje konfliktov.

Medvede smo opremili s telemetrijskimi GPS-GSM-ovratnicami različnih barv. Vsem uspavanim medvedom smo vzeli vzorce dlake za genetske analize, s čimer bo mogoče njihovo individualno prepoznavanje tudi potem, ko bodo ovratnice odpadle, hkrati pa bomo lahko sledili lokacijam njihovih potencialnih potomcev ter razpršenost le-teh. Večino

medvedov smo opremili z oštevilčenimi ušesnimi markicami različnih barv.

Prvi rezultati

V času pisanja tega prispevka (junij 2009) je bilo aktivnih še šestnajst ovratnic. Trije medvedi (Hribar, Živa in Igor) so si ovratnice med zimo sneli sami, eden (Karel) pa je bil pomotoma odstreljen v rednem odstrelu aprila 2009. Vse štiri ovratnice smo že našli oziroma so nam jih vrnil člani lovskih družin.

Prvo, kar je postalo zelo očitno ob spremljanju medvedov, so velike osebne razlike v njihovem vedenju. Tako rekoč vsak medved ima svoje posebnosti in vnaprej je za določenega medveda težko napovedati, kje se bo gibal, kdaj bo aktiven, kako pogosto bo obiskoval krmi-

šča, kako daleč bo šel iskat brlog/samico itn. Pričakujemo pa, da bomo do konca spremljanja pridobili dokaj dobro splošno podobo o vedenjskih značilnostih večine medvedov v Sloveniji in vplivih posameznih okoljskih in človeških dejavnikov na njihovo vedenje.

Posebno zanimivo je spremljanje gibanja medveda Rožnika, ki po svojem vedenju precej odstopa od večine drugih odlovljenih medvedov. Kmalu po preselitvi je najprej prešel državno mejo s Hrvaško, nato prepotoval velik del Slovenije in na koncu celo prečkal državno mejo z Avstrijo (žal so ga na tamkajšnjem območju pozneje tudi ilegalno odstrelili – op. av.). Nenavaden je njegov vzorec aktivnosti, saj je bil precej aktiven tudi podnevi. Obenem ni kazal pretiranega strahu pred človekom, pa tudi nobenih znamenj napadalnosti do človeka.

Doslej smo zbrali okrog 30.000 lokacij medvedov, izmed katerih jih nekaj natančno popišemo tudi na terenu. Zbrali smo že kar nekaj zanimivih opažanj (npr., kako »črna smetišča« redno privablja medvede v bližino vasi, vpliv krmišč na njihovo gibanje, potek parjenja), več o samih rezultatih pa bomo sproti poročali v naslednjih prispevkih v glasilu Lovec.

Miha Krofel, Marko Jonozovič, Anton Marinčič in dr. Klemen Jerina

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vodstvu ter lovcem lovskih družin in vodstvu ter poklicnim lovcom v loviščih s posebnim namenom, ki so nam pomagali pri pripravi odlovnih mest, odlovu medvedov, uspavanju in opremljanju medvedov z ovratnicami. Brez njihove pomoči tako uspešen odlov ne bi bil mogoč. Za pomoč pri uspavanju in spremljanju zdravstvenega stanja uspavanih medvedov smo hvaležni tudi obema veterinarjema, mag. Tamari Čehovin in Aljoši Beljanu, ter sodelavcem z Biotehniške fakultete.

OPOZORILO in PROŠNJA

Spremljanje medvedov bo potekalo do prve polovice maja 2010, ko bo odpadla še zadnja ovratnica. Prosimo vse lovce v lovskih družinah in zaposlene v loviščih s posebnim namenom, naj se ob lovu na medveda, kolikor je le mogoče, izognejo odstrelu živali, opremljenih z ovratnico. Če pa bi tako žival vseeno odstrelili, vas prosimo, da ovratnico vrnete na Biotehniško fakulteto - Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

Foto: M. Krofel

Klavniški odpadki na ilegalnem smetišču, ki so v bližino vasi pod Nanosom več dni zapored privabljali medvedko Goranko.

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

(Nadaljevanje)

Po statutu je bil namen *Kranjskega društva za varstvo lova* združevanje lovcev na Kranjskem in zastopanje njihovih interesov proti državnim in deželnim oblastem. V društvu naj bi si posebej prizadevali za prepoznavanje gospodarskega, socialno-političnega in etičnega pomena lova, spoštovanje lovskih predpisov, pomoč lastnikom in zakupnikom lovišč ter za zatiranje divjega lova in drugih nelegalnih načinov lova. Načrtovali so izdajanje lastnega glasila, prirejanje razstav, srečanj, predavanj in podobno. Na vsakoletnem občnem zboru so imenovali delegate iz posameznih predelov Kranjske, katerih naloga je bila spremljanje lovskih razmer na posameznem območju. O njih so morali poročati odbornikom društva, s katerimi so morali biti v rednih stikih. Leta 1892 so imenovali zaupnike v sodnih okrajih Škofja Loka, Brdo, Kranjska Gora, Novo mesto, Vrhnika, Lož, Kamnik, Tržič in Radeče (Laibacher ..., 2. junij 1892). Dve leti pozneje so jih imenovali za območje Litije in Krškega (Laibacher ..., 1. april 1894), v poznejših letih pa še za sodne okraje Kranj in Vipava (Jagdzeitung, 14. junij 1899).

Od zadanih nalog so na občnih zbora redno poročali o zatiranju divjega lova in sodelovanju z oblastmi ob razpravah glede lovske zakonodaje. Za preprečevanje divjega lova in zatiranje škodljivih živali so bili zadolženi lovski čuvaji. Posebno prizadevne čuvaje so posebej nagradili. Že na drugem občnem zboru leta 1892 so nagradili šest lovskih čuvajev (tri Auerspergove, dva iz Kranjske industrijske družbe, enega iz Mojstrane). Kot priznanje so jim podelili posebno diploma, vsak pa je dobil tudi denarno nagrado (Laibacher ..., 2. junij 1892). Za uspehe leta 1892 so nagradili šest lovskih čuvajev. Zanimivo je, da so v tistem letu nagradili večinoma čuvaje lovskih družb (društev?), na primer čuvaja Lovske družbe Dobrunje in dva čuvaja Lovskega društva iz Logatca. Nagrajenci so prejeli diplome in denarne nagrade. Tistega leta so izplačali tudi 30 guldnov vdovi gozdnega čuvaja z Unca, katere moža je v Windischgraetzovem lovišču avgusta 1892 ustrelil divji lovec. V poročilu občnega zbora iz leta 1894 zasledimo, da so denarne nagrade in priznanja dajali tudi orožnikom, ki so se izkazali pri zasledovanju divjih lovcev (Leibacher ..., 1. april 1894). Tistega leta so izrekli priznanje in nagradili deset lovskih čuvajev (Laibacher ..., 4. april 1894). Kot je razvidno iz poročil, so nagrade in priznanja redno podeljevali ves čas obstoja društva.

Društvo je imelo ustanovne, redne in častne člane. Ustanovni člani so plačali poseben ustanovni delež (ustanovnino) v enkratnem znesku. Višino ustanovnine je določal vsakokratni občni zbor. Redni člani so morali biti neoporečni lovci, ki so podpirali statut in cilje društva. Redni člani so plačevali članarino, ki jo je določil občni zbor. Članarina je bila nižja za gozdarsko in lovskovarstveno osebje ter uslužbence v upravnih službah. Poleg fizičnih oseb so se v društvo lahko včlanile tudi lovske družbe in društva ter druge pravne osebe (na primer Kranjska industrijska družba). O sprejemu rednih članov je odločal društveni odbor. Častni član je lahko postal samo lovec, ki se je posebej izkazal v lovskem ali društvenem delovanju. Imenovanje za častnega člana je predlagal odbor društva, potrditi pa ga je moral občni zbor z najmanj dvotretjinsko večino.

Konec leta 1891 je imelo društvo 19 ustanovnih in 149 rednih članov. V enem letu (do decembra 1892) se je število povečalo na 22 ustanovnih in 276 rednih članov (Jagdzeitung, 15. maj 1893). V začetku leta 1896 je imelo društvo 23 ustanovnih in 351 članov (Jagdzeitung, 15. junij 1896). To število se je nato ustalilo. Ob koncu stoletja, natančneje konec leta 1898, je društvo štel 4 ustanovne člane in 342 rednih (Jagdzeitung, 15. junij 1899). Med imeni članov zasledimo vse pomembnejše veleposestnike na Kranjskem, več lovcev nemškega rodu in tudi številne Slovence. Med Slovenci je bilo največ vidnih članov tedanjega družbenega in političnega življenja (ljubljski župan **Ivan Hribar**, prvi predsednik Slovenskega lovskega kluba, dr. **Ivan Lovrenčič**, dolgoletni predsednik Slovenskega lovskega društva, pisatelj dr. **Ivan Tavčar** in drugi). Ob ustanovitvi Slovenskega lovskega kluba so slovenski lovci Kranjskemu društvu za varstvo lova očitali nemško usmerjenost, zato bi bilo v prihodnje zanimivo osvetliti tudi odnose, ki so vladali v društvu.

Na občnem zboru so člani po statutu volili društveni odbor, ki ga je sestavljalo dvanajst odbornikov. Njihov mandat je trajal tri leta. Sedem odbornikov je moralo biti iz Ljubljane. Vsako leto je tretjina odbornikov odstopila, sledile so nove volitve. Kateri odborniki naj odstopijo, je največkrat odločil žreb. Odborniki so iz svoje sredine izvolili predsednika, namestnika in blagajnika. Odbor je odločal na sejah, na katerih pa so moralo biti prisotni najmanj štirje člani. Med odborniki društva zasledimo tudi nekatere vidne lovce, ki so pozneje svoje delo nadaljevali v Slovenskem lovskem društvu. Kranjskemu društvu za varstvo lova je prva leta predsedoval **Viktor Galle**, posestnik iz Bistre. Pozneje je mesto predsednika prevzel grof **Rudolf Margheri**, lastnik gradu in posestva Otočec. Katerega leta je nastala zamenjava na vrhu društva, iz doslej pridobljenih poročil nismo mogli zaslediti. Nesporno je le, da je Viktor Galle predsedoval društvu najmanj do konca 19. stoletja.

Kranjsko društvo za varstvo lova se je hitro uveljavilo. Po poročanju Novic (22. januarja 1891) je pokroviteljstvo nad društvom prevzel nadvojvoda **Franc Ferdinand**. Društvo se je financiralo s članarinami, finančno pa so ga podpirale tudi nekatere ustanove. Med rednimi donatorji smo zasledili Kranjsko hranilnico, občasno so jim z denarjem pomagale tudi kranjske deželne oblasti.

Viri: Laibacher Zeitung (1891–1896); Jagdzeitung (1893–1899)

(Se nadaljuje.)

56. Generalna skupščina CIC – Pariz 2009

Gostiteljica 56. Generalne skupščine CIC, ki je bila od 29. 4. do 3. 5. 2009, je bila francoska delegacija Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) v Parizu, kjer je skoraj že 70 let sedež te organizacije. Le-ta je aktivna v 84 državah sveta in predstavlja mednarodno skupnost prijateljev in strokovnjakov, ki se s svojim strokovnim znanjem in številnimi mednarodnimi zvezami zavzemajo za trajnostni lov ter ohranjanje divjadi in prostoživečih živalskih vrst.

56. Generalne skupščine se je udeležilo 380 delegatov iz 36 držav, med njimi tudi delegacija Lovske zveze Slovenije, ki smo jo sestavljali **Tone Vrščaj**, **Darko But** in **Ernest Fišinger**. V okviru zasedanja generalne skupščine je potekal simpozij, na katerem so posamezne nacionalne lovske organizacije predstavile, kako se lotevajo velikih strateških izzivov, pred katerimi se je znašlo lovstvo dandanes. Predstavljeni so bili primeri iz Francije, Velike Britanije, Švice, Skandinavije, Slovenije in nekaterih vzhodnih držav.

Po slavnostnem uvodnem ceremonialu s pridihom veličastne francoske lovske tradicije in predstavitve lovstva v Franciji, kjer je lovstvo organizirano v 44 lovskih zvezah z okroglo 1.230.000 lovci ter ob ugotovitvi kvoruma, je generalna skupščina začela z delom.

Po pozdravnih govorih številnih predstavnikov pomembnih mednarodnih lovskih organizacij in združenj (FACE, FAO, CMS, AEWA) ter predstavnikov države gostiteljice je sledilo sprejemanje novih članic v to ugodno mednarodno lovsko organizacijo. Na tej skupščini so bile v članstvo sprejete ZDA in nekaj vzhodnoazijskih držav.

Vsebino dela v letu 2008 so predstavili predsednik CIC Dieter Schramm in vodilni za

Foto: K. Schneider

Poljska jerebica

posamezna področja (komisije), vključno s finančnim poročilom in bilanco ter programom dela za leto 2009. Organizator je poskrbel za simultano prevajanje vsebine skupščine in simpozija v angleščino, francoščino in nemščino.

Vse delo je potekalo v konferenčni dvorani; delegatov je bilo presenetljivo veli-

ko. V nadaljevanju je bilo delo generalne skupščine organizirano po tematskih sklopih, ki so obravnavali:

- področje politike, organiziranosti in zakonodaje (trajnostna raba divjadi kot naravne dobrine, tropska divjad, lov z lokom),
- ptice selivke, velika divjad, mala divjad, agrotehnični ukrepi,

- razstave in trofeje,
- lov v umetnosti, kultura in muzeji, fotolov, lovska literatura, sokolarjenje in varstvo ujed, tradicionalni lov, lov s konji, lovski psi.

Slovenski delegati smo aktivno sodelovali na dveh tematskih področjih. Mag. Darko But je pripravil predstavitev delovanja naše aplikacije lovskega informacijskega sis-

Foto: E. Fišinger

Delovno predsedstvo 56. Generalne skupščine CIC – odprtje

tema Lisjak, ki ga je komisija za organizacijo in zakonodajo predlagala za obravnavo na naslednji skupščini CIC.

Za skupščino sem pripravil in predstavil prispevek Stanje male divjadi v Sloveniji in ukrepi za izboljšanje razmer zanj. Na skupščini je bil referat vključen v področje obravnavanja tematike o mali divjadi. Svoje referate o mali divjadi so predstavili še predstavniki Francije, Anglije, Danske in Poljske. Ukrepi za izboljšanje stanja male divjadi, ki jih izvajajo v navedenih državah, so skoraj povsem enaki z našimi. Zadnja leta navedene države, razen Slovenije, namenajo pozor-

ki vsako leto izdajajo navedene države. Poročila za leto 2008 so delegatom skupščine razdelili brezplačno.

Pred sprejetjem končnih sklepov so bile vsebinsko bogate razprave o trajnostnem upravljanju z divjadjo in njenem življenjskem okoljem, ukrepih za pomlajevanje članstva, izobraževanju novih in starejših članov, delu z javnostjo in organiziranosti ter spremembi ocenjevanja trofej.

Ob zaključku generalne skupščine je CIC za posebne zasluge na področju trajnostnega ravnanja z življenjskim okoljem divjadi podelil Zavodu za gozdove Republike

Na 59. skupščini CIC je Ernest Fišinger predstavil referat o stanju male divjadi v Sloveniji in ukrepih za izboljšanje razmer zanj.

nost problematiki poljske jerebice. Podatki o gibanju njene številčnosti in prirastka v zadnjih 15 letih, predvsem na določenih območjih v Angliji (dr. Pots) in Franciji (g. Hicter) pa tudi na Poljskem, so bili za nas presenečenje, saj pričajo o jesenskem staležu od 80 do 120 parov jerebic na 100 ha. Pri nas smo se s porazno nizkim staležem poljskih jerebic očitno že nekako tiho sprijaznili ob oceni, da za izboljšanje stanja v tej smeri ni mogoče veliko storiti.

Za razvoj in raziskave ter izvajanje ukrepov na tem področju so najbolj zaslužni Nemci, Angleži in Danci, ki opravljajo vrsto projektov z mednarodno finančno podporo. To je razvidno iz letnih poročil, ki jih v knjižni obli-

Slovenije priznanje (diplomo) Edmond Blanc 2009. Nagrado je v imenu ZGS prevzel direktor, Jošt Jakša.

Če želimo ohraniti stik z razvojem in sodobnimi ukrepi v lovstvu, smo delegati LZS enotnega mnjenja, da moramo urediti naslednje:

- v okviru LZS zagotoviti primerno obliko razvoja raziskovalnega dela na področju divjadi, s poudarkom na mali divjadi,

- zagotoviti ustrezno literaturo in neposredno sodelovanje z vodilnimi državami na tem področju,

- intenzivirati načrtno delo z javnostjo,

- pomladiti članstvo in predvsem popularizirati trajnostno upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem.

Ernest Fišinger

Mostarska deklaracija

Ob 10-letnici koordinacije CIC za srednjo in jugovzhodno Evropo, vodi jo slovenski predstavnik lovstva **Veljko Varičak**, ki je obenem tudi njen ustanovitelj, je 10. junija 2009 Zveza lovske organizacij BiH (Sarajevo) predala poslovanje in predsedovanje Lovski zvezi Hercegovine (Mostar) ob navzočnosti predstavnikov Lovske zveze Republike Srpske (Sokolac). Ob tej priložnosti sta, kot poroča lovska revija BIH - Hoop (avtor Dragan Naletić), Veljko Varičak in **Anton Vrščaj**, ki je njegov namestnik v tem organu CIC, izrazila priznanje in pohvale ob tem dejanju dobrega in složnega sodelovanja med predstavniki lovstva različnih narodnosti, vzgoje in vere, ki se zrcali v skupni ljubezni in skrbi do divjadi in narave. **Dieter Schramm**, predsednik CIC, je dogodek označil kot izjemnega in vrednega vse pohvale, saj si CIC za take cilje prizadeva že od vsega začetka. S takim dejanjem sta povezana slogana: »Divjad ne pozna meja« (generalna skupščina CIC v Bukarešti) in »Ljubezen do živali – skrb za človeka« (generalna skupščina CIC v Beogradu).

Foto: A. Vrščaj

Predsednik Saveza lovaških organizacij BiH Hidajet Halilović, predsednik koordinacije CIC za srednjo in južno Evropo Veljko Varičak, sekretar Lovačkega saveza Republike Srpske Dragan Pavlović in predsednik Lovačkega saveza Hercegovine so si ob podpisu mostarske deklaracije takole segli v roke.

Foto: A. Vrščaj

Predsednik CIC Dieter Schramm med govorom na Občnem zboru Lovske zveze Hercegovine, kjer je bila sprejeta Mostarska deklaracija.

Dogodek v Mostarju poudarja vodilno vlogo vseh treh lovske organizacij, ki zdaj delujejo na območju BiH, in uspehe globalnih prizadevanj CIC v smeri boljšega razumevanja med ljudmi za trajnostno upravljanje z divjadjo v loviščih, ki je tudi temelj skrbi za naravno dediščino. Na primeru uspehov BiH zdaj CIC odpira še novo smer podobnih aktivnosti – koordinacija CIC za Sredozemlje.

B. L.

Na kratko iz tujega tiska ...

Avstrija: Huda neurja, ki so v minulih mesecih divjala po srednji Evropi, so povzročila precej izgub tudi med divjadjo, še posebno med malo divjadjo. Tako so na območju severnega Flachgaua po neurju s točo, ki je divjalo konec julija, poleg velike škode na hišah, avtomobilih in kmetijskih pridelkih uspeli ugotoviti tudi velike izgube med malo divjadjo. Našli so več 100 poginulih poljskih zajcev, divjih kuncev, fazanov in tudi srnjadi. Samo na območju katastrske občine Lamprechtshausen so našli več kot 100 kosov mrtve srnjadi.

(Wild und Hund Internet)

Nemčija: Volk, ki so ga na območju zvezne dežele Saške odlovili in opremili z ovratnico za telemetrično spremljanje v začetku marca letos, je 30. junija dosegel mejo med Poljsko in Belorusijo. Zračna razdalja med obema mestoma je kar 670 km. Zadnje ugotovljene lokacije so na območju Belorusije v bližini meje z Litvo. Za razliko od omenjenega volka pa se drugi volk, ki je brat omenjenega in sta bila v začetku marca odlovljena skupaj, skoraj ves čas zadržuje na teritoriju tropa svojih staršev, zgolj občasno pa odide na krajše izlete na teritorije sosednjih tropov.

(Wild und Hund Internet)

Južna Afrika: Uprava zelo znanega Krügerjevega narodnega parka se je odločila za povečanje števila osebja, ki naj bi sodelovalo v boju proti krivolovcem. Tako so konec julija zaposlili 57 novih nadzornikov in jih primerno opremili. Da je na območju parka krivolov zelo razširjen, dokazuje dejstvo, da so od začetka leta našli že 27 ubitih nosorogov. V boj proti krivolovcem se vključuje tudi vlada, saj namerava ponovno uvesti vojaške patrulje, ki bodo posebno nadzirale vzhodno mejo države proti sosednjemu Mozambiku.

(Jagen Weltweit Internet)

Avstrija: Na sosednjem Koroškem so s pomočjo genetskih analiz iztrebkov nedvomno ugotovili prisotnost volka, ki najverjetneje izvira iz slovensko-hrvaške dinarske populacije. Že pred tem so iz več krajev poročali

V zvezni deželi Nordrhein - Westfalen so podaljšali lovno dobo na nekatere vrste gosi. Na fotografiji sivi gosi.

o znamenjih prisotnosti volkov, vendar pravega materialnega dokaza za take trditve ni bilo do opravljene genetske analize. Koroška lovska zveza (Die Kärntner Jägerschaft) sedaj od zveznih oblasti pričakuje načrt upravljanja s to vrsto velike zveri. Sedanja praksa glede škode, ki jo volkovi povzročijo na sosednjem Koroškem, je taka, da škodo na domačih živalih na podlagi strokovnega mnenja in predložene dokumentacije vrača kar Koroška lovska zveza. Mediji poročajo tudi o medvedu Rožniku, ki je bil opremljen z ovratnico za telemetrično spremljanje in je prišel iz Slovenije v Avstrijo, od koder je bil tudi zadnji GPS-signal z njegove ovratnice. Medveda so pozneje našli mrtvega in izkoženega na slovenski strani v bližini Solčave.

(Pirsch, 14/2009)

Avstrija: Ko se lovec, ki je odšel na lov na srnjaka, zvečer ni vrnil domov, so njegovi domači sprožili iskalno in reševalno akcijo za pogrešanim. Dogodek se je zgodil v sredini junija v bližini kraja Schärding v zvezni deželi Zgornja Avstrija. Pogrešanega so sprva iskali njegovi domači, pozneje pa je potekala velika iskalna akcija, v kateri je med drugim sodelovalo tudi sedemnajst reševalnih psov. Pogrešanega so našli naslednji dan okoli 13. ure (po več kot 18 urah torej) živega, vendar one-

moglega in zelo podhlajenega v močvirju, kamor se je tako hitro pogreznil, da se ni mogel rešiti sam, niti poklicati na pomoč.

(Pirsch, 14/2009)

Nemčija: Na območju kraja Föhren v zvezni deželi Rheinland-Pfalz so z dvorišč, teras in balkonov skrivnostno izginjali škornji, čevlji in druge vrste obutev. Izginulo obutev (več kot 120 kosov) so popolnoma po naključju, pri sečnji gozdnega drevja, našli v bližnji lisičini. O podobnem primeru poročajo tudi iz kraja Meersburg, kjer so po skrivnostnem izginjanju obutve rahlo pogrizeno (več kot 50 kosov) našli v lisičini.

(Pirsch, 14/2009)

Nemčija: Deželno sodišče zvezne dežele Rheinland-Pfalz je nekega kmeta obsodilo na denarno kazen v višini 2.000 € (100 dni po 20 €), ker se pred košnjo ni potrudil iskati mladičev srnjadi na površinah, ki jih je nameraval kositi. Pri košnji je nato pokosil pet mladičev srnjadi. V enem primeru je bila celo površina v mirovanju, zato ga je najemnik lovišča že prejšnje leto prosil, naj ga pred košnjo obvesti, da bo omenjeno površino lahko preiskal za morebitnimi mladiči srnjadi. Po pritožbi je bila omenjenemu kmetu kazen zmanjšana na 1.800 €.

(Wild und Hund, 14/2009)

Francija: Tudi v tej državi si prizadevajo za odstrel določenega števila volkov, ki so sicer uvrščeni med strogo zavarovane vrste. Leta 2008 naj bi bili volkovi odgovorni za več kot 2.600 napadov na ovce in koze. Sicer naj bi na omenjenem območju živelo najmanj devetnajst tropov volkov s približno 180 živalmi.

(Wild und Hund, 14/2009)

Nemčija: Občinsko sodišče v kraju Bad Kissingen je kaznovalo nekega lovca z denarno kaznijo 3.600 €, ker je na pogonu uplenil dve vodeči košuti. Po pritožbi mu je bila kazen zmanjšana na 1.650 €. Na sojenju so pričevali, da so v neposredni bližini stojišča omenjenega lovca videle dve košuti s teleti. Ko sta na pozdravu lovni ležali zgolj dve odrasli košuti in nobeno tele, je bila podana prijava zoper omenjenega lovca. Ta je obema košutama tudi odrezal vime, tako da le-tega ni bilo več na trupih uplenjenih košut. V veljavnem lovskem zakonu je namreč zapisano, da je treba vodeče samice varovati tudi v lovni dobi. To pomeni najprej odstrel mladičev, šele nato do tedaj vodeče samice. Poleg denarne kazni je omenjeni lovec izgubil tudi lovno dovoljenje.

(Wild und Hund, 14/2009)

Nemčija: V zvezni deželi Nordrhein-Westfalen je ministrstvo za okolje podaljšalo lovne dobe na sivo, kanadsko in nilsko gos, in sicer je te vrste sedaj dovoljeno loviti v času od 16. 7. do 31. 1. Pristojni minister za okolje je tudi pozval lovce, naj intenzivirajo lov na divje prašiče, saj je številčnost izredno velika, posledica česar je večanje škode na kmetijskih površinah in tudi večanje števila primerov okužbe s klasično prašičjo kugo. Tako so samo letos registrirali 24 primerov okužb s to boleznijo. Minister je tudi povedal, da lahko kmetje, ki v koruznih njivah naredijo preseke, kar omogoča lažji lov na divje prašiče, pridobijo subvencije EU za izpad prihodka na pozetih površinah.

(Wild und Hund, 14/2009)

Pripravil:

mag. Janko Mehle

ALEKSANDER GUZELJ

Zamrznjeni kljuni

... mnogi med nami so bili ustvarjeni za lov, in če to ni prav, nikar ne recite, da vam nismo povedali, da nam je to všeč.

Ernest Hemingway

Tisto pomlad smo ribarili med otoki visoko na severu Skandinavije. Sonce je zahajalo le za nekaj ur. Ob polnoči je bila vidljivost komaj kaj manjša kot podnevi. Morje se je belo penilo, valovi so se lomili ob klečeh in čereh, pljuskali čez krov ter nas škropili. Ribarili smo molče, zavzeto. Vabe so tonile zelo globoko. V temi spodaj so potem okoli njih krožile ribe; sprva nezaupljive so prej ali slej vabo požrešno zgrabile in obvisle na trnkah. Videvali smo kite, srečevali tjunle ter osvobojeni vseh skrbi uživali življenje. »Z lovci na peteline se že jeseni spet vrnem,« sem takrat sklenil sam pri sebi. In sem se res.

Razgled je čudovit. Zasneženi, molčeči gozdovi so razprostrti, do kamor sega oko. Tod drevesa rastejo zelo počasi. Pravijo, da sto let, naslednjih sto let pa potem umirajo. Nizko severno nebo se ogleduje na gladinah številnih, zasanjanih jezer. Močvirja, mahovi, lišaji. Negibna spokojnost tišine, otožje melodij v molu. Laponska, domovina Saamov, Lapov. Bili so lovci, ribiči in nomadi. Pozneje so jim državne meje zaprle selitvene poti. Severnega jelena so udomačili že v prvem stoletju pred Kristusovim rojstvom, medtem ko ka-

nadskim Indijancem in Eskimom to ni uspelo. Zaradi širjenja kmetijstva, industrije, turizma, sekanja gozdov, vedno manjših pašnih površin Saami opuščajo rejo severnih jelenov, nekoč svojo glavno, prastaro dejavnost. Njihova kulturna istovetnost je že dolgo ogrožena.

Prvobitni, strnjeni gozdovi iglavcev ter posameznih listavcev so življenjski prostor še številnih velikih petelinov, ruševcev, jerebov in snežnih jerebic, belk. V skandinavskih deželah gozdne kure lovijo jeseni in pozimi. Spomladi so rastišča nevznemirjena.

Jutro je bilo čmerikavo, sneg je nalletaval v drobnih kosmih ter na novo belil tla. Gozdne poti so bile prepletene in prekrizane s sledovi losov, srn, lisic. Slediti je bilo risa, kuno, medveda. Čeprav očaran nad svojsko lepoto ter umirjenostjo narave pogrešam mlado zelenje, pogrešam žuboreče potoke, pisane travnike, šumenje čebel, cvrčkanje lastovk, ptičji zbor. V nizkem bliskovitem letu naju je preletel par povsem belih ptic in se v somraku jutra kot gozdni duhec brezšumno izgubil med drevje. Že prej sva z vodnikom v snegu opazila stopinje »zajčjih tačk«. Nožica snežnega jereba gosto operjena prav do krempljcev spominja na zajčjo tačko. V Sloveniji je belka že dolgo zaravovana. Včasih sem v gorah zgodaj zjutraj ali proti večeru slišal njihovo hrkanje, hripavo, grleno oglašanje. Videl sem jih redko. Jeseni, zbrane v kite, jih skandinavski lovci lovijo s psi ptičarji. Želja upleniti snežnega jereba se mi ni izpolnila v vseh dneh lova na Laponskem.

Ko sva z vodnikom prispela do lese-
ne, višnjevo rdeče popleskane kolibe ob jezeru, je veter še vrtinčil posamezne snežinke, oblaki pa so se začeli trgati, in skozi jasnice je posijalo sonce. Novozapadli sneg se je zaiskril v slepečih odbliskih. Jezero, prej sivo, zapredeno v meglice, so tedaj sončni žarki obarvali temno modro. Na ognjišču so prasketaje zaplamenela polena, razgoreli ogenj je ožaril od dima počrnelo stropno tramovje lesenjače ter prijetno ogrel prostor. Nad žerjavico sva pražila režlje slanine in jih med razgovorom poplakovala s pivom. Bil je vsakdanjega obraza, mlahavih lic ter ust. Potomec balkanskih prednikov je v preteklosti počel marsikaj. Prevečkrat je poizkušal začeti vse znova. Pred nekaj leti je zakupil lovišče, potem pa na podeželju, v naselju z eno samo ulico, preuredil dom za starostnike v gostišče s prenočišči. Žena, Švedinja, ga je z otrokoma že kmalu zapustila. Čeprav je pozneje imel še nekaj žensk, v življenju verjetno ni užil dosti prave ljubezni. Najdlje je z njim ostalo dekle s Tajske, sezonska nabiralka borovnic in brusnic. Zdaj mu gospodinja Filipinka.

Toplota in pijača sta naju počasi navdali z lenobo, pogovor je začel zamirati, molče sva obsedela ob mrlečem ognju in se prepustila vsak svojim mislim. Lov na peteline je bil nekoč poln svečanosti in hrepenečega spomladanskega nemira. Isti lov pozimi v tajgi je v primerjavi s tistim izza moje mladosti kot žalostni pohabljenec. Zagotovo pa se bom še spominjal tudi tega lova. Spominjal se bom mrakobnih gozdov,

zamolkle tišine, divjine, v kakršno se zatečejo možje, literarni junaki v romanih finskega pisca Paasilinne na begu pred množicami, utesnjenim načinom življenja in nadvlado žensk.

Po krepčilnem počitku nadaljujeva z lovom. Pot se vijuga ob jezeru, ki se le tu in tam še kaže med drevjem. Na obali sameva brunarica, zadnji ribiči so jo zapustili pred tedni. Čoln na pol potegnen na breg je vkovan v led. Menda je ribje meso po črnbilski katastrofi zaradi radioaktivnega onesnaženja komaj še primerno za uporabo. Visoko nad nama krožita orla, ki ju vodnik opazuje z neprikrito sovražnostjo.

Lovimo daleč vsaksebi, vsak s svojim spremljevalcem. Lovec in pes sta telemetrično povezana. Ko pes s stojo nakaže divjad, vodnik na sprejemniku opazi spremembo signala oddajnika, pritrjenega na pasji ovratnici. Pes mora biti vzdržljiv, lovec pa zelo izkušen. Za tak lov so najprimernejši izšolani

Hoja prek polomljenih vej, zasneženih krivenčastih korenin, drčavih ležečih debel je naporna. Mahovita, zamočvirjena ruša se vdira do gležnjev. Zadihana nekajkrat počivava. Ko si oddahneva, se prihuljena med drevjem tihotapiva naprej. Nekaj ptic naju je že opazilo, začele so stegovati vratove, obračati glave, se nemirno prestopati in odletavati.

Med potovanjem na Laponsko so si nevšečni zapleti kar sledili. Izgubil sem svoj lovski suknjič, zamudili smo medkrajevni let, carinik, ki mi je v nahrbtniku našel nekaj pozabljenih nabojev, me je osumil terorizma. Ker letališka policija ni pravi čas prejela dokumentov, potrebnih za vnos orožja v deželo, v kateri smo se namenili loviti, nam je zasegla puške ter jih zadržala na letališču vse do naše vrnitve domov.

Skrčen, stisnjen ob drevo, sem k licu dvignil izposojen, muzejsko star zarjavel primerek vojaške ostrostrelske

petelini so imeli po lovski šegi smrekove vejice v kljunih. Slovesno je donel Zlatov lovski rog »ob lovini«. Pojedina zatem je trajala dolgo. Pečeni ruševci, oviti s prekajeno slanino, v brusnični omaki so bili gastronomski užitek. Mlajši lovci so moževali in veseljačili ob zvokih harmonike do jutranjih ur.

Na lov sva odšla še ob luninem svitu. Po na novo zasneženih kolovozih sva se vozila z ugasnjenimi žarometi. Spomladi gozd poln zvokov in barv je pozimi nem, kot otrpel. Obzorje je že narahlo pordelo, ko je voznik nenadoma močno zavrl, ustavil vozilo in mi v roke potisnil šibrenico. Drug za drugim je pot prečkalo pet velikih petelinov, samcev. V porajajoči jutranji svetlobi so se jim oprsja zeleno modro, kovinsko lesketala. »Streljajte vendar!« je nestrpno šepnil vodnik. Okleval sem. V bežnem trenutku oživijo spomini na zgodbe o petelinjih lovih, ki mi jih je poln notranjega žara nekoč pripovedoval oče. Sam sem že tudi od poprej poznal čutni opoj, ki ga doživiš na takih lovih. V hipu sem se domislil poetičnih knjižnih opisov lova na to pradobno, mitično ptico pisateljev Tavčarja, Finžgarja, Jalna, Avčina, Perata, Svetine ... »Ne bom streljal,« sem bil odločen. Grede domov sva molčala. Pojasnjevanja, zakaj sem se vzdržal strela in da mi je nekaj uspešnih fotografij za spomin na to jutro povsem dovolj, bi vodnik ne razumel ...

Tam, kjer živim, se življenjsko okolje gozdnim kuram spreminja iz dneva v dan, krči. Izpostavljen stalnemu nemiru se veliki petelin umika čedalje višje v visokogorje. Kmalu ne bo imel več kam in bo izumrl. Zato je dan, ko se kdaj kje še srečava, zame vedno veselo prazničen.

Preden pot zavije v zaselek, je veliko gradbišče, obdano s plotom. Gradijo največji budistični tempelj v Evropi. Sredi gradbišča v položaju meditacije globokega razmišljanja, s prekrizanimi nogama, sedi več metrov visok bronast Buda. Morebiti bodo prav tod na obrobju »zadnje evropske divjine« iščoč resnico o življenju in smrti verujoči našli svoj mir, blaženost razsvetljenih, nirvano.

Na lov smo odhajali vsako jutro, še preden je zazorilo, in se vračali pozno zvečer. V gozdu ne manjka čudežev. Naravi, stvarnici, se priklonita verni in brezbožec.

Pred vrnitvijo domov sem v trgovinici z mešanim blagom kupil nekaj kovinskih piščalk za vabljenje jerebov. Nostalgija za davno minulimi časi? Ali pa se morda še kdaj vrnem sem? Kdove?

Nasikla [akvarel], Jurij Mikuletič

angleški, francoski in nemški ptičarji.

Naslonjena na skalnati osamelec, ledenodobni relikv, z daljnogledi ogledujeva položno vzpetino pred nama. Pokriva jo sestoj borovcev, smrek in macesnov. Vrh dreves na vejah poseda nekaj deset ruševcev, samcev in samic. Ždijo nepremično, dokler se jata ne spreleti kam drugam. Kmalu priletijo drugi. Našopirjenim veter mršči perje in petelinom rahlo upogiba krivce. Tako neizraziti so, tako zelo drugačni v primerjavi z visokogorskimi, pomladnimi snubači, razgretimi v ljubezenski sli. Za zanesljivejši strel morava bliže.

puške, s kakršno je nekoč atentator usmrtil ameriškega predsednika med njegovim obiskom v Texasu. Čeprav povsem nevznemirjen, brez prvinske želje po plenu, sem tisti popoldan v drugo zgrešil. Optike strelnega daljnogleda ni bilo mogoče prilagoditi mojemu vidu. Mikavnost lova je tudi v tem, da ko kaj spodleti, potem zopet lahko upaš, da boš imel še novo priložnost in takrat več sreče. Medtem se je mrak zgostil, za streljanje je bilo že pretemno.

V obednici zbrana lovska družina je bila veselo razigrana. Na mizi, na nasekano smrečje položeni ruševci in veliki

V večnamenski dvorani Komunalnega centra Domžale je potekala zaključna prireditev letošnje lovske glasbene revije.

36. Srečanje slovenskih LPZ in rogistov 09

Nastopi v Domžalah, Lukovici, Mengšu, Moravčah in v Trzinu – Prihodnje leto na Ptuj

Čeprav so do konca leta ostali še štirje jesenski meseci, za lovce najpestrejši, lahko zapišemo, da je bilo leto 2009 že doslej za slovensko lovsko organizacijo in njene člane nasploh dokaj pestro in bogato. Ne le da so slovenske lovske družine letos podpisale in začele uresničevati koncesijske pogodbe, da smo se lovci morali z večjo mero odgovornosti lotiti realizacije letnega načrta odstrela, je bilo nemalo dela opravljenega tudi na drugih področjih. Za nami je uspešna predstavitev naših ručakov na Evropskem prvenstvu v Nemčiji in na 2. Državnem prvenstvu na Notranjskem. Uspešna je bila predstavitev LZS na lovskih sejmih v avstrijskem Gradcu in na Češkem, zlasti pa na 6. sejmu Lov v Gornji Radgoni. Letos se je zgodilo še veliko drugih dogodkov, ki bodo zapisani v zgodovino slovenskega lovstva. Omenimo le tradicionalno vsakoletno srečanje strelcev LZ Hrvaške in LZ Slovenije v Gornjem Gradu. Doma in v tujini so uspešno delovali in se predstavili tudi vodniki lovskega psov.

Zagotovo pa je bilo najbolj odmevno **36. Srečanje slovenskih lovskega pevskih zborov in rogistov (LPZR) z mednarodno udeležbo**, ki je bilo 13. junija v Domžalah, Lukovici, Mengšu, Moravčah in v Trzinu, in sicer v organizaciji Domžalskih rogistov in pod pokroviteljstvom LZ Slovenije, ZLD Ljubljana in občini Domžale, Lukovica, Mengeš, Moravče in Trzin.

Prireditev, ki je sploh največja tradicionalna lovsko-kulturna v Sloveniji, še kar odmeva tudi zaradi vedno kakovostnejšega petja in igranja na lovske rogove. Da je temu res tako, so bili pričati tudi mnogi pomembni gostje. Med drugimi predsednik LZS mag. **Srečko Kropce**, mag. **Lado Bradač** in **Milan Velkovrh**, predsednik in strokovni tajnik ZLD Ljubljana, predsednik in podpredsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo **Marjan Fortin** in **Franc Rotar**, **Gregor Otmar Rettinger**, predsednik Domžalskih rogistov in predsednik organizacijskega odbora, **Boris Leskovic**, odgovorni urednik Lovca, dr. **Marjan Toš**, predsednik Uredniškega odbora za založniško dejavnost LZS, in **Nace Štruel**, predsednik za lovsko kulturo pri LZ Hrvaške, ter mnogi drugi. Lovske glasbene prireditve, ki ni zanima samo za lovce, njihove partnerice, ampak iz leta v leto bolj tudi za druge ljubitelje zelene bratovščine in lovske glasbene kulture. Udeležili so se je

tudi župani občin, ki so pomagale in sodelovale pri organizaciji srečanja. Tako smo med obiskovalci (žal je bilo tudi letos več nastopajočih kot poslušalcev) opazili **Tonija Dragarja**, župana Občine Domžale, **Mateja Kotnika**, župana Občine Lukovica, **Jožeta Vahtarja**, podžupana Občine Mengeš in starešino LD Mengeš, **Martina Rebola**, župana Občine Moravče, in pisatelja **Toneta Peršaka**, župana Občine Trzin. Mnoge so spremljale tudi njihove žene. Menda je bilo tam tudi nekaj starešin okoliških lovskega družin in še kakšen predsednik katere od drugih območnih LZ. Pogrešali smo precej članov UO LZS in drugih organov LZS. Nasploh je bilo letošnje srečanje skromnejše obiskano; verjetno tudi zaradi slabe predhodne konkretne obveščenosti (obvestila) v Lovcu. Kaj pa je še vse botrovalo slabemu obisku lovcev - poslušalcev, bo ugotovljeno z natančnejšo analizo, ki jo bo opravila Komisija za kulturo pri LZS.

Ne glede na navedene pripombe lahko vseeno zapišemo, da se je že sam uvod v lepo lovsko družjenje začel brez velikih zamud in težav (na generalki smo pogrešali le Domžalsko godbo na pihala). Generalna vaja pevcev in rogistov pa je letos, za razliko od lani, potekala veliko bolje. So se pa imenovani toliko bolje izkazali na skupni vaji (poželi so navdušen aplavz občinstva)

tik pred nastopom in na sami sklepni prireditvi, ki je bila v veliki hali Komunalnega centra Domžale. Bilo je kar nekaj težav z ozvočenjem, ker so bili zvočniki usmerjeni samo v dvorano, pevci in rogisti pa niso slišali povezovalke programa in tudi ne govorcev. A ob vsem dobrem in uspešnem delu organizacijskega odbora, ki ga je, to moramo poudariti, z veliko poguma, volje in požrtvovalnosti vodil **Gregor Otmar Rettinger**, član Komisije LZS za kulturo, organizacijske težave niso veliko vplivale na celoten potek srečanja.

Opaziti je bilo, da lovski pevci in rogisti vedno bolj obvladajo svoje poslanstvo, kar so dokazali s svojimi samostojnimi nastopi. Da so vsi skupaj res dobri, pa so še posebej dokazali na skupni večerni skupni prireditvi v večnamenski domžalski dvorani. Žal pa je svoje stanovske kolege in prijatelje spet »izdalo iz izneverilo« kar nekaj skupin in posameznikov, ki se zaključne prireditve sploh niso udeležili in so jo popihali domov. Kako ponosna sta bila na pevce in rogiste **Franc Kene** in **Franc Gornik**, ki sta vodila skupne nastope združenih pevcev in rogistov, in tudi G. O. Rettinger, ki je letos sploh prvič vodil nastop združenih rogistov, ki igrajo na »S« rogove! Da je bila zaključna prireditev res uspešna, so velik delež dodali tudi godbeniki Pihalne godbe Domžale, ki jih vodi **Damjan Tomažin**. Domžalska godba deluje že več kot sto let. Tudi prikupna voditeljica **Draga Jeretina Anžin** in govorniki so z izbranimi besedami prispevali k uspehu. Gregor

Predsednik mag. Srečko Kropce je bil ponosen, da imamo slovenski lovci tako bogato glasbeno kulturo. To je v svojem nagovoru tudi poudaril.

Rettinger je spregovoril v imenu organizacijskega odbora. Župan domžalske občine Toni Dragar je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim dejal, »da v sicer 125-letni tradiciji ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Domžale, tudi letošnje lovsko glasbeno srečanje zagotovo ne bo kmalu pozabljeno. V naši občini uspešno deluje kar nekaj pevskih zborov, vrsto glasbenih skupin in celo Simfonični orkester Domžale, številna kulturna društva, plesne in likovne skupine, zato še kako znamo ceniti vašo pripadnost slovenski

Tudi župan domžalske občine Toni Dragar ni skrival navdušenja, da je sklepna prireditev potekala v njihovi občini, kjer sicer delujejo mnoge kulturne in glasbene skupine.

lovski organizaciji, lovski pesmi in melodijam lovskih rogov. Nocoj ste s petjem in melodijami lovskih rogov pričarali našo naravo, gozdove in polja, pesem ptic in šumenje potočkov. Hvala vsem nastopajočim za prijeten večer,« je poudaril priljubljeni domžalski župan.

Vsakoletnega druženja pevcev in rogistov se tradicionalno udeležujejo tudi pevci LPZ LD Krško. Tokrat je Alojza Salmiča spremljal njegov vnuk Gašper. Morda bo nekoč tudi on lovski pevec?

Predsednik LZ Slovenije mag. S. F. Krobe, ki se je kot predsednik LZS sploh prvič udeležil slovenske lovske glasbene revije, ni skrival osebnega navdušenja ob uspeli predstavitvi lovskih glasbenih in rogističnih skupin. »Slovenski lovci smo resnično lahko ponosni na svojo bogato ljubiteljsko kulturo. Naj se lovski pesem in zvoki lovskih rogov slišijo daleč naokoli, naj odpirajo srca in tudi tesno zaprta vrata. Složni in z dobro voljo bomo odpirali še mnoga druga, tudi tista, ki so zaklenjena z najmočnejšo ključavnico. Zato je danes poseben dan za slovensko lovsko organizacijo in njeno kulturo. Dan, ki se ga bomo vsi radi spominjali. Na Slovenskem se je in se še bo pela lovski pesem, odmeval bo tudi lovski rog,« je pritrdil predsednik LZS. Marjan Fortin, ki je tudi kot pevec pomagal sooblikovati nepozaben lovski večer, je bil zagotovo najsrečnejši predstavnik slovenske lovske kulture. Kako tudi ne, saj je letos nastopilo kar štiriindvajset skupin lovskih rogistov in sedemnajst lovskih pevskih zborov. Javno se je zahvalil organizatorju in pokroviteljem srečanja, zlasti pa vsem nastopajočim ter jih povabil, naj tudi v prihodnje gojijo ljubiteljsko lovsko kulturo in bogatijo ugled naše lovske organizacije. Ob zaključku sta Krobe in Fortin v imenu LZS nekaterim zaslužnim posameznikom in občinam podelila tudi posebne pisne zahvale, ki so jih prejeli: dolgoletna pripadnica lovski kulturi Vera Vojska ter občine: Lukovica, Mengeš, Moravče, Trzin in Domžale. Posebna zahvala velja Domžalskim rogistom in ZLD Ljubljana za pogum pri

V okviru letošnjega srečanja so se kot vsakič doslej zbrali na delovnem sestanku tudi predsedniki in umetniški vodje glasbenih skupin. Sestanek je vodil Marjan Fortin, predsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo.

organizaciji, pa občanom Domžal, Trzina, Moravč, Lukovice in Mengša za prijetno druženje in skrb, da ne bi bil kdo lačen ali žejen.

Pozdravljena ZLD Ptuj - Ormož; ob jubileju Ptujskih lovskih rogistov se leta 2010 snidemo pri vas!

Franc Rotar

Letošnje lovsko glasbeno druženje je potekalo kar v petih krajih. V Mengšu, v gradu Jablje, kjer je prireditev povezovala znana televizijska voditeljica Urška Vahtar, so nastopili: KUD Štajerski rogisti, Pevsko društvo prekmurskih lovcev, KUD Šentjernejski rogisti, LPZ Globoko, Rogisti lovačkov saveza medimurske županije, KUD Prekmurski rogisti, KD LPZ Dekani, Rogisti lovačkov društva Fazan - Krapinske toplice, LPZ Medvode, KD Domžalski rogisti in MOKZ Mengeški zvon.

V centru Ivana Hribarja v Trzinu je samostojne nastope povezoval Andrej Zupanc. Tam so peli in pihali v lovske rogove: LPZ LD Krško, KUD Hoče - Pohorski rogisti, Lovski oktet LD Peca - Mezica, Dobovski rogisti, Rogisti LD Zeleni Vrh - Vuzenica, LPZ LD Škale, KUD Žužemberški rogisti, KD LPZ Bele krajine in Zbor lovačkih rogistov Kraljevec na Sutli.

Še posebno prisrčna in slavnostna je bila začetna slovesnost na Veidrovem trgu v centru idilične kmečke vasice Šentvid pri Lukovici (glej Lovca, 7-8/09), kjer so v okviru srečanja tudi odkrili spominsko obeležje lovcu in nekdanjemu zaslužnemu naravovarstveniku in nekajletnemu uredniku Lovca, Stanku Bevku. Morda so prav zato člani LD Lukovica, ki jo vodi starešina Tomaž Cerar, za vse udeležence pripravili tudi obilno pogostitev. Tajnik Bojan Križnar je predstavnikoma uredništva Lovca zaupal, da so pripravili lovski golaž, ribjo čorbo, spekli so odojka, jagnje in razno pecivo. Na tamkajšnji »podaljšani« prireditvi na prostem, ki jo je v vročem in sončnem dnevu večje vodila Helena Urbanija, pa so nastopili: Prleški rogisti, SLPZ Doberdob iz Furlanije - JK, Rogisti ZLD Novo mesto iz Škocjana, Mješoviti lovački prejački zbor Matko Laginja, Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje, Lovski klub Celjski rogisti, Notranjski rogisti, LPZ Zasavje - Trbovlje, Revirski rogisti, Lovski oktet Javorniki, Rogisti ZLD Ptuj - Ormož in MPZ Janko Kersnik.

V Moravškem kulturnem domu, kjer je prireditev povezovala Tina Žnidar in je imel vse organizacijske niti očitno v rokah kar sam prizadevni župan, so se predstavili: Savinjski rogisti SK ZLD Celje, LPZ Martin Krpan - Bloke, Moravški lovski rogisti, Lovska pevka družina Prijatelji, Lovski rogisti Bohinj, LPZ Zlatorog - Vipava, Rogisti LD Selca, KUD Rogisti Trdinov vrh, LPZ Škofja Loka in Rogisti LD Križevci.

F. Rotar

2. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

Za slavnostno vzdušje na 2. Državnem rukaškem prvenstvu so poskrbeli Notranjski rogisti (na fotografiji) in LPZ Martin Krpan z Blok.

Tako kot lani je tudi letošnje državno prvenstvo organizirala **Komisija LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo** v sklopu turističnih dni, imenovanih *V deželi ostrnic*, ki jih organizirata Javni zavod za kulturo in turizem - grad Snežnik in Občina Loška dolina. V treh dneh prireditve smo termin državnega prvenstva določili za soboto, 20. 6. 2009, z začetkom ob 15. uri. V tednu pred tekmovanjem je imel organizacijski odbor za organizacijo rukaškega prvenstva (**Jože Gril**, **Marjan Fortin** in **Marko Petretič**) precej neljubih zapletov. Najhuje je bilo, ker so nas meterologi ves teden »strašili«, da bodo ravno v soboto, ko bo tekmovanje, vremenske razmere zelo neugodne. Napovedovali so močno deževje po celotni Sloveniji. Kaj storiti? Ali nadaljevati s pripravi in scensko postavitvijo na določenem prizorišču na Zagradnjih njivah pred gradom Snežnik ali odpovedati tekmovanje. Čeprav je tudi glavni organizator odpovedal prireditve, načrtovane za tisti dan, smo se mi trmasto odločili, da bomo kljub vsemu izpeljali prvenstvo, le da se bomo umaknili v zavetje kulturnega doma v Starem trgu. V dvorani je prostora za okrog 300 ljudi, z odersko postavitvijo pa člani **LD Lož - Stari trg** tudi niso imeli posebnih težav, saj je oder dovolj velik za vse nastopajoče.

Izkazalo se je, da je naša odločitev pravilna, saj je tisti dan res lilo kot iz »škafa«. Dvorana se je napolnila do zadnjega sedeža, ostala so le stojišča.

Prireditev je zaradi službene zadržanosti **Marjana Fortina** povezoval **Franc Koščak** (LD Cajnarje), ki je najprej predstavil vse tekmovalce: **Simona Ferlinca** (LD Puščava), **Martina Frančeškina** (LD Trstelj), **Zorka Frančeškina** (LD Trstelj), **Jožeta Grila** (LD Ribnica), **Pavla Nareda** (LD Begunje), **Matica Oberstarja** (LD Ribnica), **Vitala Šuligoja** (LD Dobrova), **Klemena Šuštaršiča** (LD Rakitna) in **Aleša Žnidaršiča** (LD Banja Loka). En tekmovalec je udeležbo odpovedal.

Sodnikov je bilo pet: **Ernest Kerčmar**, **Tone Marinčič**, **Janjo Mehle**, **Anton Meglen** in **Ivan Okrajšek**.

Uvodni pozdravni nagovor je pripadal **Ladu Bradacu**, podpredsedniku LZS, ki je poudaril, da je za to lovsko-kulturno in hkrati športno prireditev, ki jo prirejamo že drugič po vrsti,

kar veliko zanimanja, zato bi morali k temu spodbuditi še več članov LD, članic LZS. Tako bi bila tekmovanja boljje zastopana, kakovostnejša in tako še bolj zanimiva. Še posebno to velja za v prihodnje, saj nas leta 2011 verjetno čaka organizacija 13. Evropskega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja v Sloveniji.

Za uvod v tekmovalni del so poskrbeli pevci **LPZ Martin Krpan - Bloke** in **Notranjski rogisti**, ki so ustvarili pravo lovsko vzdušje.

Tekmovanje je potekalo v treh disciplinah:

- *oponašanje starega jelena, ki išče košute,*
- *oponašanje jelena s košutami, ki mu uhajajo iz tropa,*
- *oponašanje dveh močnih jelenov hkrati na višku paritvenega obdobja.*

Vrstni red nastopajočih rukačev za vsako disciplino so določili z žrebom. Sodniki so rukanje poslušali v posebnih kabinah, iz katerih ni bilo mogoče videti nastopajočega. Nastop vsakega so ocenili z dvigom ocen iz ka-

bin od 1 do 6. Komisija, ki je spremljala pravilnost tekmovanja (**Marko Petretič**, **Boris Leskovic** in **Štefan Vesel**), si je sproti beležila ocene in jih takoj vnašala v posebej pripravljen računalniški program, ki je po pravilih tekmovanja pri vsakem ocenjevanju posameznika takoj izločil najvišjo in najnižjo oceno. Tako je bilo mogoče sproti slediti trenutnemu seštevku točk vseh nastopajočih.

Po nastopu tekmovalcev v vseh treh uradnih tekmovalnih disciplinah je komisija kar v treh primerih ugotovila, da bo treba (zaradi izenačenja števila zbranih točk tekmovalcev) opraviti tekmovanje še v eni od dodatnih disciplin (in sicer »oponašanje jelena s tropom košut, ki se pomika proti rukališču«), da bi tako dobili končni vrstni red tekmovanja.

Odmor, v katerem je imela komisija tekmovanja nemalo dela, je bil zapolnjen s podelitvijo priznanj povabljenim najboljšim 18 lovskim pripravnikom iz Slovenije, ki so letos opravili lovski izpit. Priznanja

Rukaški nastop Aleša Žnidaršiča (LD Banja Loka)

Nemalo nestrpnega pričakovanja in presenečenj je bilo čutiti ob razglasitvi vrstnega reda tekmovalcev. Marko Petretič izroča Jožetu Grilu zaslužen priznanje za osvojeno prvo mesto med rukači.

jim je po nagovoru slavnostno izročila **Sely de Brea-Šubic**, podpredsednica Komisije LZS za izobraževanje.

Pred začetkom končnega rukaškega tekmovanja v posebni disciplini, ki naj bi določila končni vrstni red, sta nastopili še prikupni mladi deklici **Martina** in **Ines Frančeškin** iz Kostanjevice na Krasu, ki sta na harmoniko zaigrali dve skladbi.

Nadaljevanje tekmovanja je že po prvi dodatni disciplini zagotovilo končni rezultat uvrstitve tekmovalcev državnega prvenstva. Tekmovalci in sodniki pa tudi občinstvo niso vedeli, za katera mesta na razvrstitve-

ni lestvici dodatno nastopajo določeni tekmovalci.

Državni prvak je postal **Jože Gril**, ki mu ni bilo treba nastopiti v dodatni disciplini, saj je že po rednem delu tekmovanja zbral največ točk. Drugo mesto je po izvedbi dodatne discipline zasedel **Pavel Nared**, **Aleš Žnidaršič** pa tretje.

Po izročitvi diplom in priložnostnih praktičnih nagrad nastopajočim se je z nastopom rogištov in pevcev uspešno končalo 2. Državno prvenstvo.

Naj mi bo na koncu zapisa dovoljeno, da se kot predsednik organizacijskega odbora omenjene prireditve javno zahvalim našim podpornikom - sponzorjem (Lesnina MG oprema, Nimrod, d. o. o., Planika - Turnišče, d. o. o., trgovina Srna, d. o. o. - Bloška polica, Lovce trade, d. o. o., Ljubljana, Gostilna Mlakar - Markovec, Puškarstvo Špendal, d. o. o. - Ljubljana, Rois Dva, d. o. o., in K.B., d. o. o.), brez katerih prispevkov in pomoči sami ne bi mogli izvesti tekmovanja.

Marko Petretič

Prvenstvo LZS v lovskem strelstvu - Gornji Grad 2009

Letos v začetku junija se je prvenstva LZS v lovskem streljanju na strelišču **LD Gornji Grad** udeležilo 73 posameznikov in poleg ekipe Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) štirinajst ekip območnih zvez (volilnih okolišev). Poleg nekaterih manjših območnih zvez pogrešamo ekipe iz Gorice in Kopra in jih vabimo, naj se prihodnje leto udeležijo prvenstva, če ne z ekipo, pa vsaj s posamezniki. Tako bo prvenstvo pridobilo na kakovosti in seveda druženju.

Tudi letos je bila disciplina **kompak**, poleg klasičnega lovskega položaja in lovske risanice, del lovske kombinacije. Zdaj lahko že rečemo, da se je ta, za marsikoga povsem nov način streljanja na »golobe«, ki je po mojem mnenju tudi bolj lovski, dobro »prijel«, kar je dokazala velika udeležba.

Tekmovanje je potekalo hitro, brez zapletov in, kar je najpomembnejše, brez pritožb in negodovanja strelcev. Zato velja vsa zahvala organizatorju pa tudi strelcem.

Letos je bil nepremagljiv **Mar-**

Najboljše strelske ekipe Lovske zveze Slovenije (2009): 1. SK ZLD – Celje, 2. LZ Koroške, 3. ZLD Zasavje

ko Jelen, ki je s prvim mestom dokazal, da je bil nakup nove puške še kako upravičen. Zmagal je v kombinaciji in v »golobih« – posamezno. Ekipna zmagala v kombinaciji pa je spet, zaslužen, pripadla domačinom Celjanom, čeprav so jim Korošci kar dobro »dihali za vrat«.

Mitja Kersnik

5. Damijan Kandare 361
6. Franci Koncilja 360

Lovska risanica

Ekipno

1. Koroška LZ 576
2. LZ Maribor 572
3. ZLD Notranjske 559
4. ZLD Posavje 556
5. ZLD Ljubljana 555
6. ZLD Gorenjske 550

Krogov

Posamezno golobov
1. Marko Jelen 47
2. Dušan Urankar 44
3. Bogdan Verdev 44
4. Tone Zupan 44
5. Dušan Žehelj 44
6. Franci Koncilja 43

Rezultati strelskega prvenstva

LZS:

Kombinacija

Ekipno

	Točk
1. SK ZLD - Celje	1073
2. Koroška LZ	1064
3. ZLD Zasavje	1030
4. LZ Maribor	1028
5. ZLD Kočevje	1020
6. ZLD Ljubljana	1003

Posamezno:

	Točk
1. Marko Jelen	383
2. Dušan Žehelj	371
3. Dušan Urankar	370
4. Igor Pičulin	366

Posamezno

1. Joco Hudernik 196
2. Peter Verstovšek 195
3. Dušan Žehelj 195
4. Marko Jelen 195
5. Dušan Urankar 194
6. Igor Pičulin 194

Krogov

Golobi

Ekipno

	golobov
1. SK ZLD Celje	132
2. Koroška LZ	122
3. ZLD Zasavje	120
4. ZLD Kočevje	118
5. LZ Maribor	114
6. ZLD Ljubljana	112

Prijateljsko srečanje HLS in LZS

Teden po letošnjem prvenstvu LZS v lovski kombinaciji smo se strelci LZS spet srečali na strelišču v Gornjem Gradu na prijateljskem strelskem tekmovanju med **Hrvaškim lovačkim savezom (HLS)** in **Lovsko zvezo Slovenije**. Letos je tekmovanje organizirala Lovska zveza Slovenije. Nastopili sta po dve tričlanski ekipi HLS in LZS ter po dve ekipi območnih lovskih zvez oziroma hrvaških županij. Za Hrvaško so tekmovali strelci Zagrebačko-Varaždinske županije, ZLD Kočevje pa je branila barve naših območnih lovskih zvez.

Tako je v disciplini glinasti golobi (A-trap in kompak), kot je že utečeno, nastopilo 24 strelcev.

Predstavnik vodstva HLS in strelce je pozdravil podpredsednik LZS **Branko Kurnik** z željami, da v poštenih tekmah zmaga boljše ...

Podpredsednik HLS, **Vladimir Cvetko**, se je zahvalil za vabilo in poudaril pomembnost tovrstnega srečanja, ki je postalo že tradicionalno in pomeni predvsem prijateljsko druženje lovcev obeh držav, čeprav je zmaga prav tako pomembna. Hudo mušno je dodal, da bi lovci v dobro vseh že zdavnaj rešili ak-

Prvenstvo LZS v kombinaciji: 1. Marko Jelen, 2. Dušan Žehelj in 3. Dušan Urankar

Foto: M. Kersnik

Najboljše strelske ekipe LZS in HLS ob razglasitvi rezultatov na strelišču v Gornjem Gradu

Najuspešnejši posamezniki na prijateljskem strelskem srečanju med strelci HLS in LZS

tualna mejna vprašanja obeh držav, če bi nam le politiki zaupali to nalogo.

Tekmovanje je potekalo brez zastojev. Ekipo je prvo mesto osvojila I. ekipa Lovske zveze Slovenije. Čast hrvaških lovcev je rešil **Miljenko Kos**, ki je po dodatni seriji 25 golobov premagal dva naša strelca, **Dušana, Željka** in **Dušana Urankarja**, ter osvojil pokal za 1. mesto v posamezni konkurenci.

Po prijetnem druženju v Gostilni pri Jošku smo se poslovili, a le do prihodnjega srečanja, ki bo prihodnje leto nekje na Hrvaškem.

Mitja Kersnik

Izjemni rezultati B. Mačka v trapu

S pomnim se časov, ko sem se udeleževal prvenstev v trapu takrat še naše skupne »Juge« in se na strelski črti meril s **Francem Mačkom**, **Boštjanovim** očetom.

Takrat smo streljali še z rdečo, 36-g »trepčo«, ki smo jo res dobro občutili v rami, od zadetih golobov pa je ostajal samo še dim, kot pravimo strelci. Zdaj pa so preostri že nekateri 24-g naboji! Zanimivo, kako hitro se človek privadi na boljše!

Toda ne pravijo zaman, da »kri ni voda« in kmalu je tudi

Boštjan Maček prijel v roke očetovo »efenko« in ustretil na prve glinaste golobe. Seveda je začel kot mladinec, saj je v moral tistem času imeti vsak strelski klub v svojih vrstah tudi mladince, kar je bil pogoj za nastop na takrat še republiškem prvenstvu. Za njim je kmalu prišla tudi vedno nasmejana sestra **Jasmina**, prav tako poznejša uspešna predstavnica slovenske reprezentance. Le mama Maček je še ostala »normalna«, kot pravimo strelci v šali na svoj račun, in se ni ukvarjala s streljanjem.

Boštjan je vztrajal in večkratni naslov državnega prvaka v trapu nadgradil s 5. mestom na lanskem Svetovnem pokalu v nemškem Suhlu z izjemnim rezultatom 122/125 in s 1. mestom na letošnjih Sredozemskih igrah v Pescari, kjer je premagal strelce iz samega svetovnega vrha.

Ko pravimo, da ko enkrat »steče«, je potem vse »lahko«, nas je na letošnjem prvenstvu Evrope na osiješkem Pampasu spet razveselil z osvojitvijo 4. mesta v posamični konkurenci in z ekipnimi stopničkami. Slovenska strelska ekipa je namreč v sestavi **Boštjan Maček, Denis Vatovec** in **Matej Žniderčič** osvojila bronasto medaljo, kar je največji ekipni dosežek slovenskih strelcev s puško šibrenico sploh.

Zapisati je še treba, da so danes najboljši strelci na evropski in svetovni ravni skoraj vsi poklicni strelci. Za njimi stoji celoten aparat od trenerjev, psihologov, strokovnjakov za prehrano, kondicijskih trenerjev, maserjev itn. Naš Boštjan pa za telesno pripravo ponoči razvaža kruh in malo kolesari, če ostane kaj časa! Nedvomno to daje doseženim uspehom še posebno

Foto: J. Maček

Boštjan Maček iz Bodoncev v Prekmurju (član LD Radovci) vztrajno niza izjemne strelske rezultate tudi na prvenstvih najvišjega nivoja in se meri s poklicnimi strelskimi mojstri.

Boštjan Maček

vrednost in težo. Upamo, da to vedo in cenijo v njegovi lovski družini. Boštjan, čestitam ti!

Mitja Kersnik

3. Pokal Primorske

Društvo Slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine – **DOBERDOB** od vsega začetka skrbi za razvoj društva in izobrazbo svojih članov glede lovskih veščin in varstva narave. V okviru članstva imajo tudi pevce – Lovski pevski zbor Doberdob, ki bo naslednje leto praznoval 25-letnico delovanja. Društvo vsako leto organizira strelska tekmovanja in v ta sklop spada tudi izvedba strelskega tekmovanja **Pokala Primorske**.

V nedeljo, 21. junija 2009, je v Kazljah pri Sežani potekala že tretje tekmovanje v okviru Pokala Primorske. Organizatorja tekmovanja sta bila Strelsko društvo Svoboda in matično društvo Društvo slovenskih Lovcev F - JK – Doberdob.

Pokrovitelji tekmovanja so bili: Združenje Slovenskih Športnih Društev v Italiji (ZSŠDI), Tržaška Kmetijska Zadruga iz Domja pri Trstu, ki je prispevala praktične nagrade, ter Zadruga Kraška Banka, ki je prispevala tri pokale.

Ob prisotnosti županov in podžupanov obmejnih občin sta nedeljsko tekmovanje slavnostno odprla predsednik DSLF F - JK – Doberdob **Egon Malalan** in predsednik Strelskega društva Svoboda **Robert Tavčar**, ki je še posebej poudaril potrebo po skrbi za varnost in pravilno ravnanje z orožjem na strelišču.

Strelci so se pomerili v streljanju na glinaste golobe in v streljanju z MK puško na tarčo srnjak. Ob tem velja omeniti,

Foto: M. Romano

Na strelišču v Kazljah je bilo tretje tekmovanje za pokal Primorske.

da se nekateri tekmovalci niso dotaknili puške že od mladih let, ko so služili vojaški rok, a so jih še vedno znali spretno uporabljati. Ob strani so jim svetovali društveni strelski mojstri in že so se pokazali prvi dobri streli. **Sardoč**, ki je je bolj navajen streljanja na divje prašiče, je pokazal, da mu tudi »glinasti golobi« le s težavo zbežijo. Župan **Ret** mu je sledil in tudi dobro streljal na glinaste golobe. Sežanski župan **Terčon** je pokazal, da ni od muh in je večje pritiskal na sprožilec. Po preizkušnji z MK-puško je bila kmalu sestavljena lestvica najboljših. Pokal »župan« si je prisvojil **Mirko Sardoč**, župan Občine Zgonik/Trstu. Drugi nagradjenec je bil **Giorgio Ret**, župan Občine Devin - Nabrežina, tretji pa je stopil na stopničke **Damjan Terčon**, župan Občine Sežana. Sledili so jim **Božo Marinac**, **Matija Potokar** in **Antonio Gherinich**. Vsem je čestital in jih nagradil predsed-

nik Združenja slovenskih športnih Društev v Italiji **Jure Kufer-sin**, ki je med drugim v svojem nagovoru pohvalil tudi delovanje obeh društev in zaželel, da bi tekmovanja za Pokal Primorske potekala še dolgo.

Foto: M. Romano

Najboljši s pokali

Ekipna uvrstitev	MK-puška	Glinasti golobi	Kombinacija
1. mesto	LD Ig	LD Ig	LD Ig
2. mesto	LD Raša	LD Raša	LD Raša
3. mesto	DSL Doberdob	DSL Doberdob	DSL Doberdob
Posamična uvrstitev – lovci	MK-puška	Glinasti golobi	Kombinacija
1. mesto	Mih Čufer	Bernard Šau	Bernard Šau
2. mesto	Egon Malalan	Marino Bresciani	Miha Čufer
3. mesto	Bernard Šau	Štefan Pleško	Marino Bresciani
Posamična uvrstitev – strelci	MK-puška	Glinasti golobi	Kombinacija
1. mesto	Damjan Kandare	Matjaž Benedičič	Tomaž Končan
2. mesto	Tomaž Končan	Tomaž Končan	Damjan Kandare
3. mesto	Marko Sterle	Ljubiša Pavlovič	Matjaž Benedičič
Društvena uvrstitev	MK-puška	Glinasti golobi	Kombinacija
1. mesto	Štefan Puntar	Massimo Sbarbarao	Maurizio Coretti
2. mesto	Egon Malalan	Marino Bresciani	Marino Bresciani

M. R.

Nato je sledilo tekmovanje, na katerem so se pomerili strelci in lovci iz primorskih lovskih druščin (LD). Streljali so na dvajset glinastih golobov v lovskem položaju in na tarčo srnjaka ter merjasca z MK-puško, in sicer na tarčo srnjaka s prislonom ob palico, na tarčo merjasca pa prostoročno.

Nedeljsko jutro je zaznamovala močna burja, ki je oteževala streljanje na glinaste golobe. Kljub burji so se strelci potrudili in dosegali dobre rezultate, ki so se jih najbolj in največkrat veselili lovci in tudi sicer znani dobri strelci ekipe LD Ig. Poleg rezultatov in nagrad je na tekmi prevladovalo tovariško vzdušje, veselje in dobra volja.

Tekmovanje je bilo namenjeno predvsem druženju primorskih ljubiteljev tega športa, preživetju lepega strelskega in lovskega dne na strelišču, ki so ga omogočali člani Strelskega društva Svoboda.

Nagrajene so bile ekipe in posamezniki v streljanju na glinaste golobe, na tarčo in v kombinaciji. Zmagovalci v kombinaciji so prejeli še prehodni pokal Primorske, ki ga bodo obdržali do naslednje tekme leta 2010. Pokal bo postal last strelca ali ekipe, ki ga bo osvojil(a) trikrat.

Vsa zahvala velja posameznikom, lovskim druščinam, organizacijam in podjetjem, ki so kakor koli pripomogli k dobri izvedbi nedeljskega tekmovanja.

Matjaž Romano

V Celju dobili novo generacijo mladih lovcev

Ob raznih srečanjih lovcev velikokrat slišim tarnanje, da se naša lovska organizacija stara, da med mladimi ni zanimanja za lov, da bomo zaradi staranja članstva vedno težje izpolnjevali načrtovane obveznosti in naloge v lovišču in podobno. Na Savinjsko-Kozjanski zvezi sem strokovni tajnik že enajsto leto in upam si trditi, da je med mladimi še vedno zanimanje za včlanitev v lovsko organizacijo, saj vsako leto zabeležimo število pripravnikov, ki uspešno opravijo lovski izpit, za eno povprečno lovsko družino. Seveda so tudi LD, ki praktično nimajo podmladka; zakaj, bi morale ugotoviti same. To je lahko posledica t. i. dela v preteklosti, ko so z visokimi pristopninami ali drugimi omejitvami zavirali dotok novih mladih moči. Takrat se verjetno še niso zavedali, da bodo sčasoma postali starejši in bodo vedno težje izpolnjevali svoje obveznosti. Kjer pa so bili vseskozi odprti za nove člane, gotovo še nimajo takšnih težav. Skratka, tudi letos smo imeli zopet lepo število pripravnikov, ki so se odločili opraviti teoretični del lovskega izpita. Posebno razveseljivo je, da se v lovske vrste vključuje vedno več nežnejšega spola. Tako smo od 41 kandidatov imeli kar 6 kandidatke, ki so uspešno opravile zaključni izpit.

Na podlagi razpisa LZS smo 26. februarja začeli s predavanji, ki so bila enkrat na teden na II. Osnovni šoli v Celju. S predavanji smo končali 16. aprila. Preizkusi znanja iz posameznih učnih tem so bili razporejeni tako, da so kandidati imeli dovolj časa za pripravo. Zaključne izpite so opravljali od 11. do 15. maja. Želani pa smo v jesenskem času v

Foto: V. Hrovatič

Mladi lovci, generacija 2009, in člani predavateljskega aktiva

okviru praktičnega dela lovskega izpita organizirali predavanje iz balistike in prve pomoči ter praktični preizkus varnega ravnanja z lovskim orožjem, ki so ga vsi uspešno opravili.

Povprečna ocena, ki so jo letos kandidati dosegli pri zaključnem izpitu, je bila **3,76** in je enaka tudi splošni oceni celotnega tečaja. Letos je bila sicer povprečna ocena nekoliko nižja od lanske, saj so nekateri kandidati preizkuse znanja iz posameznih tem v začetku vzeli preveč lahko. Temu primerne so bile začetne ocene. Bolj ko se je tečaj bližal koncu, boljše je bilo znanje, tako da so na koncu vsi kandidati uspešno opravili zaključni izpit.

Slovesna podelitev spričeval je bila 29. maja v lovskem domu LD Vojnik. Poleg novo izpranih lovcev in članov predavateljskega aktiva so se podelitve udeležili njihovi mentorji in drugi lovci. Prav tako nam je bilo naklonjeno vreme, ki je dodatno dalo svoj pečat slovesnosti. Podelitve spričeval se je poleg predsednika upravnega odbora SKZLD Celje **Maksimilijana Arliča** udeležil tudi predsednik komisije za izobraževanje pri LZS **Ivan Žižek**, ki je čestital vsem, ki so uspešno prehodili pot izobraževanja do končnega izpita. Ob tem je poudaril, da smo slovenski lovci pomemben člen pri ohranjanju narave in smo lahko ponosni na rezultate, ki jih je lovska organizacija dosegla v svojem stoletnem obdobju. Tudi njim je svetoval, naj bodo pri svojem udejstvovanju predvsem varstveniki narave in divjadi.

Skupaj s predsednikom SK ZLD Celje je vsem novo izpranim lovcom podelil spričevala. Ob tej priložnosti je vsak novi lovec podpisal Zapisrgo slo-

venskega lovca. Celotno prireditve so popestrili Savinjski rogisti.

Tako kot vsa leta doslej smo tudi letos najboljšim udeležencem podelili knjižne nagrade. To so bili **Nina Hrovatič**, LD Podčetrtek (povprečna ocena 5,00), **Marko Semprimožnik**, LD Tabor (4,80), **Janja Rančnik**, LD Vitanje (4,67), **Jakob Petek**, LD Gozdnik - Griže (4,60) in **Regina Žekar** LD Loka pri Žusnu (4,60).

Ob koncu se zahvaljujem članom LD Vojnik, ki so odlično poskrbeli za celotno organizacijo in da nobeden od udeležencev ni odšel od njih lačen ali žejen. Vsem novo izpranim lovcom v svojem imenu in v imenu predavateljskega aktiva čestitam za doseženi uspeh in jim želim veliko uspehov pri nadaljnjem lovskem udejstvovanju.

Zdravko Mastnak

Lovske novice od Turjaka do Krke in Kolpe

Nova generacija lovck in lovcev na Kočevskem

Na Kočevskem smo začeli izobraževati letošnjo generacijo lovskih pripravnikov (23) 7. marca in ga končali 23. maja. Izobraževanja sta se udeležili dve lovski pripravnici in enaindvajset pripravnikov, ki so 30. 5. 2009 uspešno opravili zaključni izpit. Razveseljivo je, da je starostna sestava nove generacije ugodna, saj so v večini mladi ljudje. Vodja izobraževanja je bil dr. Ivan Kos, pomagal pa mu je predavateljski tim v sestavi: Miran Bartol, dr. Gorazd Kolar, Blaž Krže, Jernej Marolt, mag. Nataša Oven, Ivan Okrajšek,

mag. Mirko Perušek, Jože Škufca, Iztok Tomšič, mag. Štefan Vesel, Branko Zlobko in Aleš Žnidaršič. Po mnenju predavateljev so pripravniki pokazali primerno predznanje, pridobljeno pri praktičnem delu izobraževanja v matičnih LD, na predavanjih pa so aktivno sodelovali.

Slovesna razdelitev spričeval in lovskih izkaznic je bila 6. 6. 2009 pri lovskem domu LD Ko-

najboljšim mladim lovcom in lovkom za doseženi uspeh (Petru Laknerju, in Kristjanu Petru Frasu) ter Tanji Pršle in Aniti Šakič za dodatno delo in pomoč pri izvedbi tečaja. Lovske izkaznice sta v imenu starešinskega zbora ZLD Kočevje izročila Branko Zlobko, starešina LD Banja Loka - Kostel, in dr. Ivan Kos, vodja izobraževanja. Slovesnost so z oponašanjem jelenjega rukanja popestrili lov-

Nekdanji pripravniki generacije 2009, zdaj že lovke in lovci, ter del predavateljskega tima ZLD Kočevje.

Vse foto: M. Artnak

Dr. Ivan Kos, vodja izobraževanja, ob pomoči Anice Kovačič, tajnice ZLD Kočevje, izroča lovška spričevala novim lovcom.

čevje v Mahovniku. Začetek slovesnosti so naznanili Zasavski rogisti, ki so sodelovali tudi v poznejšem delu druženja, sledili so pozdravni nagovori: dr. Ivana Kosa – vodja izobraževanja, mag. Štefana Vesela – predsednika ZLD Kočevje, in Ivana Žižka – predsednika Komisije za izobraževanje pri LZS. Slavnostni podpis Zapisrgo slovenskega lovca je vodila Marija Andolšek, predsednica Komisije za lovsko kulturo in etiko pri ZLD Kočevje, mag. Štefan Vesel in Ivan Žižek pa sta izročila spričevala in posebna priznanja

ski tovariši Jožef Gril, Matic Oberstar in Aleš Žnidaršič. Vtise z izobraževanja je v imenu pripravnikov povedala Tanja Pršle. Po končani slovesnosti je sledilo prijetno druženje, na katerem je bilo poskrbljeno za kulinarčne dobrote in žlahtno kapljico.

Fotografska razstava Divjad v naravi 2009

Tako kot leta 2008 je ZLD Kočevje v sodelovanju s Fotografskim društvom Grča že drugi organizirala fotografsko razstavo na temo Divjad v naravi. To je eno najtežjih zvrsti foto-

grafije, saj mora fotograf poleg fotografskega znanja in sreče dobro poznati tudi navade divjadi in obvladati tehnike zaležovanja. Na razpis se je prijavilo 47 avtorjev iz 14 FD, 2 LD in 10 samostojnih naravoslovnih fotografov s skupno 232 fotografijami. Med avtorji fotografij sta bila tudi dva mojstra fotografije, sedem kandidatov za mojstra, sedem avtorjev z nazivom fotograf I. razreda, šest z nazivom fotograf II. razreda, štirje z nazivom fotograf III. razreda in enindvajset avtorjev brez naziva.

Po opravljenem strokovnem pregledu žirije, ki jo je korektno opravila komisija v sestavi: Stanko Lavrič, predsednik, Marko Pogačnik, član, in Marija

RINČ – Smrt pod snegom (diploma FZS), Davorin TOME – Vodomec (diploma FZS), Dušan PAVLICA – Išče lešnike (diploma FZS), Elo MIHEVC – Presenečenje (diploma FZS) in Branko PETAUER – Urugallo 064 (diploma FZS).

Po končanem uradnem delu sta sledila prijetno druženje in izmenjava naravoslovno-fotografskih izkušenj. Skupna ugotovitev je bila, da so tovrstne akcije primerne za izobraževanje ljudi pri spoznavanju in varstvu narave ter dobra promocija naravoslovne fotografije in lovstva, zaradi česar je treba z njimi nadaljevati tudi v prihodnje. Zato so si rekli: »Nasvidenje leta 2010.«

Branko Zlobko

Novi lovci – generacija Maribor 2009

spoznajo, da to ne bo šlo zlahka, se zberejo, se bolj pripravijo in bolj ko se tečaj pomika h koncu, boljši so. Tako so, prav presenetljivo, dobro znanje pokazali pri zaključnem izpitu pred državno izpitno komisijo. Za to si res zaslužijo javno pohvalo in iskrene čestitke k uspešno opravljenemu lovskemu izpitu.

Prav pa bi bilo, da bi vsi mladi lovci jemali lovski izpit le kot vstopnico v začetek lovske dejavnosti. Pri praktičnem lovu bodo lahko vsi kmalu spoznali, da pridobljeno znanje v času lovskega pripravništva še zdaleč ne zadošča za strokovno in pravilno izvajanje zahtevne lovske stroke. To torej pomeni, da se

Pozdravni nagovor mag. Štefana Vesela, predsednika ZLD Kočevje, zbranim naravoslovnim fotografom

Andolšek, članica, je bilo v ožji izbor sprejetih 70 fotografij.

Predstavitve izbranih fotografij in podelitev nagrad, medalj in diplom je bila v poročni dvorani v Kočevju 5. junija 2009. Nagrade, medalje in diplome sta razdelila Janez Papež, predsednik FD Grča, in mag. Štefan Vesel, predsednik ZLD Kočevje.

Nagrade (denarne), medalje in diplome so prejeli: 1. Marjan ARTNAK za fotografijo z naslovom Prečkanje (zlata medalja FZS), 2. Janez PAPEŽ za fotografijo Bratci (srebrna medalja FZS) in 3. Iko KRAŠOVEC za fotografijo Maestro (bronasta medalja FZS).

Medalje Fotografskega društva Grča - Kočevje so dobili: Ivan PETRIČ za Kozača vzvratno (zlata medalja, FD Grča), Zdravko TURK – Igrivo jutro (srebrna medalja, FD Grča) in Anton CERAR – Težak vzpon (bronasta medalja, FD Grča).

Diplome Fotografske zveze Slovenije so prejeli: Vasja MA-

Zaključek izobraževanja lovskih pripravnikov pri LZ Maribor

Teoretični del lovskega izpita

Na tečaj za pripravo na teoretični del lovskega izpita je bilo prijavljenih 44 kandidatov iz lovskih družin mariborske LZ. Lovski izpit je uspešno opravilo 41 kandidatov. Med njimi so kar štirje pokazali izjemno dobro znanje: **Uroš Dežman** iz LD Radvanje, **Vlasta Ciringar** iz LD Polskava, **Jurij Plaznik** iz LD Makole in **Ivo Kos** iz LPN Pohorje. Povprečna ocena znanja vseh tečajnikov iz vseh predmetov je bila **3,9**, kar je vredno vse pohvale. Tudi za to generacijo velja že tradicionalna ugotovitev, da so ocene pri prvih predmetih nekoliko nižje. Vsi pač na začetku poskušajo teoretični del lovskega izpita opraviti na najlažji način. Ko pa

Pred vhodom v muzej orožja in lovstva v Borovljah

Na kmetiji slovenskega lovca Franca Hirma v Gornji vasi. Levo stojita Ivan Žižek in Mirko Kumer med njunima nagovoroma.

zdaj, ko imajo lovski izpit v žepu, podajajo na pot vse življenjskega učenja. Spoznali bodo, da vse, kar se v naravi giblje in nastaja, prinaša nova spoznanja in odkritja, ki jim morajo znati strokovno in moralno etično slediti. Na poti izzivov in spoznanj želim vsem novim lovcem varno, pravično, strokovno in uspešno hojo. To sta vsem novim lovcom v svojih nagovorih posebej zaželela predsednik LZ Maribor **Brane Kurnik** in predsednik Komisije za izobraževanje **Ivan Žižek**.

Novi lovci – generacija Maribor 2009

Skupna strokovna ekskurzija novih lovcev ZLD Ljubljana in LZ Maribor

Kot se za uspešen zaključek spodobi, je bilo v dogovoru med **ZLD Ljubljana** in **LZ Maribor** dogovorjeno, da se bodo na strokovno ekskurzijo podali skupaj, da bi se mladi lovci med seboj bolje spoznali in si lažje izmenjali izkušnje. Podali so se v Puškarski in lovski muzej v Borovlje. V njem so si lahko ogledali bogato lovsko in strokovno knjižnico, prikazano zgodovino lova, lovsko kulturo, lovsko nošo, zgodovinski razvoj svetovno znanega borovljskega ročno izdelanega lovskega orožja in na koncu še eksponate lovske trofeje, ki jih je temu muzeju poklonil veliki nemški lovec **Helmut Horten**.

Po ogledu muzeja smo se vsi skupaj napotili na domačijo **Franca Hirma**, slovenskega lovca, člana KPL Celovec, v Gornjo vas blizu Pliberka. Na svoji domačiji je posebej za nas pripravil bogato malico – polnjenega odojka. Tam nas je pričakal, pozdravil in nagovoril največji slovenski lovec na avstrijskem Koroškem **Mirko (Friderik) Kumer**, po domače tudi Fric, ki je hkrati tudi soustanovitelj in dolgoletni predsednik slovenskega *Kluba prijateljev lova – Celovec*. V grobem nam je predstavil lovstvo na avstrijskem Koroškem, mladim lovcom pa namenil nekaj dobronamernih nasvetov in lepih želja pri opravljanju vedno zahtevnejšega lovskega poslanstva.

Ob zvokih dveh harmonik v rokah **Mirka Hrovata** in njegove hčerke **Veronike** smo v dob-

Vsi udeleženci na podelitvi lovskega spričevala in ob podpisu Zaprisege pred prireditvenim prostorom

rem razpoloženju sklenili obisk na gostoljubni kmetiji **Franca Hirma**. Od tam smo se podali proti domu. Ves čas našega potovanja po čudoviti rožni in zilski dolini nas je lovski prijatelj iz Prevalj **Dušan Jukič** seznanjal s krajinskimi značilnostmi in tudi z zgodovino tamkajšnjih krajev. Od tam nas je pot vodila do lovskega doma LD Pobrežje, kjer so nas spet čakale nove dobrote iz Markove kuhinje. Po novem okrepčilu je sledilo prijetno in sproščeno druženje do poznih večernih ur.

Podelitev lovskega spričevala in podpis Zaprisege

En teden po lovskega izpitu je LZ Maribor organizirala slovesnost, na katero je povabila vse nove lovce, njihove mentorje ter starešine LD, iz katerih so bili, v prostore Amabilis v Mariboru, kjer so slovesno podelili lovska spričevala in podpisali Zaprisego o spoštovanju Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

Po uvodnem nagovoru predsednika LZ Maribor **Branka Kurnika** in poročilu o poteku izobraževanja, ki ga je predstavil predsednik Komisije za izobraževanje pri LZ Maribor **Ivan Žižek**, je sledil kulturni program, v katerem so sodelovali Pohorski rogisti in lovski pevski zbor. Nato so začeli **Brane Kurnik**, **Ivan Žižek** in strokovni tajnik LZ Maribor **Andrej Ivančič** podeljevati lovska spričevala in podpisovati Zaprisego. Le-to so podpisali tako, da je najboljši učenec **Uroš Dežman** na glas prebral besedilo, mladi lovci pa so za njim besedilo molče ponavljali. Nato sta listine o Zaprisegi podpisala starešina LD in vsak novi lovec.

Temu dejanju je sledila zahvala vodji tečaja in predavateljem, ki jo je v imenu vseh mladih lovcev izrekla razredničarka **Vlasta Ciringer**. Njej pa so se mladi lovci zahvalili za vzorno in odgovorno opravljanje vloge razredničarke.

Naštetim dejanjem sta sledila še pogostitev in prijetno druženje, kar je trajalo pozno v noč.

Branko Vasa

družine in dejavnosti Policije. V pogovoru z odgovornimi s Policijske postaje Trebnje so ugotovili, da je sodelovanje med policisti in lovci te LD že zdaj zgledno.

Po besedah lovca LD Mirna in upokojenega policista PU Novo mesto **Staneta Smoliča** so lovci iz »prve roke« dobili odgovore na nekaj odprtih vprašanj s področja varnosti pri vadbenem streljanju z lovskim orožjem, o nošenju in hrambi lovskega orožja in o zagotavljanju varnosti na skupnih lovih. Nekaj besed je bilo namenjenih tudi preprečevanju krivolova, tatvin in o možnostih sodelovanja pri odkrivanju storilcev tovrstnih kaznivih dejanj. Po Smoličevih besedah lovci LD Mirna želijo okrepiti partnersko sodelovanje s policijo in drugimi uporabniki prostora. »Lovci smo z dosedanjim sodelovanjem s Policijsko postajo Trebnje zadovoljni, trudimo pa se ga še izboljšati. Tudi taka srečanja gotovo prispevajo k tem ciljem,« je še povedal Smolič.

Stane Smolič

Foto: S. Smolič

Pred lovskim domom Mirna, kjer so se predstavniki Policije in lovci domenili o nadaljnjem sodelovanju.

Trebanjski policisti pri mirnskih lovcih

26. 5. letos so se kriminalistični tehniki s Sektorja kriminalistične policije PU Novo mesto in trebanjski policisti sestali v lovskega domu LD Mirna. Kriminalistični tehniki so trebanjskim policistom predstavili nekaj novosti in poskrbeli za usposabljanje s področja ogledov krajev kaznivih dejanj.

Po uspešno opravljenem usposabljanju so izkoristili priložnost in se z lovci LD Mirna pogovorili o temah in problematiki, ki se nanaša na lovske

Drugi lovski tabor ZLD Prekmurja

Od 3. do 5. julija 2009 je Zveza lovskega druženja Prekmurja organizirala že 2. lovski tabor, ki se ga je udeležilo 16 učencev iz osmih prekmurjskih osnovnih šol, starih od 10 do 14 let. Sedež tabora je bil tako kot lani v lovskega domu LD Prosenjakovci, kjer so bila predavanja in druge dejavnosti. Udeleženci so bivali v šotoru, kar je bilo zanje še posebno zanimivo.

Program tabora je bil organiziran zato, da bi se taborniki (in širša javnost) seznanili z

Udeleženci tabora z županom Ferijem Cipotom (četrti z leve) in predsednikom LZS mag. Srečkom Kropetom, organizatorji ter drugimi gosti tabora

dejavnostjo lovske organizacije na področju ohranjanja naravnega okolja, varstva divjadi in drugih dejavnosti, ki so povezane z lovstvom. Udeležencem tabora so tudi praktično predstavili delo lovcev in lovske organizacije. Starši otrok, ki so se udeležili tabora, in širša javnost so se seznanili z dejavnostjo in nameni lovstva, ki ni samo lov v ozkem pomenu besede, temveč da smo lovci združeni v organizacijo, ki se ukvarja tudi z vzgojo in vključevanju mladih v varstvo naravnega okolja in da se zavzemamo za ohranjanje življenjskih habitatov divjadi in zdravega okolja ljudi.

Na predavanjih so organizatorji udeležencem predstavili naslednje vsebinske sklope s področja naše dejavnosti: varstvo narave; zgodovina in pomen lovstva; velika in mala divjad, lovska kultura (lovski pevski zbori, lovski rogisti, založniška dejavnost LZS), lovska kinologija (predstavitev osnovnih pasemskih skupin in več pasem lovskih psov, praktični prikaz njihovega dela), lovsko strelstvo, delo lovcev v lovišču, lov v ožjem pomenu besede (jutranci in večerni izhodi na lov – zalaz divjadi in opazovanje s preže) ter lovska kulinarika (pomoč pri pripravi pravega lovskega bograča). Taborniki so svoje vtise o taboru izrazili v pisnih in likovnih izdelkih, ki jih bomo predstavili v nekaj številkah Lovca.

Prehrana je bila organizirana v **Dvojezični snovni šoli Prosenjakovci**, kjer je tedaj potekala tudi poletna šola, imenovana Čebelko. V **gasilskem domu v Prosenjakovcih** je bil tudi gasilski tabor. Vodstvo šole

je dalo na voljo igrišče in telovadnico, kjer so se udeleženci vseh treh taborov družili in udeleževali v športnih igrah, ki so imele tudi tekmovalni značaj. To je pri udeležencih ustvarilo močno timsko zavest, kar se je

Pred odhodom v lovišče z jasnimi navodili starešine

pozitivno odražalo v preostalih dneh druženja. Vodstvu DOŠ Prosenjakovci velja za to posebno zahvala.

Tabor, ki ga je uradno odprl podpredsednik ZLD Prekmurje in starešina LD Prosenjakovci **Ludvik Rituper**, sta neposredno vodila in z otroki v času tabora tudi bivala predsednika Komisije za izobraževanje **Štefan Nemec** in Komisije lovskih čuvajev ter lovskih mojstrov pri ZLD Prekmurje **Jože Seršen**. Obširnega programa tabora pa ne bi mogli izpeljati brez dodatnih predavateljev ter članov LD Prosenjakovci, ki so udeležencem tabora omogočali jutranja in večerna opazovanja divjadi v

lovišču. Udeleženci so iz takih opazovanj odnesli lepe vtise in spomine, kar so izrazili v likovnih in pisnih izdelkih. Zato velja iskrena zahvala članom LD Prosenjakovci za zavzetost in trud, da so vse naštetu omogočili udeležencem.

Celoten program tabora je bil zelo zapolnjen (vsebinsko in tudi časovno) glede na to, da je trajal »le« tri dni. Udeležencem bodo verjetno poleg izhodov v lovišče najbolj ostale v spominu predstavitve kinologov in lovskih strelcev, ki so pod vodstvom dveh članov predavateljskega aktiva, **Geze Bačiča** in **Maksa Vaupotiča** iz Komisije za izobraževanje pri ZLDP, prikazali delo in pomen lovske kinologije ter lovskega strelstva. Poleg res strokovnega programa strelcev so se udeleženci preizkusili tudi v streljanju z lovskim orožjem in dokazali, da se med njimi skriva kar nekaj »talentov«. Tematiko male in velike divjadi sta udeležencem predstavila člana Komisije za izobraževanje

pri ZLDP **Ivan Pihler** in **Ivan Marič**. Obiskali smo lovski muzej v kraju Magyarszombatfa na Madžarskem in si ogledali cerkev rotundo iz romanike v kraju Selo.

Udeležencem pa tudi širši javnosti (staršem in drugim prisotnim) je bila res nazorno predstavljena dejavnost lovske kulture. Na slavnostnem zaključku tabora so nastopili KUD Prekmurski lovski rogisti in Pevski zbor prekmurskih lovcev. Ob odličnem lovskem bograču smo se z udeleženci tabora in njihovimi starši v čudoviti okolici lovskega doma LD Prosenjakovci še dolgo pogovarjali o doživetjih na taboru.

Tabor je zelo zadovoljno sprejela tudi lokalna skupnost, kar je še posebej potrdila prisotnost župana Občine Moravske Toplice **Ferija Cipota**, ki je ob zaključku tabora poleg splošnih pohvalnih besed spodbudno povedal, »da imamo tu lepo in neokrnjeno naravo, znanje in izkušnje. Ker je to že drugi tabor, se lahko odgovorni na državni ravni – na LZS iz tega navzamemo kakšnih idej, mi pa jim bomo nudili naše znanje in neokrnjeno naravo«.

Da smo naš projekt usmerili v pravo smer, sta potrdila tudi obisk in nagovor predsednika LZS, tov. mag. **Srečka F. Kropeta**, ob zaključku tabora. Pohvalil je naše delo in obljubil, da se bo tudi sam zavzel, da bodo naše izkušnje prenesli na druge območne lovske zveze in na nivo krovne organizacije. Prisotne je nagovoril tudi predsednik ZLD Prekmurje dr. **Arpad Kövesh**, ki se je predvsem zahvalil vsem, ki so sodelovali pri izvedbi tabora. Zaključne slovesnosti sta se udeležila tudi **Janez Štötl**, pred-

Tudi pravilen odnos do povožene divjadi je odraz pravega lovca.

S pomočjo pravih mentorjev bomo varno in pravilno ravnali z orožjem.

sednik OZUL Pomurskega LUO, in **Peter Cestnik**, predsednik delovne skupine LZS Mladi in lovstvo, ki se bo v prihodnje intenzivneje vključevala v organizacijo podobnih taborov in skušala prispevati vsebinsko nadgradnjo.

Finančna sredstva za izvedbo tabora je zagotovila ZLD Prekmurje, ki se zavzema za tako obliko dela z mladimi tudi v prihodnje.

Številne podobne tabore deloma financirajo tudi s prispevki udeležencev oz. njihovih staršev, vendar v naši ZLD menimo, da sredstva, vložena v tako obliko predstavljanja dejavnosti lovstva in spodbujanje mladih za to dejavnost, odtehtajo dobljene rezultate. Tudi če v prihodnje noben izmed udeležencev tabora ne bo »zavil« v lovske vrste, pa bo vse življenje nosil v sebi lepe spomine na doživetja v taboru. Morda bo imel prav zato pozitiven odnos do lovstva in varstva narave.

Da je bila ideja o organiziranju takih taborov pravilna in da se zanjo splača potruditi, najbolje kažejo odzivi otrok, ki se radi vračajo med lovce. Zadovoljstvo staršev pa tudi zelo dober odziv in zanimanje javnih medijev za tabor, ki so zelo dobro in obširno poročali o naši dejavnosti, pričča, da je naše delo in trud na tak način spoznala širša slovenska javnost.

V organizacijskem pogledu pomeni izvedba takega tabora določeno odgovornost in tudi ni najpreprostejši projekt, ga pa je z nekaj dobre volje, poguma in zanesenjaštva mogoče lepo izpeljati in doseči pričakovane rezultate. Po drugi strani je to tudi za nas, ki smo tabor vodili oz. sodelovali pri njem, nova,

bogata izkušnja, saj smo se veliko naučili od otrok. Dojeli smo njihova pričakovanja, pogleda na naravo in lovstvo, zaradi česar nam bo lažje jutri, ko bodo mladi vstopali v naše vrste. Kot njihovi mentorji ali člani izobraževalnih komisij bomo lažje usmerjali njihovo izobraževanje in jih oblikovali v etične lovske osebnosti, ki bodo s častjo in ponosom nosile naziv lovca.

Na koncu se je **Ludvik Riturper** kot gostitelj - predsednik LD Prosenjakovci oz. podpredsednik ZLD Prekmurje zahvalil vsem udeležencem tabora za njihovo strpnost in zanimanje, staršem za pogum, da so svoje otroke zaupali v tabor, ter vsem, ki so svoj delež prispevali k uspešni izvedbi lovskega tabora. Že sedaj je povabil, naj s skupnimi močmi pripravimo in izpeljemo vsebinsko in organizacijsko še boljši tabor tudi prihodnje leto.

Jože Seršen
Stefan Nemec

Ekološki dan na OŠ Globoko

Ekološka zavest počasi prodira v razmišljanje našega prebivalstva, toda na žalost še vedno prepočasi. Res smo namestili kar precej zabojnikov za ločevanje odpadkov, gospodinjstva smo opremili še z lastnimi zabojniki in uredili zbiranje večjih kosovnih odpadkov in nevarnih snovi, toda še vedno preveč odpadkov konča v prosti naravi. Nekateri brezvestni ljudje kot odlagališča za vso navlako največkrat uporabljajo kar obcestne jarke. Nekateri se celo bolj potrudijo, saj smeti peljejo celo mimo zabojnikov v gozd, ki seveda ni njihov.

Da bi v naravi in glavah ljudi nekaj spremenili, so se na **OŠ Globoko** odločili, da bodo imeli prvi junijski dan »ekodan«, kot so ga imenoval učiteljice. Namenili so ga obravnavanju odpadkov in problematiki, povezani z njimi, ki so tudi osrednja tema letošnjega celoletnega projekta »ekošole«. Marca so v njihovem šolskem okolju evidencialno štiri črna odlagališča, ki so

ne bi bile več potrebne takšne čistilne akcije, in dodala, da so v tokratni nabrali oz. odstranili 1.800 kg odpadkov. Povedala je še, da akcije brez pomoči društev, ki delujejo v okviru KS Globoko, ne bi mogli uresničiti. **Morda bodo tokrat otroci učili starejše, da smeti ne sodijo več v naravo!?**

Dušan Lepšina

Foto: D. Lepšina

jih učenci fotografirali, vrisali lokacije na zemljevid in o njih aprila na novinarski konferenci obvestili predstavnike Občine Brežice in širšo javnost. Takrat so se tudi odločili, da bodo taka odlagališča odstranili. Ker v sklopu ekošole deluje Društvo Moja soseska, so jim na pomoč priskočili tudi njihovi člani. V ponedeljek so na šoli organizirali ekodan. Pripravili so ekodelavnice in čistili odlagališča, kjer so učencem in delavcem šole pomagali predstavniki krajevnih društev KS Globoko in KOP Brežice. Seveda smo se akciji pridružili tudi člani **LD Globoko**, saj so nam prav šolarji pomagali pri kar nekaj prejšnjih organiziranih akcijah čiščenja okolja. Očiščena odlagališča bodo opremili s posebnimi opozorilnimi tablam, ki naj bi (?) morebitne kršitelje odvrgle od prepovedanega onesnaževanja okolja. Skupina nadarjenih učenek šole ob pomoči **Danijele Radjen** snema aktivnosti, čiščenje odlagališč, pa tudi dogajanje pred šolo. Potek čiščenja odlagališč bodo predvajali tudi drugim učencem v aktivnostih pri Ekobusu, kjer na videopredstavitvi potekajo opozorila o ohranjanju okolja. Kot je še povedala **Vesna Kodrič**, usklajevalka ekoprojekta, si na šoli želijo, da v prihodnje

LD Podlehnik ponosna na svoje delo

Lovska družina **Podlehnik** ima za sabo že več kot 60-letno delovanje. S ponosom se lahko ozirajo na prehojeno pot, saj so veliko ustvarili in skrbijo za divjad v bogatem revirju delčka Haloz.

Začetki LD segajo že v leto 1945, ko so začeli nekdanji slovenski zakupniki zbirati okrog sebe krajane, ki so imeli veselje do lova in divjadi ter so po zaselnih ustanavljali začasna lovska društva. Na območju zdajšnjega lovišča so delovale tri LD, ki so 10. 10. 1946 ustanovile zdajšnjo Lovsko družino Podlehnik.

V začetku je bilo le devet članov, število pa se je večalo iz leta v leto. Zdaj je 47 članov, starešina pa je **Viktor Svenšek**.

V prvih letih so se lovci LD Podlehnik sestajali v Gostilni na Gorci pri Svenšku, pozneje v gostilni pri Novi Cerkvi in si nato uredili svoj prostor v vili Sofiji (na Podgorškovem).

Nato so si poiskali novo lokacijo in kupili stanovanjsko hišo na Meniškem in jo preuredili v lovski dom. Čez nekaj

Streljanje na glinaste golobe; letos je ob občinskem prazniku Podlehnik tekmovalo tudi nekaj strelskih ekip z območja.

Foto: T. Golub

Od leve: gospodar LD Podlehnik Štefan Fošnarič, župan Podlehnik Marko Maučič, starešina Viktor Svenšek in blagajnik Milan Vidovič

let so kupili manjšo kmetijo in jo preuredili za potrebe lovstva na lokaciji, kjer so še vedno (na Kopoltovmu), ki občasno služi tudi potrebam drugih društev v kraju.

LD Podlehnik je svojo aktivnost razvijala tudi na drugih področjih lovstva. Tako so leta 1968 kot prvi v okviru LZ Ptuj razvili svoj društveni prapor in naslednje leto sklenili pobratenje z LD Banja Loka iz kočevske ZLD.

Vsako leto v okviru občinskega praznika pripravijo streljanje na glinaste golobe. Letos je sodelovalo sedem ekip s haloškega območja in strelska ekipa Policijske postaje Podlehnik. Krajanje so se lahko pomerili v streljanju na skrito tarčo. Nagrada je bil pečen odojek, ki si ga je »zadel« **Ivan Pernek** in ga razdelil med prisotne goste.

Na srečanju so pripravili odlično pogostitev s srnjakovim

golažem, pečenko divjega prašiča, cigansko pečenko in še veliko drugih dobrot.

Člani so ponosni na svoj dom, saj so prizidali prizidek k skladišču in obnovili hladilnico, uredili parkirišče in obnovili dom v celoti. Redno skrbijo za izobraževanje članov za opravljanje posameznih funkcij.

Družijo se z drugimi LD in prijatelji lovci ter si izmenjujejo najrazličnejše love.

Lovci so upravičeno ponosni na svoje delo in na delo svojih prednikov. S svojim delom in stalnim opozarjanjem in ukrepanjem so pomembno prispevali k ohranjanju narave in divjadi ter vsega živega in neživega sveta. Zanje lov ni le varstvo, ampak tudi odgovorno vzdrževalna raba narave, njenih virov, ob katerem se ohranjajo prostoživeče živalske vrste in njihovi življenjski prostori. LD si aktivno prizadeva tudi za ohranitev

zdravega človekovega okolja, zato se člani trudijo, da so ustrezno upoštevani pri regionalnem načrtovanju.

Zdenka Golub

Domov s štirimi pokali

Na Madžarskem, približno 30 km severno od mesta Pecs, je 4. julija potekalo 1. uradno tekmovanje lovskih rogistov Madžarske. Tekmovanje je bilo v kategorijah za rogove »B« in »Es«, za skupine in tudi posameznike. Pobudnik in hkrati glavni nosilec tekmovanja je bil nam že znani gospod **Peter Paul Maierhofer** iz Avstrije, ki je veliko pripomogel, da smo leta 2005 izvedli prvo tako tekmo-

je petčlanska strokovna žirija v sestavi: **Peter Paul Maierhofer** kot predsednik ter člani: prof. mag. **A. O. Sollfelner**, prof. **F. Staettner**, g. **J. Hayden** (vsi iz Avstrije) in naš **G. O. Rettinger** (predsednik KD Domžalski rogisti). V kategoriji »skupine B« so bile v programu štiri obvezne skladbe in ena po lastni izbiri – vse brez uporabe not, »skupine Es« so imele dve obvezni in dve izbirni skladbi, v kategoriji »solo B« in »solo Es« pa sta bili dve obvezni skladbi in ena po lastni izbiri. Merila ocenjevanja so bila razdeljena na: *dinamiko, intonacijo, artikulacijo, glasbeno upodobitev, skupinsko izvajanje, glasbeni vtis ter splošni vtis*. Vsako skladbo je član žirije lahko ocenil z največ 60 točkami, v končni rezultat pa so štele točke treh članov; najvišja in najnižja ocena sta bili črtani.

Foto: R. Slogovič

Skupna fotografija nastopajočih rogistov

vanje pri nas v Vojniku. Znano je, da ima Madžarska zelo razvit lovni turizem, na področju igranja z lovskimi rogovi pa tamkaj šele orjejo ledino. Po večletnih Maierhoferjevih prizadevanjih z odgovornimi je bilo na Madžarskem ustanovljenih več novih skupin lovskih rogistov in posledično že omenjeno prvo tekmovanje. Poleg prevladujočih domačinov se je tekmovanja udeležilo tudi več skupin in posameznikov iz Nemčije, Avstrije in Slovenije. Našo državo so zastopali **KUD Prekmurski rogisti** in **KD Rogisti LD Križevci**, kot posamezniki pa **Vlado Kolman** in **Andrej Marušič** (KUD Prekmurski rogisti) ter **Mirko Heric** (KD Rogisti LD Križevci).

Tekmovanje je bilo na prostem po vnaprej določenem programu, spremljala in ocenjevala pa ga

Tako je bilo, na primer, v »skupini B« mogoče osvojiti 180 točk za skladbo oziroma največ 900 točk skupaj. Za osvojitev zlatega znaka je bilo treba doseči v »skupini B« več kot 770 točk, v »skupini Es« več kot 575 točk in v kategoriji »posamezno« več kot 481 točk.

V prvem delu tekmovanja so nastopali solisti, sledile so skupine v »B« in na zadnje še skupine v »Es«. Po končanem tekmovalnem delu, pozno popoldne, je vladala debela ura napetega čakanja na razglasitev rezultatov. Določeno skupno število doseženih točk v vsaki kategoriji je bilo namreč potrebno za prejetje *bronastega, srebrnega ali zlatega znaka*, prvi trije v vsaki disciplini pa so prejeli še pokale. Obe naši skupini in Andrej kot solist so osvojili zlati znak ter prejeli tudi pokale za doseženi

dve tretji mesti in eno drugo, Vlado in Mirko pa sta osvojila srebrni znak. KUD Prekmurski rogisti so prejeli še poseben pokal kot najuspešnejša skupina iz Slovenije.

Še nekaj podatkov o obeh skupinah.

Kulturno umetniško društvo Prekmurski rogisti je bilo ustanovljeno leta 1972 in je najstarejša skupina rogistov v Sloveniji. Vse do svoje smrti, leta 2000, jo je vodil neutrudni pisec

Od leta 1993 se redno udeležujejo srečanj slovenskih LPZ in rogistov, letos pa beležijo tudi drugo sodelovanje na Hrvaškem. Organizirali so več samostojnih koncertov in lovskih maš v bližnji okolici in tudi širše po Sloveniji. Pred dvema letoma so ob 25-letnici delovanja prejeli plaketo za lovsko kulturo. Udeležba na Madžarskem je bila zanje drugo tako tekmovanje, z doseženim številom točk in uvrstitvijo pa so več kot zadovoljni.

Rogisti LD Križevci

skladb za lovske rogove profesor **Jože Grlec**, zdaj pa je njen umetniški vodja prof. **Stanko Peterka**. Društvo šteje trinajst članov in ima na leto povprečno več kot trideset vaj ter prav toliko nastopov. Letošnje tekmovanje na Madžarskem je bilo že sedmo tovrstno, skupaj pa so osvojili šest zlatih in en srebrni znak.

Kulturno društvo Rogisti LD Križevci so deset let mlajši. V društvu je zdaj devet članov, njihov strokovni vodja je **Mirko Heric**, predsednik pa **Milan Lebar**.

Doseženi rezultati obeh naših skupin in posameznikov kljub nekoliko skromnejši konkurenci ne pomenijo samo trenutnega uspeha, ampak mnogo več, saj je to nagrada članom za veliko vloženega truda in prostega časa ter ponos, da so dobro zastopali barve LZS in države Slovenije. Pravi pokazatelj in merilo kakovostnega nastopa je gotovo doseženo število točk, kar je 804 točke od 900 mogočih za KUD Prekmurski rogisti ter 633 od mogočih 720 točk za KD Rogisti LD Križevci vsekakor zelo lep

KUD Prekmurski rogisti

dosežek. Za tako uspešen nastop KUD Prekmurski rogisti je vsekakor najbolj zaslužen prof. **Stanko Peterka**, ki je z vztrajnim in strokovnim delom skupino pripeljal na tako reven. Da je z marljivim delom mogoče veliko doseči, so dokazali tudi KD Rogisti LD Križevci, ki jim je v treh letih uspel zelo zahteven in uspešen prestop igranja na rogove iz »B« na »Es«.

Organizacija tekmovanja je potekala zelo tekoče, nekoliko nam jo je zagodel le kratkotrajni naliv. Vso pohvalo si zaslužita gostitelj Lovišče Mecsekemence in Gozdna uprava Mecseki Erdeszeti Zrt kot generalni pokrovitelj. Tekmovanje je bilo dobro organizirano, prenočitev in prehrana sta bila po zelo ugodni ceni, za nastopajoče je bila v soboto hrana celo zastonj. Ob razglasitvi rezultatov so vsi zma-

najbolj nagajalo koroškim kmetom. Tako je muhasto vreme marsikdaj prekrizalo načrte tudi koroškim lovskim družinam, ki so želele pravočasno organizirati vsakoletno tradicionalno druženje s kmeti in zemljiškimi posestniki. Da pa pogum nekaj le velja, so dokazali v **LD Slovenj Gradec**, ki so zaradi letošnjega muhastega vremena enkrat že morali odpovedati srečanje. Kljub neugodnemu vremenu jim je zadnjo junijsko soboto le uspelo za nekaj ur prelisičiti naravo in uspešno »spraviti pod streho« že 11. redno srečanje s kmeti.

Na Pešlovem vrhu, na Selah, kjer imajo na višini 550 m slovenjgraški lovci svoj idiličen lovski dom, je vedno veselo, družabno in prijetno. Tudi letos je bilo tako. Za dobro počutje je skrbel koroški kantavtor **Damjan Zih** iz bližnjih železarskih Ra-

Foto F. Rotar

Ko so nekateri udeleženci slišali, da bomo naredili posnetek za Lovca, ki ga radi berejo tudi kmetje, so se kar po gasilsko postavili pred naš objektiv.

govanci v posameznih disciplinah, direktor gostitelja **Tibor Szyarto** ter direktor generalnega pokrovitelja **Jozsef Kaldy** iz rok predsednika KUD Prekmurski rogisti prejeli monografijo **Jože Grlec Pozdrav rogistov** kot posebno darilo slovenskih rogistov.

Rudi Slogovič

Lovci in kmetje kljubovali naravi

Polovica maja in skoraj ves junij sta bila zaradi res muhastega vremena nenaklonjena kmetovalcem pa tudi lovcem. Medtem ko lovci radi rečemo, da ko je preveč mokro, se še divjad nerada giblje, pa je res predolgo in prepogosto deževje

ven. Domači lovski kuhar **Tone Knez** je skuhal res dober lovski golaž. Tudi točenega piva in drugih osvežilnih pijač ni manjkalo. Poleg mnogih kmetov, zemljiških posestnikov in lovcev, z njimi so prišli tudi drugi družinski člani, so se povabili odzvali predstavniki pobratene hrvaške LD Srndač - Hum ob Sotli, ki jih je pripeljal predsednik **Venceslav Kučič**. Tradicionalno sta se srečanja udeležila **Tone Navodnik**, starešina sosednje LD Prežihovo, in **Maks Oserban**, starešina LD Jamnica - Prevalje. Starešina slovenjgraških lovcev **Dušan Leskovec** je povedal, da v njihovem lovišču, ki meri 4.125 ha, dobro, celo vzorno sodelujejo z 240 kmeti in drugimi lastniki gozdov in zemljišč.

Franc Rotar

Na obisku pri dolskih lovcih

Že četrto leto zapored smo za učence 3. razreda OŠ Rimske Toplice in tretješolce podružničnih šol Sedraž, Jurkloster, Lažiše in Zidani Most organizirali tridnevni tabor na Kopitniku. Bivali smo v planinskem domu, spoznavali rastline in živali, opazovali zvezde, se družili in spoznavali med seboj ter uživali v čudoviti naravi Kopitnika.

Vsako leto nas obiščejo tudi lovci **LD Dol pri Hrastniku**. Lovec **Peter** je že naš stari znanec. Tokrat nas je odpeljal skozi gozd do lovskega doma na Kopitniku. Že med potjo smo ga navdušeno poslušali in hodili tiho, da bi na gozdni jasi morda uzrli kakšno živalco. Napotili smo se v dom, kjer smo si z zanimanjem ogledovali lovske trofeje, ki visijo na stenah. O vsaki je povedal kaj zanimivega in poučnega. Otroci so ga poslušali z odprtimi usti in ušesi in nato tudi marsikaj vprašali, saj so zelo radovedni.

Povedali so nekatere svoje izkušnje, ki so jih doživeli z živalmi, in spoznali, da so lovci predvsem varuhi narave, da skrbijo za živali in njihovo ravnovesje v naravi. Z veseljem so si ogledali tudi izvođe revije Lovce, v katerih so občudovali čudovite fotografije divjih živali. Pred domom smo se za spomin tudi fotografirali, nato pa smo z lovцем **Lojzetom** odšli še v gozd, kjer smo si ogledali krmišče za srnjad in divje prašiče. Lovcema smo se zahvalili za prijazen obisk in se polni prijetnih vtisov napotili proti planinski koči na Kopitniku.

*Učenci in učiteljice
3. r. OŠ Rimske Toplice – M. Š.*

Bil sem na drugem lovskem taboru

Všoli sem izvedel, da lovci organizirajo drugi lovski tabor za učence. O tem so mi pripovedovali tudi moji sošolci. Lovski tabor je bil organiziran od 3. 7. 2009 do 5. 7. 2009 v

Naše bivanje v šotoru je bilo lepe ob igranju Primoževe harmonike.

osrčju lovišča **LD Prosenjakovci**. Tisto jutro smo se s kombiniranim odpeljali k lovski koči LD Prosenjakovci. Najprej smo se srečali z mentorji, imeli z njimi kratek uvodni razgovor in nato začeli z delom. Najprej smo postavili šotor. Dopoldanski čas je hitro minil in odpravili smo se na kosilo v DOŠ Prosenjakovci. Po kosilu smo tisto popoldne imeli športno srečanje s čebelarstvom in gasilskim taborom. Pomerili smo se v nogometu, košarki, med dvema ognjema ter na koncu tudi v odbojki. Pri vseh igrah smo bili zelo uspešni. Po končani večerji smo pihali v tabor, kjer smo se preoblekli in pripravili za odhod v lovišče, kjer so nas že čakali lovci. Z njimi smo se odpravili na preže, kjer smo si ogledovali izstopajočo divjad ter naravno okolje. Mi, nelovci, smo bili zelo presenečeni nad vsem skupaj. Ko smo se vrnili v tabor, smo takoj odšli k počitku, ker smo drugi dan morali vstati že ob štirih.

Spet so nas pričakali lovci in nas odpeljali v lovišče. Jutro je bilo zelo zanimivo, kajti narava se je pravkar prebujala. Po vrnitvi smo se pogovarjali o živalih, ki smo jih videli. Dopoldne smo si ogledali predstavitev dela lovskih psov in spoznavali njihove značilnosti (pasma).

V soboto, po kosilu, smo odšli na Madžarsko, kjer smo si ogledali znameniti lovski muzej. V njegovi bližini imajo v obori divje prašiče in srnjad. Po vrnitvi iz muzeja smo se nekoliko odpočili, kajti zvečer smo spet odšli v lovišče. Srečni smo se vrnili s prež in odšli spat, saj nas je zadnji dan čakal naporen dan.

Zadnje dopoldne smo se seznanili z lovskim orožjem. Kdor je želel, se je lahko preizkusil tudi v ravnanju z njim. Pod

ostrim očesom mentorjev smo streljali na glinaste golobe in v tarčo.

Popoldne smo začeli pospravljati tabor in se udeležili zelo veselega dogodka – kuhanja pravega lovskega bograča. Popoldne okrog 17. ure so prišli naši starši. Ob zaključku so nam zadolženi lovci predstavili tudi lovsko kulturo – nastopili so lovski rogisti in lovski pevski zbor. Izdelali smo tudi likovne izdelke in napisali literarne prispevke. Staršem smo navdušeno in veselo razlagali o naših nepozabnih doživetjih. Na lovskem taboru je bilo zelo zanimivo in želel bi si jih še več.

*Mario Müller,
tabornik*

Živeti z naravo - živeti dlje

Maaja je v OŠ Boštanj prišel lovec **Jani Krivec** z vabljivo ponudbo: »Popeljemo vas na ekskurzijo v Most na Sočo.« V 8. a in 8. b razredu smo bili takoj navdušeni, saj še nismo bili tam.

V soboto, 13. 6. 2009, smo se z avtobusom odpeljali po Mirnski dolini in se po treh urah vožnje pripeljali v Idrijsko dolino in naprej do Mosta na Soči z rekama Idrijco in Sočo.

V OŠ narodnega heroja Dušana Muniha so nas prijazno sprejeli: ravnatelj šole in lovec **Branko Lončner**, učiteljici biologije **Kira Taljat Biščanin** in **Agnes Kozorog** ter **Martin Rovšček**, lovec, naravoslovni fotograf in zunanji sodelavec šole.

Navdušeni smo bili nad lepo urejeno naravoslovno učilnico, v kateri je bilo štirinajst klopi z različnimi eksponati in sedem preglednih tabel o različnih živalskih vrstah – divjadi.

Spominska fotografija učencev 3. r. OŠ Rimske Toplice z lovčema LD Dol pri Hrastniku, ki sta nam popestrila naravoslovni dan.

Pokazali so nam zanimiv film o prsku srnjadi, pogovarjali smo se o kopitarjih (parkljarjih) in njihovi prilagoditvi življenju v naravi, spregovorili smo o mesojedih, rastlinojedih in vsejedih živalih, spoznali, kako se obnašajo določene živali v različnih letnih časih itn.

Uživali smo ob gledanju filma s Triglavskega pogorja. Prelepi posnetki kozorogov nam bodo še dolgo ostali v spominu.

In kakšni so vtisi mojih sošolcev?

Bilo je zanimivo, saj sem ponovil kar nekaj snovi iz biologije.

Gašper

Všeč mi je bila naravoslovna učilnica, v kateri sem videl različne živali in jih tudi otipal.

Davorin

V spominu so mi ostale trofeje na steni, razporejene po starosti.

Jure

Učiteljica me je poučila, da desna medvedja šapa ne spada na levo roko.

Simon

Zanimiv je bil film o prsku srnjadi. Izvedela sem, da se srnjaka lahko privabi tudi s piščalko.

Mateja

Nisem vedela, da srna s svojim glasom priključuje srnjaka, ko se pari. Ko si izbira samca, pa srnjak teče za njo v krogu tudi do deset minut.

Anja

Čudoviti so bili posnetki kozorogov čisto od blizu.

Igor

Navdušila me je naravoslovna učilnica, v kateri so bile nagačene živali, lobanje, kosti, šape, pobožal sem lahko zimsko in letno dlako medveda.

Aleksander

Spoznala sem, da smo ljudje do narave zelo kruti, zato se nam maščuje.

Eva

Vsi smo se strinjali, da je bila ekskurzija poučna, zato se zahvaljujemo J. Krivcu, ki nam je omogočil, da smo lahko uživali v naravoslovni učilnici, s katero se lahko pohvalijo le v OŠ narodnega heroja Dušana Muniha v Mostu na Soči.

Hvala vsem, ki ste nam tistega dne želeli povedati, da ŽIVETI Z NARAVO – POMENI ŽIVETI DLJE.

**Tjaša Rupar, 8. a
OŠ Boštanj**

Risbi: Boštjan Mešnjak in Eva Štriker iz Vrtca Ravne/Koroškem

Malokdo se lahko pohvali s tako bogato lovsko preteklostjo, kot jo ima **Emilijan Trafela**.

Že v svoji zgodnji mladosti se je začel aktivno ukvarjati z razmerami, ki spremljajo divjad in njeno okolje. V zeleno bratovščino je vstopil s 17. letom starosti, in sicer v LD Podlehnik. Kmalu se je aktivno vključili v delo organov LD in tudi v organe takratne območne Lovske zveze Ptuj.

Emilijan se je rodil 1. 9. 1939 v haloški družini, kjer je bilo lovstvo družinska tradicija še iz stare Jugoslavije. Oče je pred vojno veljal za zgledega kmeta in lovca, po vojni pa je bil soustanovitelj LD Podlehnik in tudi takratne Lovske zveze Ptuj. Pri njih doma je bilo lovstvo vsakdanost in vsa družina je živela z njim. Kot najmlajši sin v družini se je začel poglabljeno zanimati za lovsko dejavnost, zato so ga aktivno vključili v delovanje LD Podlehnik, kjer je z 18 letom postal tajnik LD, pozneje pa je opravljal skoraj vse funkcije v omenjeni LD. Zaradi dolgoletnega vodenja LD in zaslug za delo so ga leta 1984 na občnem zboru imenovali za častnega starešino LD Podlehnik. Zaradi aktivnosti v lovstvu in zaslug ne samo v matični LD je Emilijan Trafela opravljal pomembne funkcije tudi v Lovski zvezi Ptuj, pozneje v ZLD Ptuj - Ormož, kjer je najprej uspešno vodil gospodarsko komisijo. V tistem času je razvil pobudo za organizacijsko delitev Zveze na lovskogojitvene baze (LGB) po temeljni divjadi (vrstah) in glede na lego lovišč. Tako delitev je sprejel občni zbor Lovske zveze Ptuj že leta 1971. Takrat so ga izvolili za podpredsednika Zveze, leta 1973 pa za predsednika Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož. V obdobju dvodomenega organizacijskega sistema Zveze je bil tudi predsednik IO Zveze, po spremembi pravil (l. 1991) pa predsednik ZLD Ptuj - Ormož; to funkcijo opravlja še vedno. Njegova povezanost z lovstvom se kaže tudi v njegovem poklicu, saj je na univerzitetnem študiju na Biotehniški fakulteti v Ljubljani diplomiral iz gozdarsko-lovske tematike.

Njegovo delovanje je bilo povezano z zelo dinamičnimi dogodki v slovenski lovski organizaciji. Dobro se spominja trenutka, ko je bila želja Gojitvenega lovišča Pohorje, da se odvzamejo območja nižinskih lovišč (LD Ptuj, LD Boris Kidrič, LD Cirkovce in LD Spodnje Ptujsko polje - Sobotinci) ter to postanejo predeli nižinskega lovišča za malo divjad GL Pohorje. Takrat je še kot študent na Biotehniški fakulteti sodeloval na sodni razpravi, kjer je pobuda za odvzem omenjenih lovišč propadla. Podobno se je dogajalo tudi pri ustanavljanju lovskogojitvenih območij (LGB) in nedolgo nazaj pri ustanavljanju lovskoupravljalških območij (LUO). Vseskozi se je boril z željami posameznikov, ki so želeli razbiti tradicijo, ki jo ima ZLD Ptuj - Ormož. Leta 2001 je po njegovi zaslugi in pod njegovim vodstvom ta območna lovska zveza slovesno praznovala 80-letnico svojega obstoja.

V času njegovega vodstva je bilo zgrajeno prvo, za takratne razme-

re olimpijsko strelišče za streljanje na leteče cilje v Hajdošah pri Ptuj (discipline trap in sket). Ob njegovem aktivnem sodelovanju je bila zelo edmevna tudi lovska razstava leta 1972.

Trafela je od leta 1971 član predavateljskega tima pri Zvezi lovskih družin Ptuj - Ormož; tri leta pozneje je postal tudi predsednik izpitne komisije za lovske pripravnike, kar je še vedno.

Njegovo udejstvovanje v različnih organih in komisijah Lovske zveze Slovenije se nadaljuje že od časov, ko ji je predsedoval še dr. Jože Benigar. Dve mandatni dobi je bil tudi Komisijo za malo divjad pri LZS, kjer so bil postavljeni začetki sodelovanja Lovske zveze Slovenije pri ohranitvi poljske jerebice in začetkov njenega načrtnega izpuščanja v lovišča. Vseskozi je bil član organov in drugih komisij pri LZS, nazadnje tudi predsednik začasnega organa LZS. Eno mandatno dobo je bil tudi član NO Lovske zveze Jugoslavije. Številna priznanja in odlikovanja doma in v tujini dokazujejo, da je bil njegov krog lovskih in gozdarskih strokovnjakov, s katerimi je sodeloval, širok, saj še vedno vzdržuje stike z domačimi lovci in lovci v tujini.

Ni še dolgo, ko je bil v skupini ZLD Ptuj - Ormož in LZS med najmlajšimi, zdaj pa je skoraj veteran, ki še vedno aktivno deluje na vseh nivojih lovstva, lokalno in širše v LZS.

Jubilant je za svoje dosedanje lovsko strokovno in požrtvovalno delo v vrstah slovenske lovske organizacije prejel veliko priznanj in odlikovanj, med drugim priznanja matične LD Podlehnik in drugih LD v ZLD Ptuj - Ormož, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma II. in I. stopnje, pa tudi z najvišjim slovenskim lovskim odlikovanjem, zlatorogovo plaketo.

Ob življenjskem jubileju mag. Emilijana Trafela mo podlehniški in ptujsko-ormožski lovci iskreno čestitamo, čestitki pa se pridružujejo tudi drugi lovski tovariši in mu želijo, da bi mu zdravje služilo še veliko let ter da bi z veseljem in zadovoljno sodeloval in spremljal nadaljnji razvoj slovenskega lovstva in s svojimi bogatimi nasveti in izkušnjami pomagal v dobro naravi, divjadi in lovstvu.

**ZLD Ptuj - Ormož - M. O.,
podlehniški lovski tovariši,
Lovska zveza Slovenije**

Naš dragi prijatelj in lovski tovariš **Dušan Kováč** je 29. 2. 2009 praznoval svojo 80-letnico.

Rodil se je leta 1929 v Sv. Antonu na Pohorju. Osnovno šolo je obiskoval v Vuhredu, nato pa je ostal doma na kmetiji. V veliko veselje mu je bilo delo s konjem, s katerim je vlačil in vozil les iz gozda na očetovo žago. Leta 1953 se je poročil in si ustvaril družino, kmalu zatem pa se je redno zaposlil na Komunalnem podjetju Radlje, kjer je delal do upokojitve.

Dušan izhaja iz družine z bogato lovsko tradicijo. Že kot otrok je spremljal svojega očeta Petra po zelenih stečinah. Leta 1952 je opravil lovski izpit. Leta 1954 je skupina lovcev ustanovila svojo LD - LD

Orlica. Med ustanoviteljji je bil tudi Dušan, ki je zdaj eden izmed dveh še živčih ustanovnih članov naše LD. Takoj je prevzel funkcijo tajnika LD in jo vestno opravljal vse do leta 1975. Spominja se, koliko truda je bilo potrebno, da so leta 1959 predali namenu svojo prvo lovsko kočo, za katero je Dušan z očetom in s konjsko vprego dovažal gradbeni material! Leta 1976 je opravil izpit za lovskega čuvaja in takoj nato prevzel v upravljanje del lovišča – revir. Zaupano nalogo je opravljal z vso požrtvovalnostjo in žal mu je bilo vsake glave srnjadi, ki je bila odstreljena iz lovišča. Pred tremi leti je aktivno čuvajsko službo prepustil mlajšim lovcom.

Kljub številnim obveznostim v službi in na kmetiji je Dušan prevzemal številne dodatne zadolžitve. V letih 1985 do 1987 ter 1989 do 1991 je bil član UO LD, od leta 1991 do 1995 pa član NO LD Orlica. Svoje bogato lovsko znanje je z veseljem prenašal na mlade pripravnike, ki so na lovu z njim prvič spoznali smjaka ali gozdnega jereba.

Kot dolgoletni vodnik lovske gostov iz Avstrije in Nemčije ima Dušan nemalo zaslug za razvoj lovnega turizma v naši LD pa tudi širše, saj so gostje prav zaradi njegove strokovnosti in lovske etike radi prihajali v naše lovišče in širili dober glas o slovenskih lovcih. Prav lovska etika in druženje sta tisto, kar zadnja leta Dušan najbolj pogreša. Rad se spominja časov, ko smo skupaj z lovskeimi družicami prirejali družabne večere, za katere je prav on največkrat napisal »lirčno kroniko« za minulo leto.

Za nesebično delovanje v lovstvu ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Lovci smo mu za njegov vidni prispevek k razvoju naše LD izkazali zahvalo in ga razglasili za častnega člana LD Orlica.

Dragi Dušan, ob jubileju ti vsi lovci LD Orlica želimo trdnega zdravja in si želimo, da bi še dolgo zahajal v naša lepa lovišča ter bi se nam čim večkrat pridružil na srečanjih v našem lovskem domu, kjer bomo zapeli tisto tvojo »Jaz sem en frišen jager ...«

LD Orlica – P. S.

Dolgoletni lovski tovariš **Jožef Muc** je 31. marca letos dopolnil 85 let. Od leta 2005 je častni član LD Bukovje. Jožefa, ki izhaja iz številne kmečke družine pri Metliki, je življenjska pot vodila od borca v drugi svetovni vojni prek študija v Beogradu do poklicne in življenjske ustalitve na Koroškem.

V začetku poletja 1942 so ga aretirali in odpeljali v zapor v Črnomelj, od tam pa v taborišče na otok Rab. Po kapitulaciji Italije, leta 1943, se je aktivno vključil v NOB. Najprej je bil razporejen v XIV. divizijo, pozneje pa v XV. udarno brigado. Konec decembra 1943 so ga poslali v oficirsko šolo glavnega štaba NOV in PO Slovenije. Ko jo je končal, je delal kot obveščevalni oficir v Belokranjskem in Kočevskem odredu in na OBV točki II. glavnega štaba Slovenije. Po vojni je deloval še pri drugi diviziji KNOJ-a v Sloveniji, na Kosmetu, Djakovici in

na območju Nikšića. Po demobilizaciji leta 1947 se je zaposlil na Republiškem sekretariatu za NZ Slovenije. Opravil je študij na višji pravni šoli MNZ v Beogradu in za tem od leta 1961 delal na Zvezni carinski upravi Beograd. Leta 1965 je prevzel delovno mesto upravnika Carinarnice Dravograd, kjer je delal vse do upokojitve. Med drugim je opravljal tudi razne funkcije v občini in republiški skupščini, za kar je bil večkrat nagrajen. Zlasti sta mu v ponos red dela s srebrnim vencem in red dela z zlatim vencem.

V zeleno bratovščino se je Jožef včlanil že leta 1954, dve leti pozneje pa je v LD Kupšinci pri Murski Soboti opravil lovski izpit. Član LD Kupšinci (dva mandata tudi kot starešina) je ostal do preselitve v Dravograd leta 1965. Takoj se je včlanil v LD Dravograd, kjer je v letih 1976 do 1979 opravljal funkcijo starešine. Od leta 1976 do 1980 je bil tudi predsednik LGB Dravograd in delegat pri ZLD Maribor. Leta 1978 je končal dopisno šolo za lovskega tehnika, leta 1980 se je včlanil v LD Bukovje - Otiški Vrh, kjer je še vedno član. V letih 1983 in 1984 je bil predsednik NO, nato član in od leta 2001 do 2004 zopet predsednik NO. En mandat je bil tudi predsednik DR LD. Poleg uspešnega dela je Jožef vedno ogromno časa namenil delu na terenu; posebno sta ga veselili gojitev divjadi in izdelava lovske preže.

LZS je zavzetega člana odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, prejel pa je tudi priznanje LD Dravograd in LD Bukovje.

Jožef, z željo, da bi se čim večkrat srečevali v naravi in na naših prireditvah, ti lovske kolegi kličemo: Na zdravje!

LD Bukovje – N. Z.

Visok življenjski jubilej, 80 let, jih v krogu svojih najdražjih domačin in lovcev praznoval naš lovske tovariš **Rudolf Kaloh** - Ruda, član LD Malečnik - Košaki.

Rodil se je 17. 4. 1929 v viničarski družini, kjer ga je srčna vezanost na rodno grudo obogatila s posebnimi rokodelskimi spretnostmi in vanj vsadila ljubezen do domovine in narave. Pozneje se je Ruda kot delavec v mariborskih tovarnah izšolal za bolničarja in je svoje humano poslanstvo kot reševalec opravljal 15 let. Zdaj uživa v pokoju skupaj s ženo Ano in najmlajšim sinom, ki je tudi lovec, na svojem idiličnem domu v Celestrini v družbi kratkodlakega ptičarja in dveh jazbecarjev. Ruda je v lovske vrste stopil leta 1960 v LD Kungota. Od leta 1963 je že član naše zelene bratovščine v Malečniku. V letih 1983 in 1984 je bil gospodar, od leta 1969 do 1972 kinološki referent, od leta 1982 do 1984 gospodar lovskega doma, od leta 2002 pa je praporščak. Ruda je zelo vitalen mož in se še vedno udeležuje vseh delovnih akcij in skupnih lovov. Predvsem se je izkazal pri vzgoji lovske psov (pet kratkodlakih ptičarjev), kot mentor je vzgojil in v lovske vrste uspešno popeljal kar nekaj mladih lovcev. Za vse uspešno delo je dobil zlato

plaketo LD Malečnik, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Od LZS je dobil zlati znak in red II. stopnje, od LKD pa priznanje. Od leta 2003 je častni član naše LD. Poleg udejstvovanja v lovske vrstah je Ruda tudi aktivist Rdečega križa in veteran vojne za Slovenijo. Lovci LD Malečnik - Košaki ti, dragi Ruda, iskreno čestitamo ob visokem jubileju in se ti zahvalujemo za vse dosedanje delo, ki si ga opraviš v dobro lovskega in naše zelene bratovščine. Želimo ti še veliko zdravja in lepih trenutkov na tvojih lovske poteh.

LD Malečnik - Košaki – J. G.

Narisal: U. Iff

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Stanislav Kampjut,
LD Smrekovec, Šoštanj
Franc Vogrinc, LD Polzela

85-letnico

Avzug Grudnik, LD Luče
Stanislav Kuželički,
LD Banja Loka, Kostel
Florjan Šunkar,
LD Motnik, Špitalič
Miroslav Terčon, LD Strunjan
Karel Troje, LD Smuk, Semič
Ivan Vinkovič, LD Strunjan

80-letnico

Ludvik Adamlje, LD Jošt, Kranj
Anton Adlešič, LD Adlešiči
Martin Arhnaver,
LD Šmartno pri Litiji
Maruša Babnik, LD Vodice
Jožef Cingrle, LD Čaven
Ivan Gorjup, LD Velike Lašče
Jože Grdadolnik, LD Horjul
Edvard Hojak, LD Čepovan
Jožef Judnič, LD Gradac
Anton Kavčič, LD Begunje
Franc Kobal, LD Col
Mihael Kostevc, LD Kozje
Mihael Kukovec, LD Voličina
Franc Kutin, LD Smast
Stanislav Lešnik,
LD Slovenska Bistrica
Alojz Mahkovic, LD Litija
Stanislav Petrič, LD Horjul
Franc Sladič, LD Gozdnik, Griže
Janez Štepan, LD Loka
Janez Štrekelj,
LD Polhov Gradec
Marjan Vrščaj, LD Črnomelj
Franc Zupanc, LD Selca

75-letnico

Stanislav Becele, LD Padež
Ivan Berce, LD Jošt, Kranj
Jožef Brate, LD Mirna
Jože Bučar, LD Toplice
Janez Janžič, LD Oplotnica
Janko Jensterle, LD Sorica
Mavricij Jurkošek,
LD Loka pri Zidanem Mostu
Venčeslav Lavrenčič,
LD Gaj nad Mariborom
Dušan Lukežič, LD Fajti Hrib
Franc Lušin, LD Sodražica
Rafael Mlakar, LD Otavnik
Peter Mravljak,

LD Malečnik, Košaki
Edvard Osrajnik, LD Orlica
Tomislav Prah, LD Podvelka
Anton Pugelj, LD Struge
Franc Puškič, LD Markovci
Venčeslav Puš,
LD Šentvid pri Stični
Anton Sirk, LD Gorica
Alojz Skubin, LD Drežnica
Jožef Troha, LD Sinji Vrh
Alojz Vodopivec, LD Fajti Hrib
Franc Vrabčič,
LD Koprivna, Topla
Maksimiljan Zajamšek,
LD Mislinja
Stanislav Zelnik, LD Grosuplje

70-letnico

Jožef Bernetič,
LD Videž, Kozina
Ivan Butala, LD Gradac
Egon Casagrande, LD Zagorje
Franc Dakskobler, LD Podbrdo
Ernest Ebenšpanger,
LD Bakovci, Lipovci
Martin Forštner,
LD Velunja, Šoštanj
Jože Grandovec,
LD Banja Loka, Kostel
Marjan Jernejc, LD Šmarna gora
Franc Kogej, LD Krekovše
Ivan Kolšek, LD Mozirje
Jože st. Komperšak,
LD Sveti Jurij, Jurovski Dol
Terezija Kompolšek, LD Dobnič
Maksimiljan Kompoš, LD Ruše
Alojzija Krajnc,
LD Malečnik, Košaki
Alojz Kralj, LD Struge
Igor Lesjak, LD Sovodenj
Benjamin Ljubej, LD Horjul
Franc Merc, LD Libeliče
Ivan Mesarič, LD Cirkovce
Franc Mizori, LD Vače
Franc Pajnkhiher, LD Podlehnik
Virgilij Panger, LD Izola
Franc Plešec, LD Dobrova
Jože Prijatelj, LD Tržišče
Anton Režek, LD Metlika
Alojz Ruparčič, LD Loški Potok
Stanislava Slatinšek,
LD Laporje
Matija Štepec, LD Trebnje
Jože Švajger, LD Gradac
Emilijan Trafela, LD Podlehnik
Mihael Tratnik, LD Črna jama
Anton Zadnikar, LD Stara Fužina
Stanislav Žolger, LD Braslovče
Dušan Žužek, LD Mirna

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Foto: O. Naglost

16. poletni lovski veleslalom

Na Skutinem ledeniku, pod severnimi ostenji Grintavcev (Rinkami, Skuto, Dolgim Hrbtom in pod Savinjsko-Jezerskim sedlom in pri Kranjski koči na Jezerskem) je bilo že 16. vseslovensko lovsko poletno smučarsko tekmovanje za pokal kristalnega gamsa. Ledenik pod Skuto ostaja in se še ohranja kot »največji« slovenski ledenik. Triglavski ledenik se v vse bolj spremenjenih podnebnih razmerah hitro tali in zmanjšuje. Osojno območje na Jezerskih Ledinah pa, vsaj tako kaže, odlično prestaja naravne podnebne spremembe. Snega je še v izobilju, tako da so spusti in turno smučanje vse od Jezerskega sedla pod Rinkami, Skuto ... prava poslastica. V tem času hoditi po »zelenem« snegu je prava poslastica za poletno turistično ohlajanje in poletne snežne užitke. Ne smemo pozabiti, da so prav na Skutinem ledeniku »pritrinirali« prve slovenske smučarske svetovne medalje, kajti ta predel lepe gorske narave je bil v osemdesetih letih smučarski alp-

Vse foto: F. Ekar

Množično na visokogorskem tekmovališču na Skutinem ledeniku

Članice LD: 1. Janja Lukanc (LD Bled), 2. Marka Nives (LD Soča), 3. Manca Lerher (LD Šmartno na Pohorju)

Petra Karničar, Davova boljša polovica, ki je dosegla nehvaležno 4. mesto, je prav tako članica LD Jezersko; pozorno je nadzorovala moža, ko je razdeljeval pokale drugim lovkam.

Razred »srednje stari kozli«: 1. Mirko Kramar (LD Luče) z najhitrejšim tekmovalnim časom (25.24.20), 2. Boštjan Gorza (LD Bistra) in 3. Peter Boškin (LD Jelenk)

To pa so lovski »modrostni« očanci LD Jezersko, ki že vsa leta spremljajo in pomagajo pri organizaciji lovskega smučarskega tekmovanja.

ski poligon slovenske A-reprezentance: B. Križaj, B. Strel, G. Benedik; J. Franko ... Na letošnjem nedeljskem lovskem veleslalomu se je s tekmovalne startne črte pognalo 107 članic in članov iz 31. lovskih družen LZS.

Progo z 18 vratci je postavil **Davo Karničar**; start je bil na višini 2.000 m.

Najhitrejši čas, 00.25.24, je dosegel **Mirko Kramar** iz LD Luče, drugi je bil **Boštjan Gorza** (00.25. 40) iz LD Bistra; tretji najboljši čas (25.56.00) pa je bil čas **Roberta Kralja** iz LD Tržič. Med članicami LD je bila najhitrejša **Janja Lukanc**, LD Bled (28.28.00), druga **Nives Marka**, LD Soča (28.64.00), in tretja **Manca Lerher**, LD Šmartno na Pohorju s časom (29.15.00).

Med tekmovalci je bilo tudi veliko članov planinskih družen, gorskih reševalcev, gorskih vodnikov in rekreativcev (med

Šestnajstega tekmovanja v lovske veleslalomu na Ledinah se je udeležil tudi sekretar LZS mag. Štefan Vesel.

njimi smo videli **Roberta Kralja**, **Dava Karničarja**, **Braneta Jakliča**, **Draga Dretnika** in **Franca Ekarja**, ki je bil tudi pobudnik in ustanovitelj tega

Stane Logar (3.), starost več kot 70 let, je tekmoval v razredu lovski veterani, in Zoran Rautner častni član LD Jezersko, ki izroča priznanje. Prvo mesto je osvojil Branko Jaklič (LD Jošt), drugo pa Avguštin Sešek (LD Šmarna gora).

tekmovanja). Na Ledine so prišli tudi alpski kozorogi po t. i. »polih« z Mlinarskega sedla do pod Dolgega hrbta tudi po »poti« oz. brezpotju nekdanje »mejaške« ilegalne poti. Na koncu so pokale najboljšim tekmovalcem v posameznih starostnih kategorijah podeljevali: župan Jezerskega **Milan Kocijan**; predsednik ZLD Gorenjske **Peter Belehar**, Zoran Rautner in **Davo Karničar**. V kulturnem programu je nastopil harmonikar domačin in član LD Jezersko **Gašper Tičar** – Jenk, sodelovali pa so tudi Rogosti iz Železnikov.

Info: LD Jezersko – F. E.

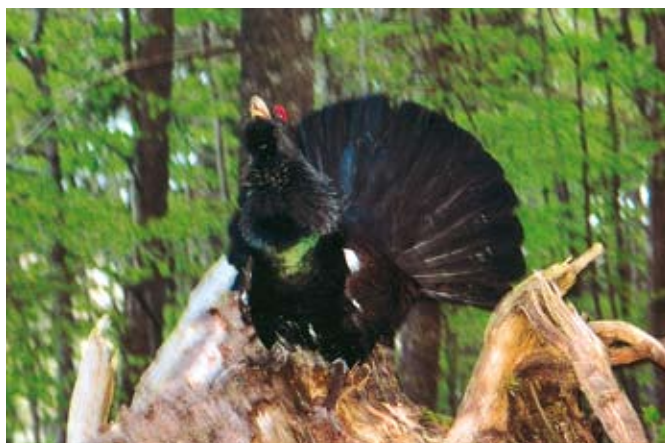
Spet se je vrnil - divji petelin

Sredi maja me je poklical prijatelj Janez iz Loške doline, velik ljubitelj narave, in z zanosom povedal, da je v snežniških gozdovih po dolgih letih spet

videl velikega divjega petelina (*Tetrao urogallus*). Pri delu v gozdu se je nenadoma pojavil pred njim, ga napadal in odganjal, tako da se je moral umakniti na varno. Z velikim navdušenjem sem sprejel njegovo povabilo, da bi me popeljal na kraj, kjer ga je videl. Morda se bo spet prikazal?

V jutranjih urah smo se zapeljali v osrčje snežniških gozdov. Bilo je prijetno sveže, dihati je bilo mogoče na polna pljuča. Cesta se je vila mimo prenovljenega gradu, ki je dajal svoj pečat okolici tudi v preteklosti. V postopnem vzponu po še kar dobro vzdrževani cesti se je Loška dolina počasi izgubljala pod nami. Prihajali smo v svet samote, miru, tišine ... Pa vendar neokrnjene narave? Več kot je bilo poti za nami, več posek, na katerih so prej rasla stara drevesa, je bilo opaziti, pa tudi posek mlajših dreves. Gozdne poti so se prepletale mimo ostankov bunkerjev, ponekod so bile oznake nekdanje državne meje. Precej v notranjosti gore smo se na poti ustavili na mestu, kjer naj bi divji petelin oznanjal svoje območje. Res ni minilo pet minut, ko je že bil pri nas in kazal, da mu naš obisk ni prav nič po volji. Začel se je neustrašno zaganjati v nas, tako da smo se morali kar hitro umikati in za plačilo, da smo ga uspeli fotografirati, nas je dvakrat kljunil v noge. Med svojimi napadi ni pozabil visoko dvigniti glave in vratu ter »zagrguleti in zagrugotati«. Nekaj njegovih poziranj je bilo nepozabnih in prav slikovitih. V svojem tempu odganjanja nikakor ni popuščal in za nas je bilo najbolje, da smo se čim prej stlačili v avto in se odpeljali. Za slovo je kljunil še v odbijač, čeprav je bil avto lovsko zelen.

Polni vtisov lepega in zanimivega doživetja ter občutkov smo se začeli spuščati proti dolini. Da je zgodba še bolj neverjetna, smo v enem od ovinkov naleteli na mladega medveda, ki se je mudil tik ob robu ceste. Tudi njemu nismo bili preveč všeč in jo je jadno popihal v hrib, še preden smo z odprtimi usti uspeli pripraviti fotoaparate za fotografiranje. Kljub izrednemu doživetju in predvsem občutku, da se je veliki petelin »spet vrnil«, kot je rekel Janez, da je narava bogatejša in se življenje vrača, sem se zamislil ob nenormalnem petelinovem obnašanju. Nekoliko sem pobrskal po literaturi, kjer lahko preberemo, da so petelini, ki se ne bojijo ljudi,

Náš obisk velikemu divjemu petelinu, ki smo ga poiskali v snežniških gozdovih, ni bil prav nič všeč.

Foto: A. F. Bren

vedno pogostejši. Lovci jim zaradi neboječnosti do ljudi in napačnosti pravimo, da so »nori«. To je neka hormonska motnja (preveč moškega spolnega hormona, testosterona), da se pred človekom šopirijo, pojejo in tudi napadejo, ker v človeku prepoznajo svojega tekmeca. Največkrat takšne ptice ne pojejo na rastiščih, zato so za populacijo izgubljene. To je žalostna ugotovitev! Normalni oziroma zdravi petelini so zelo plahi. Divji petelin živi v mirnih, starih, obsežnih mešanih in iglastih gozdovih. Potrebuje tudi prisotnost posameznih manjših površin brez dreves, presvetljenih jas, na katerih najde dovolj hrane. Zelo rad ima gozdove z bogato podrastjo. Pomembna so tudi skrita mesta in debela podrtih dreves s koreninami, kjer kure rade gnezdi.

Gozdov, ki ustrezajo divjemu petelinu, je vse manj. Uničevanje življenjskega prostora te ptice je največkrat povezano z gozdarstvom (načinom gozdarskih opravil) in nemirom v njem. Problematična sta zlasti sekanje starega gozda in gradnja gozdnih cest. Te omogočijo tudi povečevanje rekreativnih dejav-

nosti in vdor motornih vozil v gozdove; olajšajo tudi gibanje plenilcem. Divji petelin je zelo občutljiv za nemir, še posebno v času rasti, valjenja in vodenja mladičev. Pričakovali bi, da se na nemir lahko navadi. Opažovanja raziskovalcev pa kažejo, da temu ni tako. Mirnih predelov, kjer bi lahko živel, je žal vse manj. In kaj lahko storimo? Pridobivajmo in širimo si znanje o varstvu okolja in narave – ter tako tudi delujmo!

Andrej F. Bren

Žrtev strele je lahko tudi divjad

V poletnih mesecih v dnevnem časopisju kar pogosto zasledimo novice, da je strela poškodovala ali celo ubila človeka, ki ga je zajelo poletno neurje. Tudi domače živali, bodisi posamezne ali kar cele črede, so lahko žrtve udara strele. Drobna, konji in govedo ob nevihtah vedrijo pod drevjem, navadno visokim, ki učinkuje kot strelovod, zato ob udarcu strele njen silni učinek lahko uniči ves trop. Lovci in gozdarji pogosto vidimo mogočen učinek strele v gozdu, ko naletimo na preklano ali prelomljeno drevje, v katerega je udarila strela. Razen ljudi in domačih živali so lahko žrtve udara strel tudi divje živali. Vendar je o tem malo znanega, še manj zabeleženega, čeprav tovrstnih nesrečnih dogodkov, ko je tudi divjad postala žrtev strele, zagotovo ni malo. Vemo, da so v sredogorju in visokogorju strelam predvsem izpostavljeni gamsi, ki pa si znajo ob gorskih nevihtah nagnosko najti primerno in varno zavetje. Splošno gledano gamsi poznajo nevarnost udara strele in se nagnosko ogibajo vrhov gora, grebenov, velikih melišč, kjer jim preti omenjena nevarnost.

Povsem drugače pa je v nižinskem svetu, kjer je naravnih zavetij malo in neurje lahko divjad preseneti pri paši na planem, na odprtem, zunaj gozda. Tak dogodek se je zgodil v enem izmed letošnjih pogostih junijskih neurij v lovišču LD Krvavec iz Cerkelj blizu vasice z idiličnim imenom Praprotna Polica. Sredi poljščin so našli dve glavi srnjadi; starejšo srno in mladico; verjetno sta bili mati in hči. Po sledih njunih ležišč sta ob udaru strele verjetno ležali

Foto: R. Ropret

Srni iz lovišča LD Krvavec, ki sta postali žrtvi udara strele.

druga ob drugi, udar strele pa ju je razmetal nekaj metrov naražen. Na videz sta bili smi brez poškodb ali zunanjih ran (tudi strelne rane so bile izključene) in brez ožganin – torej udar strele. Edino komaj vidno znamenje poškodb pri obeh je bila rahla krvavitev iz uhljev. Natančnejši pregled, opravil ga je gospodar lovišča in veterinar dr. **Roman Savič**, pa je razkril zelo otekle in prekrvavljene možgane, nabrekli jezik, kar vse je značilno za poškodbe zaradi udara strele.

Lovci se ob nevihtah, predvsem ob tako pogostih in hudih, kot so bile v letošnjem poletju, pogosto srečujemo s streljo in njenimi uničujočimi posledicami. Strela je seveda povsem naraven pojav, ki jo sestavlja blisk (svetloba) in grom (zvok). Ko streljo opazujemo, najprej vidimo svetlobni blisk, saj je mnogo hitrejši od groma, ki je zvok in se širi z zvočno hitrostjo (330 m/s). Zato je blisk viden skoraj v istem trenutku, grmenje pa vedno zaslišimo po njem. Tako lahko izračunamo našo oddaljenost od mesta nevihte, in sicer tako, da štejemo sekunde med bliskom in gromom ter jih pomnožimo s 330. Ena sekunda razlike torej ustreza približno 330 m oddaljenosti. Strela je posledica razelektritve statične elektrike v oblakih, ki nastaja zaradi trenja vodnih hlapov, ki se dvigajo v zraku. Čim hitreje se vzdigne vodna para, tem večji je električni naboj, zato je v velikih nevihtnih oblakih pogosto veliko elektrike. Te se oblak znebi s streljo, bodisi proti tlem ali proti drugemu oblaku. Strela si izbere čim krajšo pot s čim manjšim uporom in ponavadi teče v cikcak črti proti visokim predmetom (drevesom, drogovi, cerkvenim zvonikom in visokim stavbam), ki približajo tla k nebu ali kovinskim, dobro prevodnim predmetom (ograje, antene, kovinski stebri). In kakšna je naša obramba pred streljo in kaj naj stori lovec v času nevarnosti, ko se bliža nevihta in grozijo strele? Če ste v gozdu, se ne umaknite pod visoko drevje, temveč se skrijte pod nižja drevesa pri tleh. Visoko, zlasti močno razvejano drevje z globokim koreninskim sistemom (hrasti, lipa, javor) privlači streljo kot strelodod, še posebno, če raste posamič na samem. Pod drevjem počepnite in si z rokami in nogami zavaruje telo. Če vas je več, se ne dotikajte drug drugega. Puške morate odložiti čim dalje, vsaj deset metrov in več; položite jih

in naj ne stojijo pokonci, naslonjene ob drevje. Odložite in tudi položite druge večje kovinske predmete (nože, gorske palice s kovinsko konico, razno orodje, kose ipd.). Nevarno se je v času nevihte zadrževati povsem na odprtem, na vrhu gora ali na golem pobočju, zato si pravočasno poiščite zavetje še pred nevihto. V gorah so nevarne varovalne jeklenice (»zajle«). Spominimo se mrtvih planincev, ki so se držali za jeklenico in je vanjo udarila strela. Veliko lovcev nas

članov zelene bratovščine, ki upravljajo 2.500 ha veliko lovišče, v katerem živi pretežno mala divjad, poljski zajec, fazan in poljska jerebica, ki je zavarovana že 25 let. Od velike divjadi v lovišču živi srnjad, katere število upada, predvsem zaradi množičnih povozov. Sicer pa se člani LD Murska Sobota vse leto radi zadržujejo ob svojem lovskem domu v Krogu. Tako ob prvem maju postavijo majsko drevo, v drugi polovici leta pa za vaščane Kroga in Satahovcev

pevski zbor iz Kroga, s svojim igranjem na lovske rogove pa so jo nadgradili še Prekmurski rogisti, ki so zaigrali ducat lovskih pesmi. Namen vsakoletnega lovskega druženja je, da se na tak način spomnijo vseh pokojnih lovcev in njihovih prijateljev. Ob tej priložnosti poglobijo medsebojne vezi med domačini in lovci. Ker je maša tradicionalno vsako leto, se bodo lovci in verniki vnovič zbrali tudi prihodnje leto.

Bojan Žerdin

Z lovske maše v Krogu. Mašo je daroval župnik stolne župnije Ivan Krajnc.

je tudi ribičev, ki morajo biti posebno pozorni, da tudi ribiške palice, predvsem novejša grafitne, lahko delujejo kot strelodod. Med nevihto je najvarnejše mesto stavba, opremljena s strelododom. Marsikje so z njimi opremljene tudi lovske in planinske kočice. Varen je tudi avto, saj kovinska šasija prevede električni naboj mimo v zemljo. Zato med nevihto ne zapuščajte avta, vendar se ne ustavljajte pod drevesi, ki se lahko porušijo na vas.

Pa še to! Danes vremenoslovci s pomočjo satelitskih prognostičnih kart zanesljivo in predvsem pravočasno napovedo vremenske razmere, tudi nevihte in neurja. Zato ob slabih napovedih ne tiščimo za vsako ceno brezglavo v lovišče in si za lov izberimo primernejši čas, ko ne bomo mokri in bomo pred streljo – varni.

Branko Galjot

Že 12. maša za pokojne lovce

V prostorih lovskega doma v Krogu so že 12. leto zapored darovali sveto mašo za pokojne lovce LD Murska Sobota, revir Krog. V to LD je vključenih 36

pripravijo lovsko druženje. Lovska družina se pripravlja na ureditev nove učne lovske poti, ki jo bodo uredili ob pomoči KS Krog pri Murski Soboti. Svete maše se je v nedeljo, 14. junija, udeležilo veliko vernikov iz župnije Murska Sobota. Tokrat se je lovske maše prvič udeležili župnik stolne župnije Murska Sobota **Ivan Krajnc**, ki je za lovce daroval sveto mašo. Pred njo se je župniku zahvalil za daritev maše vodja revirja **Marjan Štilbar**, ki mu je izročil tudi spominsko darilo. Med mašo je pel

Krivolov ali električni pastir?

V enem izmed revirjev naše LD Radeče se že nekaj let pojavlja poškodovana divjad.

Pred tremi leti sem opazil srno, ki je bila praktično brez stegna, a je bila lepo odlakana in je uspešno vodila mladiča. Potem smo lani na pogonu v tistem predelu lovišča opazili košuto, ki ni imela zadnjega dela noge pod kolonom (odstreljena?).

Pred nekaj dnevi pa sem opazil starejšega srnjaka, ki je bil zelo shiran in se je pasel neposredno v bližini hiše ter se tudi čudno

Ostanek spodnjega dela noge odstreljenega srnjaka se je držal na žici.

premikal. Zazdelo se mi je, da je z njim nekaj narobe. Najprej sem pomislil, da ga je zadel avto, a ko sem srnjaka odstrelil, sem bil zelo začuden. Zadnjo nogo je imel pod kolenom odlomljeno, spodnji, povsem posušen del se je še držal zgornjega dela – privezan z žico.

Vprašanje je, kaj to vse pomeni? Res je v tistem predelu veliko električnih pastirjev, ki varujejo ovce in včasih ostanejo žice na tleh, ko ovce selijo s travnika na travnik (nekateri lastniki ali najemniki pašnikov jih ne umaknejo tudi pozimi); samo vprašanje časa in naključja je, kdaj se bo divjad zapletla. Tako je veliko naključno poškodovane divjadi, pa tudi zaradi malomarnosti lastnikov pašnih površin, za katera vodstva LD navadno ne zahtevajo odškodnine!? Po temeljitem pregledu celotnega revirja lovci naše LD nismo opazili nastavljenih zank ali znakov krivolova, toda teren je skalnat in na nekaterih krajih tudi neprehoden, tako da je takšno past praktično nemogoče najti!

V zadnjem času, ko postaja življenje vedno težje, je spet opaziti, da so se ljudje začeli bolj ukvarjati s krivolovom. Marsikdo od takih ljudi nima srca in včasih tudi zavestno pusti divjad umirati v mukah. Javno se bo treba vprašati, kako jim taka dejanja preprečiti in tudi z lovške strani bo treba začeti uveljavljati škodo na divjadi. V prihodnje bomo v to ne nazadnje tudi prisiljeni, saj bomo morali na leto za upravljanje lovišč plačevati visoke koncesnine. Ob številnejšem pojavljanju opisanih primerov bomo posledično tudi sami vedno manj uplenili.

Sebastijan Lipec

Actinomikoza pri srnjadi

Tržaški lovec **Roberto Natali**, anatom in patolog, nam je posredoval zanimivo ugotovitev za objavo.

V minuli lovski sezoni je član LD Prosek - Trst **Rado Kralj** uplenil odraslo srno, na videz v dobrem zdravstvenem stanju, saj je iztrebljena tehtala 18 kg. Po izkožitvi in pri pripravi čeljusti (za poznejši pregled pri okrajni komisiji) pa je ugotovil, kot je razvidno tudi iz priložene fotografije, da sta na obeh čeljustih v neposredni bližini žlez slinavk dva izrastka na levi in na desni strani spodnje čeljustnice. Vzrok je bila bolezen *Actinomyces bovis*, ki ne spada med glivične bolezni, kot bi nas lahko zavedlo ime, ampak med bakterijske. Ta bakterija je ponavadi na travi in torej pride z lahkoto v ustno votlino in grlo divjadi. Nekateri ameriški avtorji trdijo, da je treba bakteriji pripisati specifičen vonj po mahu in tobaku, ki ga je včasih mogoče zaznati na travnikih po nevihti.

Granulomi, ki se razvijejo, postanejo sčasoma fibrozni; načnejo kost in spreminjajo kostno tkivo čeljustnice, ki se posledično vidno odebeli, postane luknjičasta in krhka. Bakterije napadejo predvsem prežvekovalce, vendar je ta bakterija prisotna tudi pri ljudeh v dihalnih organih, v prebavnem traktu in pri ženskah v spolnih organih. Iz statističnih podatkov izhaja, da na Nizozemskem in v Nemčiji zbolijo za aktinomikozo vsaj ena oseba na 100.000 prebivalcev.

Karlo Furlan

*Z bakterijo *Actinomyces bovis* prizadeta spodnja čeljust srne*

Sodelujemo v projektu proučevanja dejavnikov privajanja medveda na človeka

Tudi Laščani imamo z GPS opremljenega svojega medveda

Na Biotehniški fakulteti univerze v Ljubljani (BF), pod vodstvom dr. **Klemen Jerine** z Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, že od oktobra 2008 poteka projekt proučevanja dejavnikov privajanja (habitacije) rjavega medveda na človeka z uporabo GPS-telemetrije. Namen projekta, v katerega so vključeni še Oddelek za biologijo BF, Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), Lovska zveza Slovenije (LZS) in veterinarji, je proučiti dejavnike, ki vplivajo na pojavljanje konfliktov med medvedom in človekom, ugotoviti razloge, ki privabljajo medveda v človekovo bližino, in ugotoviti vpliv krmišč na gibanje medvedov. Prva faza projekta je odlov dvajsetih (20) medvedov in opremljanje le-teh z GPS/GSM-ovratnicami, nato pa se bo začelo spremljanje medvedov prek satelita (ovratnica vsako uro beleži lokacijo medveda) in terensko popisovanje lokacij pogostejšega pojavljanja ali daljšega zadrževanja posameznega medveda. Nato bo sledila obdelava podatkov, rezultate pa lahko pričakujemo konec leta 2010. Trenutno gibanje medvedov in ugotovitve strokovnjakov lahko sproti spremljamo na strani <http://www.medvedi.si>.

Na prošnjo ZGS, **Marka Jonozoviča** in predstavnika BF, dr. K. Jerine, smo se v projekt prostovoljno vključili tudi lovci **LD Velike Lašče** in zadnji, dvajseti opremljeni medved z GMS/GPS-ovratnico je bil odlovljen prav v našem lovišču, v revirju Laški gozd pod Velikim vrhom.

Odločitvi za odlov medveda v našem lovišču je botrovalo stalno vključevanje naših lovcev v različne projekte proučevanja divjadi in poučevanja odnosov divjad – človek, mednarodno priznana izredno bogato znanje o medvedih, ki ga imajo naši lovci, in nenazadnje zelo težavna naloga raziskovalcev, ki so potrebovali odlov medveda točno določene kategorije: samca, težkega 100 do 150 kg, starega okrog 5 let. »Če ga ne dobimo v Velikih Laščah, ga ne bomo dobili nikjer,« mi je v pogovoru priznal eden od vidnejših strokovnjakov, vključenih v projekt.

Z odlovom smo začeli že sredi aprila, ko smo s pomočjo lovskih čuvajev LD Velike Lašče **Franceta Zakrajška**, **Alojza Indiharja** in **Milana Šilca** določili štiri lokacije, kjer je bila največja možnost za odlov medveda želene kategorije. Na dve lokaciji smo nastavili »lovke«, posebne pasti, ki medveda ujamemo živega in ga zadržijo do prihoda ekipe strokovnjakov,

Foto: M. Kofel

Foto: K. Furlan

Ekipo za odlov z uspavanim in opremljenim medvedom Nejcem. Zadaj, od leve proti desni: Aljoša Beljan, dr. vet. med – VURS, Milan Šilc, lovski čuvaj LD Velike Lašče, Sandi Debeljak – Velike Lašče, France Zakrajšek – gospodar in lovski čuvaj LD Velike Lašče. Spredaj, od leve proti desni: prof. dr. Ivan Kos – BF, Oddelek za biologijo, Mario Theu, dipl. gozd. inž. – ETH Zürich, Švica, Nejc Marolt, univ. dipl. inž. gozd., LD Velike Lašče, Marko Jonozovič univ. dipl. inž. gozd. – ZGS, vodja Oddelka za prostoživeče divje živali in lovstvo, Alojz Indihar, lovski čuvaj LD Velike Lašče.

ki medveda uspavajo in opravi-
jo vse potrebne meritve ter mu
namestijo ovratnico. Ko se past
aktivira, oddajnik prek GSM
sporoči članom odlovne ekipe,
da se je medved ujel. Na dveh
lokacijah pa je potekalo čakanje
medveda, ki naj bi ga odlovili
na klasičen način, samo s po-
močjo »uspavalne puške«. Pro-
jekt odlova je potekal skoraj tri
tedne in omenjeni trije lovski
čuvaji so krmišča kontrolirali
najmanj enkrat na dan, hkrati
so izobraževali še strokovnjaka
iz Švice, skrbeli za sprotno ob-
veščanje ekipe o stanju na tere-
nu, ob večerih pa spremljali od-
lovno ekipo in raziskovalce pri
čakanju medvedov. Pri klasič-
nem čakanju nam je nekajkrat
zagodlo vreme, precejkrat pa
smo videli medvede drugih ka-
tegorij, katerih odlov ni bil smi-
seln.

3. 5. 2009, okrog enih ponoči,
je alarm sporočil, da se je med-
ved ujel in pripravljena eki-
pa je takoj krenila na pot. Moč-
no deževje in posledično blatne
vlake so bile vzrok za zdrs te-
renskega avtomobila »izvidniške
skupine« pod cesto, kar pa ni
ustavilo članov ekipe. Na pomoč
nam je s svojim terenskim avto-
mobilom in izrednim poznavan-
jem vožnje v zahtevnih razme-
rah priskočil **Sandi Debeljak**.
Po strelu z uspavalno puško je
odlovljeni medved takoj zaspal.
Nato je sledila dvajsetminutna
izredno usklajena akcija goz-
darjev, veterinarjev, biologov in
naših lovcev, v kateri smo opravi-
li vse predpisane meritve, od-
vzeli vzorce dlake za analizo
DNK, medveda stehali in mu
namestili GSM/GPS-ovratnico.
Medveda, ki ga je Marko Jo-
nozovič »krstil« za **Nejca**, smo
nato pustili spati ob krmišču, a je
čez tri ure že veselo hlačal proti
Dobrepolju.

»Našega« 140-kilogramskega
samca, 5-letnega medveda Nejca
lahko zdaj, tako kot vse druge,
z ovratnicami opremljene medve-
de, spremljamo na že navedeni
internetni strani. Tam so zapi-
sani tudi vsi preostali podatki o
njih in karta njihovih gibanj.

Ovratnice so izdelane tako,
da odpadejo po dveh letih. Do
takrat nam bo tudi medved Nejc,
upajmo, kar največ »povedal« o
medvedjih navadah. Želimo mu
srečno hlačanje po njegovem
teritoriju pri nas v Sloveniji, v
krajih, kjer ljudje znamo ceniti
to plemenito zver, v krajih, kjer
se mu gotovo ne bo zgodilo kaj
tako žalostnega, kot se je njego-

Foto: M. Theus

**Ekipo je kljub dežju z uskla-
jenim delom za odvzem vseh
potrebnih podatkov, vzorcev in
namestitev ovratnice potrebova-
la vsega dvajset minut.**

vemu sorodniku Rožniku, ko je
prestopil avstrijsko mejo ...

Nejc Marolt

*Komisija za izobraževanje
LD Velike Lašče*

Policisti rešujejo tudi živali

**Kako sta lendavska policista
rešila ranjeno štokrklo, ki je
po operaciji žal poginila**

Med svojim poklicnim delom
na terenu morajo policisti
pogosto reševati ne le človeška,
temveč tudi življenje drugih ži-
vih bitij, predvsem živali. Po-
leg domačih živali ter hišnih
ljubljenčkov je treba reševati tako
ali drugače poškodovano divje
živali, celo ptice. Prav to se je
zgodilo lendavskima policistoma,
ki sta junija pri naselju Čentiba
v Prekmurju našla zelo poškodo-

vano štokrklo. Pripeljala sta jo
na Veterinarski inšpektorat Na-
bergoj v Moravskih Toplicah,
kjer naj bi ji veterinarji pozdra-
vili zlomljeno perut.

Policista PP Lendava, **Srečko
Sukič** in **Gregor Žalig** sta med
varovanjem državne meje na
polju ob glavni cesti pred nase-
ljem Čentiba opazila štokrklo. Ko
sta se zvečer ponovno peljala po
tisti cesti, je bila štokrkla še vedno
na istem mestu, zato sta jo šla
pogledat. Ker je bila njena perut
videti zlomljena, sta poklicala
operativno-komunikacijski cen-
ter z naročilom, naj o tem obve-
sti dežurno veterinarsko slu-
žbo. Z veterinarske postaje so jo
zvečer prišli iskat okrog 21. ure,
a jim je ni uspelo ujeti, zato sta
jo pozneje poskusila še policista.
Štokrklo sta uspešno ujela in jo
– da ju ne bi kljunila – pokrila s
službenim jopičem. Ker je moral
dežurni veterinar prav ta-krat na
nujno intervencijo, sta jo sama
odpeljala v omenjeno veterinar-
sko ambulanto v Moravskih Top-
licah.

Veterinarka **Smilja Nabergoj**,
dr. vet. med., je policistoma po-
vedala, da je v štokrklo (oziro-
ma »štrka« – v prekmurskem
narečju) najverjetneje trčil ose-
bni avto in da ji bodo perut operi-
rali takoj naslednje jutro. Prosila
je tudi, naj jih Policija obvesti,
če bi slučajno na službenih poteh
v bližnjem gnezdu v Čentibi
opazili tudi samico z mladimi
štokrkli. Če je poškodovani
»štrk« namreč njen samec, sama
gotovo ne bo zmogla prehranje-
vati vseh mladičev. V takem pri-
meru bi jih veterinarji pobrali iz
gnezda in odpeljali na veterinar-
sko postajo ter ustrezno poskrbe-
li zanje do izpeljave, so sporočili
s Policije. Žal pa nam je omenje-
na veterinarica povedala, da so

bile poškodbe nesrečne štokrkle
žal prehude in da je po operaciji
podlegla. Po pregledu poškodb
je bilo ugotovljeno, naj bi se
štokrkla najverjetneje zaletela v
električne žice daljnovoda in je
tako je poleg zlomljene peruti
svoje »naredila tudi elektrika«.

Kakor koli že, čeprav je štokr-
lja žal poginila, pa v *Društvu
za zaščito živali Pomurja* oce-
njujejo, da si lendavska polici-
sta Gregor in Srečko zaslužita
vso pohvalo za nudenje pomoči
živali. Enako velja za mnoge
druge policiste, ki med svojim
delom rešujejo tudi življenje
živali in tako potrjujejo, da niso
v službi samo zaradi represije,
temveč tudi v dobro ljudi in
nemočnih živali.

Oste Bakal

Vedno več mrtvih mladih štokrkelj v Prekmurju

Letošnja pomlad z veliko
dežja in številnimi neurji z
močnim vetrom in točo očitno
ni bila ugodna za številne vrste
prostoživečih živali na skrajnem
severovzhodu države. To še po-
sebnost velja za takšne in dru-
gačne ptice, ki se med pogostim
močnim vetrom in podiranjem
dreves nimajo kam skriti, tako
da jih veje poškodujejo in ne-
redko tudi ubijejo. Žal vse to
še zlasti vpliva na končni uspeh
razmnoževanja, saj zlasti ptičja
gnezda niso nikjer več varna.
Posebno hudo je za štokrkle,
kajti v takšnih skrajnih razmerah
njihova velika in izpostavljena
gnezda niso več varna ne na dre-
vesih ne na električnih ali drugih
drogovih in ne na dimnikih. Zato
niti ne preseneča, da je letošnja
pomlad, še zlasti po hudem neur-
ju (13. 6.), poginulo na desetine
majhnih štokrkelj. Gnezda in z
njimi štokrklice padajo praktično
po celotnem območju, kar je
bilo opaziti tudi neposredno pred
letošnjim praznikom dneva dr-
žavnosti.

Deževno vreme je namreč pri-
spevalo tudi, da je zaradi preve-
like teže z vodo prepojeno gnez-
do štokrkelj na Gorici (Občina
Puconci) padlo z električnega
droga in se raztreščilo na tleh.
V njem so bili trije mladiči, ki
še niso bili sposobni leteti. Dve
ptici, kljub hitri pomoči doma-
činov in veterinarjev, padca ni-
sta preživeli. Tretjo štokrklo so
odpeljali v Veterinarski inženi-
ring Nabergoj v Moravske Top-

Foto: PU Murška Sobota

Štokrkla in policista, ki sta jo pripeljala k veterinarjem.

Foto: O. Bakal

Mrtve štoklje

lice, kjer nam je veterinar **Smilja Nabergoj**, dr. vet. med., povedala, da je ptico nakrmila, ji dala injekcijo in jo namestila na toplo. Težko pa je oceniti poškodbe in šele v naslednjih dneh bo več znanega, kako bo naprej. Žal po padcu s tolikšne višine majhni ptički, ki še ne morejo uporabljati lastnih peruti, ali takoj poginejo ali pa utrpijo hude telesne poškodbe. Upajmo, da bo vsaj mladiček iz Gorice imel srečo in se bo jeseni skupaj z drugimi dolgonogimi brati in sestrami odpravil proti jugu ali pa bo vsaj zdrav domoval pri Nabergojevih, kjer imajo vso zimo v oskrbi nekaj belih štokelj in tudi eno črno ...

Posebno žalostno je, da mnogi državljani, ki bi sicer radi pomagali, ne vedo, kako in kaj morajo storiti naprej. Najbolje je živali takoj odpeljati k veterinarju (v Pomurju predvsem iz ljubezni do živali ter tudi zaradi prostorskih možnosti na lastnem dvorišču za vse prostoživeče živali, še posebno pa za štoklje, najraje – menda edini – prostovoljno poskrbijo pri Veterinarskem inženirju **Nabergoj v Moravskih Toplicah**). Štoklje ni smiselno vračati v gnezdo, še posebno, če je hujše poškodovana in gnezdo ni v dobrem stanju. Če pa živali ni mogoče zapeljati do veterinarja, so na voljo še druge rešitve. Prek regijskega centra za obveščanje (tel.: 112) pride lahko do gasilcev pa tudi do električarjev, ki morajo pomagati, ker imajo za to tudi ustrezno opremo (dvigala). Omeniti velja še Društvo za zaščito živali Pomurja, kjer peščica dejavnih prostovoljcev veliko naredi za vse živali. Sploh se morajo odgovorni potruditi, da bi prostoživeče, zlasti zavarovane vrste imele ustrežnejše razmere. Še

posebno je treba poskrbeti za ustrezno obnavljanje štokljin gnezd. Čeprav so ptice izjemno marljive, same nikakor ne morejo predvideti, kaj bo z njihovim »domom« narenil kateri od naravnih pojavov, med katere sodi tudi neurje z vetrom in debelo točo ...

Oste Bakal

Medved je, medveda ni ...

V soboto, 20. junija, popoldan sem se odločil, da bom šel na lov bolj zaradi sprehoda, kot da bi imel namen kaj upleniti. Za tak sprehod mi je najljubši predel lovišča nedaleč od mojega doma v Idriji, od Vrh Ključa, po gozdni cesti in naprej. Skratka, nad prepadnim in strmim pobočjem, ki se spušča v dolino proti reki Zali. Gozdna cesta je speljana skoraj vodoravno v strmem bregu in je v več odsekih skoraj ni mogoče zapustiti, saj so tik pod njo prepadi, ki se končajo šele ob Zali. Skoraj ob cesti vodi tudi trasa nekdanje ozkotirne tovarne železnice, ki je za časa Avstro-Ogrske povezovala Idrijo z Logatcem (vidna je le še sled). Ponekod je trasa proge že skoraj zasuta in zabrisana, ponekod pa so zloženi zidovi iz okoliškega lomljenega kamna še lepo vidni. Nekdanjo progo imenujemo »feldban«. Kadar koli jo opazujem, ugotavljam, da je bila za takratne čase to drzna gradnja in da je bilo vanjo vloženo ogromno znanja in napora.

Tistega dne je šla z menoj tudi žena, ker ji sprehod prija. Hodila sva skoraj vzporedno in potihoma. Tisto pot sem prehodil že velikokrat, čeprav moj lovski staž ni prav dolg. Od divjadi sem tam

videval le gamse in ptice, zato tudi tokrat nisem pričakoval nič drugega. Naenkrat se je žena ustavila in polglasno rekla: »Kaj neki je pa to?« Hitro sem se ozrl v smer, kamor je pokazala, in bil nemalo presečen. Najino pot je pravkar prečkal manjši medved. Opazil naju je šele, ko je žena spregovorila. Prej je bilo slišati le šumenje reke iz doline in daljni hrup avtomobilov. Po kratkem postanku na cesti se je medved takoj spustil v pobočje pod cesto, poraslo z drevjem, in odhlačal naprej v svoje obsežno

družine iz idrijske LZ leta 2007 tudi nismo sodelovale pri zbiranju vzorcev za analize DNK, za kar menim, da je škoda. Iz vzorčenja bi bilo verjetno mogoče marsikaj več izvedeti o spolu, približni številčnosti medvedov in o smereh (koridorjih) njihovega gibanja tudi na našem območju. Vendar je to že druga zgodba. Pomembno je, da sem dobil pravi odgovor na vprašanje, ki je telo v meni, in da so se mi razblinili dvomi.

Srečko Fortuna
LD Kerkovše

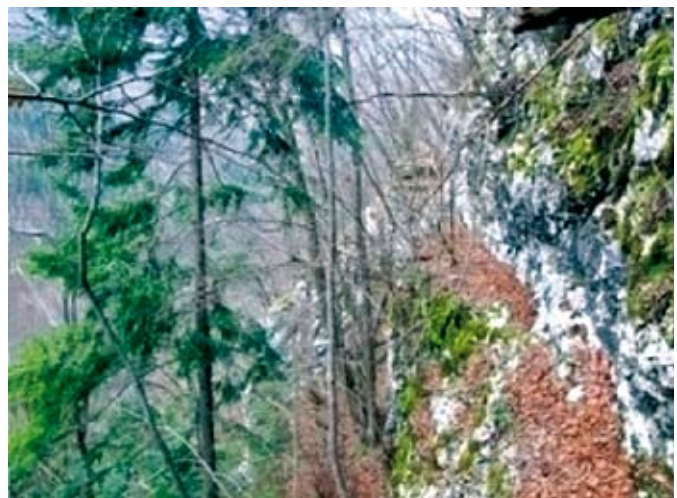

Foto: S. Fortuna

Tam, kjer je še opaziti sled nekdanje železnice v strmem pobočju Zale, sem srečal medveda.

kraljestvo. Nisva več tvegala nadaljevati poti, ker se nama je zdel medved še manjši in bi se prav lahko od kod pojavila tudi medvedka.

To je bilo prav prijetno presenečenje in obenem tudi odgovor na nekaj vprašanj, ki sem si jih večkrat postavljaj. Da so lovci in gozdarji že večkrat govorili o stopinjah in opažanjih medveda v lovišču, sem že večkrat slišal, vendar dokler tega nisem doživel sam, sem še vedno dvomil v resničnost govoric. Lovske

Banner

Strelni daljnogledi serije Banner so najbolj zaslužni za izjemen svetovni uspeh tržne znamke optike Bushnell. Dolgo so bili temeljni in količinsko največji del ponudbe strelnih daljnogledov. So najlepši primer filozofije firme Bushnell: ponuditi kupcu veliko optike za zmerno ceno.

Strelni daljnogled serije Banner je točno to. Upamo si trditi, da ni strelnega daljnogleda, ki bi združeval tako uspešno kombinacijo optičnih lastnosti in izjemno ugodne cene.

Model: 711545, povečava: 1,5 - 4,5 x 32, križ: multi-X, teža: 298 g, dolžina: 267 mm, vidno polje: 22,3 m (1,5 x)/7,7 m (4,5 x), izhodna zenica: 21,3 mm (31,5)/7 mm (4,5 x).

Strelne daljnogled Banner odlikujejo zelo uravnotežene lastnosti. Vsekakor so vzor, kako združiti vse dovolj dobre lastnosti v enem optičnem izdelku, pri tem pa izpustiti vse slabe. To je vodilo tudi nekatere vrhunske proizvajalce lovskega orožja, kot sta ameriški Remington in Weatherby, da daljnogleda serije Banner ponujajo v kompletu na svojih lovskih risanicah.

Strelni daljnogledi Banner, znotraj znamke Bushnell, so serija strelnih daljnogledov, ki svoje najboljše lastnosti pokažejo v jutranjem in večernem mraku. To je del dneva, ko v Evropi lovimo veliko divjad. Zato ni čudno, da so se zelo uveljavili tudi pri evropskih lovcih.

Daljnogledi Banner so za uporabnika zelo prijetni in preprosti. Njihova preverjena lastnost je odpornost proti udarcem, kar v praksi pomeni, da zanesljivo prenesejo trzaj močnih kalibrov, pa tudi padce s puško na zahtevnem terenu. Odveč je poudariti, da so povsem vodotesni. Ena najprijetnejših lastnosti je dokazana natančnost nastavitvenih bobničev za smer in višino. To zelo olajša njihovo uporabo in pristrelitev puške risanice. Tokrat predstavljamo strelni daljnogled Banner 1,5 – 4,5 x 32, ki je idealen za lov na pogonih, saj ima zelo veliko vidno polje. To pri najmanjši povečavi 1,5-krat obsega dobrih 22 m, kar je velika prednost pri streljih od blizu na poraščenem terenu in na skupnih lovih. Majhen in trpežen daljnogled bo zdržal dolga leta intenzivne lovske rabe. Marsikdo ga bo uporabil tudi kot dodaten oz. drugi strelni daljnogled za lovsko karabinko.

Glede na kakovost vgrajene optike se serija Banner uvršča v srednji razred. Edino, kar jo loči od tega razreda, je presemetljivo zmerna cena. Upamo si celo trditi, da je pre nizka za kakovost, ki jo dobi uporabnik. Cena je povsem »neevropska«, kar je pri slovenski lovcih, ki so navajeni zasoljenih cen evropski daljnogledov, v začetku celo povzročalo določen sum: Kako je dober daljnogled tako poceni. Pri množični izdelavi izdelkov tolikšne firme, kot je Bushnell, in na tako velikem trgu, ki ga obvladuje, je to mogoče. Stotine zadovoljnih lovcev se je že prepričalo o tem.

V resnici ni treba, da za strelni daljnogled plačate toliko kot za novo lovsko puško.

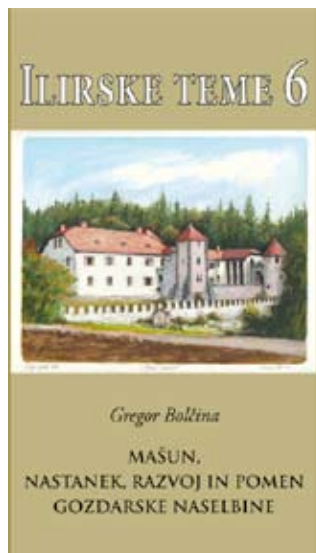
Predstavitvena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.

NOVE KNJIGE

Gregor Bolčina: Mašun, nastanek, razvoj in pomen gozdarske naselbine

Natanko 10. julija letos je bila v gozdni hiši Mašun (nekdanja Šircova hiša), ki je zdaj preurejena v informacijski center Mašun, na dobro obiskani novinarski konferenci javna predstavitev zanimive knjige (128 strani) **Gregorja Bolčina**, inž. gozdarstva. V skromni nakladi, zgolj 500 izvodov, jo je izdalo Društvo za krajevno zgodovino in kulturo – Ilirska Bistrica ob podpori namenskih sredstev Gozdnega gospodarstva Postojna, Občine Ilirska Bistrica ter Plama pur, d. o. o., Podgrad. Knjiga je že 6. knjiga v zbirki *Ilirske teme*. Pastel gozdarsko-lovskega gradiča Mašun je za naslovnico naslikal po zgodovinskih fotografijah in avtorjevih virih slikar **Vladimir Kovač**.

Znano je, da se človeku vse doživeto v najzgodnejši mladosti, najsi bo lepo in grdo, najbolj vtisne v spomin. To gotovo lahko potrdi tudi avtor nove knjige, ki je svojo najrosnejšo mladost preživel v tamkajšnjem koščku snežniških gozdov. Tam se je začela njegova življenjska pot, prve igre srečnega otroka matere domačinke iz 10 km oddaljenih Koritnic in očeta, poklicnega lovskega čuvaja GL Snežnik, katerega prerano tragično smrt je pričakal prav pred ostanki nekdanjega lovskega dvorca. Vtisi z Mašuna, s katerega sta se po očetovi smrti z mamo umaknila v dolino, so ga spremljali vse poznejše obdobje odrasčanja. Lahko bi rekli, da nekaj, česar ne moreš popolneje in pristneje doživeti tudi osebno, te tja nagonsko zvedavo vračajo misli, zanimanje in svojstveno hrepenenje ter doživeto pomanjkanje. Menim, da je prav iz takih avtorjevih občutkov nastala knjiga (pred tem je leta 1997 na to temo nastala tudi njegova diplomska naloga), v kateri piše o zgodovini te gozdarsko-lovske postojanke, prazaselka, kjer se je tkalo življenje najmanj treh generacij ljudi, ki so bili zapisani prvenstveno gozdu, spravilu lesa in posredno tudi lovu v tamkajšnjih bogatih prostranih gozdovih.

Opisana zgodovina bralcu nazorno razkriva, kako vztrajno in postopoma se je spreminjala podoba gozdarskega zaselka Mašun, tesno v povezavi z življenjem in delom ljudi, ki so bili vezani nanj. Podkrepljeno z viri ponazarja tesno odvisnost in težavnost življenja tamkajšnjih preprostih ljudi; od načina izkoriščanja gozdov in postopnega razvoja (uvajanja) mehanizacije v gozdarstvu in od sprememb lastništva gozda do načinov izkoriščanja. Na vse skupaj, še posebno pa na razvoj stavb na Mašunu so vplivale tudi spremembe družbene ureditve, političnih razmer, vojsk, ki so se premikale čez tamkajšnje gozdove, in ne nazadnje tudi od položaja tamkajšnjih posameznikov in njihovih poklicev. Avtor na razumljiv in jedrnat način, podkrepljen s pisnimi zgodovinskimi in ustnimi viri popelje bralca skozi svojstveno zgodovino in vzroke, ki so vse do danes spreminjali podobo Mašuna.

Knjiga je razdeljena na 12 poglavij, v katerih avtor obravnava vsebinske sklope, ki so časovno pogojeni s prej omenjenimi spremembami, ki so si sledile postopoma. V sklopu 5. poglavja je Bolčina kot dober poznavalec in delavec v lovstvu podrobno opisal tudi za nas še posebno zanimivo lovstvo in lov na Snežniku ter vlogo Mašuna v tem pogledu.

V uvodu razloži vlogo gozdarskih naselij v razvoju snežniške gozdne veleposesti; opisuje gradnjo gozdarskih naselij – kolonij v obsežnih gozdovih dinarskega kraka in počasi previje nit dogodkov na nastanek Mašuna, ki se ga nato ob dodajanju in razlagi zgodovinskih dejstev in ob

navedbi virov vsebinsko drži do konca knjige. Posebno poglavje je namenilo opisu in vzrokom za razvoj Mašuna v obdobju do konca 1. svetovne vojne; pa med italijansko okupacijo tamkajšnjih krajev; med 2. svetovno vojno, ko je bil Mašun požgan; povojno obnovo. Razloži vzroke za hiter razvoj gozdarskih naselij takoj po vojni, ki povprečnemu bralcu ne bi bil dovolj razumljiv, če ne bi sočasno razkril tudi novosti in tedanjega načina gozdnega gospodarjenja, t. j. načinov spravila, transportov lesa, delovnih razmer v letih 1960 do 1990 in razvoj spremljajočih dejavnosti za potrebe gozdnih delavcev. Kot bistveno nepovratno razvojno prelomnico je G. Bolčina postavil devetdeseta leta, ko je Mašun počasi začel izgubljati svoj izvirni gozdarski pomen in vedno bolj in dokaj hitro začel pridobivati razvijajoči se turistični pomen v smeri razvijajočih se drugih pomembnih vlog gozda, ekoturizma, gostinstva, rekreacijsko-pohodniškega turizma, lovskoturistične in lovskoraziskovalne dejavnosti (LPN Jelen – Snežnik), širšega naravovarstva, lovske kinologije, naravoslovnega izobraževanja (šole v naravi, gozdne učne poti, seznanjanje s pomenom tamkaj živčih velikih zveri (medved, volk, ris) in z njimi povezanim odnosom človek : velike zveri, z domačimi in mednarodnimi raziskovalnimi projekti ... Avtor je zgodovinski pregled nekako sklenil s svojimi pogledi in mnenjem na (o) prihodnost(i) Mašuna, ki ga je avtor dobobra proučil v minulih dvajsetih letih. Knjiga se konča z vsebinskim povzetkom (str. 137 do 146), ki je za širšo (mednarodno) uporabo in seznanjenost z lokalno zgodovino preveden še v italijanski, angleški, nemški in francoski jezik, čemur pa žal ne ustreza skromna naklada zanimive publikacije. Vsekakor bi si zaslužila večjo tovrstno pozornost. Morda bo prvi sramežljivi nakladi sledil ponatis, saj je bilo že v prvih dneh po izidu opaziti veliko zanimanje zanj.

Knjigo je oblikovala **Mirjam Pezdirc**, stiskala pa jo je Tiskarna Euroadria, d. o. o., iz Ljubljane.

Avtorju velja pohvala za dobro opravljeno delo, ki nam še dodatno razkriva zanimivo zgodovino delčka bogatega in zanimivega življenja naše gozdarsko-lovske postojanke, kamor nas dandanes zanese pot kot turisti ali lovce.

Boris Leskovic

tarja, člana LD Škocjan, ki je po krajši bolezni umrl 1. 4. 2009.

Slavko se je rodil 11. 8. 1927 v Dolnji Stari vasi pri Škocjanu, v kmečko-obrtniški družini. Že kot otrok je na svoji koži izkusil težak medvojni čas in grozote 2. svetovne vojne. Po končani osnovni šoli se je izučil za poklic trgovca. Ob kmetovanju na manjši kmetiji je svojo poklicno pot končal kot poslovodja trgovine v Škocjanu. Na očetovi domačiji si je ustvaril družino in zadnjih 24 let živel kot upokojenec.

V lovske vrste je vstopil leta 1950 v LD Dobruška vas, ki pa se je zaradi premajhnega števila članov še istega leta pridružil LD Škocjan. Ker je bil lovec že njegov oče, je kot mlad fant intenzivno spoznaval divjad, naravo in lov. Očitno je prislulnil notranjemu klicu, ki človeka poveže z naravo, in temu sledil do konca življenja; dosledno in brez omahovanja.

V naši LD je opravljal številne odgovorne funkcije: gospodar je bil od 1970 do 1972, član IO LD od 1972 do 1975, tajnik od 1981 do 1983, predsednik Nadzornega odbora od 1983 do 1990 in član Nadzornega odbora od 1994 do 1998. Za uspešno delo v naši LD je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje ter nagrajen z družinskimi plakati.

Slavko, ki je skoraj šest desetletij ponosno nosil slovenski lovski krog, nam bo ostal v spominu kot dober in zaslužen lovski tovariš, ki smo mu hvaležni za vsa dobra dela, ki jih je storil v korist naše LD. Slavko, hvala ti za vse; mirno počivaj v domači zemlji!

LD Škocjan – D. M.

Ko umre človek, ki smo ga dobro poznali, onemimo in se z mislijo preselimo v preteklost; obudimo spomine na čase, ko smo s človekom skupaj delali, se veselili, bili žalostni ... Takšen dan je bil tudi 20. 5. 2009, ko je med nas prišla vest, da je po dolgotrajni hudi bolezni dočkal večni mir naš dolgoletni lovski tovariš **Jože Kotnik**, po domače Zdihov Pepl, častni član LD Bukovje in prizadevni lovski kinolog.

Jože se je rodil 16. 3. 1926 v kmečki hiši na obronkih Selovca. Svoja otroška leta in del mladosti je preživel na kmetiji, kjer je bil v nenehnem stiku z naravo in lovstvom, saj je bil v stari Jugoslaviji lovec tudi njegov oče. Potem je prišla druga svetovna vojna. Leta 1943, ko še niti ni bil polnoleten, so ga mobilizirali v nemško vojsko. Poslali so ga na bojišče v Francijo, kjer so ga oktobra 1944 ujeli ameriški vojaki. Ujetništvo je preživel v ameriških taboriščih v Franciji, januarja 1945 pa se je vključil v NOV v Dalmaciji.

Zaradi ljubezni do narave in divjadi se je leta 1955 pridružil LD Bukovje - Otiški Vrh, dve leti pozneje pa je opravil tudi lovski izpit. Ves čas je bil zelo aktiven na področju gojitve divjadi in lovske kinologije. V svoji dolgi in bogati lovski karieri je sodeloval pri gradnji lovskega doma in skoraj v vseh akcijah LD. Zato so mu bile v okviru LD zaupane razne funkcije. Od leta 1960 do 1966 je bil družinski kinolog, od leta 1966 do 1968 pa gospodar LD. Za svoje prizadevno delo je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge. Za delo na področju lovske kinologije je prejel od KZS srebrni in zlati znak za kinološke zasluge.

Spoštovani lovski tovariš Jože, lovci LD Bukovje - Otiški Vrh se bomo tebe in sadov tvojega dela vedno spominjali s toplino v srcu. Boginja Diana naj ti v večnih loviščih nakloni najboljše stojišče!

LD Bukovje – N. Z.

Maja 2009 smo se na pokopališču v Murski Soboti v velikem številu poslovali od spoštovanega krajanca, znanca, lovskega tovariša in prijatelja **Huberta Cipota**, ki je umrl 16. 5. 2009.

Staršem, ki so si kruh služili s težkim delom daleč od doma, v Nemčiji, se je Hubert rodil 30. 8. 1943, v času največje vojne vihere. Bil je najmlajši izmed treh bratov. Družina se je pred koncem vojne vrnila v domovino, v vas Mlajtinci, kjer so imeli skromen dom. Otroštvo in mladost je preživel v domači vasi, kjer so živeli v težkih poveljnih časih v splošnem pomanjkanju. Tam je spoznaval naravo, živeli in se zanimal za lovstvo. Pomoč, razvedrilo in oporo je našel predvsem v svojem stricu Gezi Cipotu, ki ga je bil že takrat lovec v LD Mlajtinci. Po zgledu očeta in starejših bratov

se je tudi on izučil za poklic električarja, tako da so bili vsi moški člani družine po poklicu električarji ter dobro znani naokrog. Svojemu poklicu je ostal zvest vse do upokojitve. V Murski Soboti sta si skupaj z ženo Greto ustvarila dom in družino, v kateri sta se jima rodila hčerka Jana in sin Denis, kateremu so vsi stali ob strani vse do prerane smrti. Hubert se je tudi v težkih trenutkih vedno zatekal v naravo. Leta 1977 se je včlanil v LD Mlajtinci. Zaradi sposobnosti, znanja in priljubljenosti pri lovcih so mu ti zaupali številne pomembne funkcije v LD. V letih 1977 do 1986 je bil tajnik, od leta 1986 do 1988 in od 2001 do 2002 član UO LD, od leta 1990 do 2001 pa je bil starešina. V letih 1984 do 1990 je opravljal bil tudi funkcijo člana Disciplinske komisije pri območni ZLD Prekmurje. Tudi v LD Mlajtinci je bil v letih 2002 do 2005 predsednik Disciplinske komisije. Ves čas delovanja v lovstvu se je tudi dodatno izobraževal in opravljal tečaj za lovskega čuvaja, mentorja lovskim pripravnikom, za usposobljeno osebo (preglednika uplenjene divjadi), strelskega sodnika in uradnega območnega ocenjevalca lovske trofeje.

Za dolgoletno zavzeto in uspešno delo je LZS Huberta Cipota odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Hubert je živel z naravo, se zavzemal za varstvo gozdov in divjadi ter svoje bogate izkušnje prenašal na mlade. Zato je od LD prejel več priznanj in plaket.

Čeprav je imel že dalj časa zdravstvene težave, smo ga skoraj vsak dan srečevali v Mlajtincih, kjer sta si z ženo uredila prijeten počitniški kotiček. Za vsakogar, ki se je ustavil pri njem, si je vedno vzel čas in mu namenil prijazno besedo. Vendar pa je njegova bolezen vztrajno in vse bolj dokazovala svojo moč. Kljub upanju, ki ga je gojil, in vsestranski pomoči njegove družine ga je bolezen premagala. Lovci živimo z naravo in

razumemo njene zakonitosti. Prav napisani zakon narave določa, da bo vsakdo, ki se je rodil, v nekem trenutku tudi umrl. Smrt je sestavni del narave in ta zakon je napolnjen obveljal tudi za Huberta. Ostal nam bo le še v lepih spominih.

Dragi Hubert, hvala ti za vse, kar si storil za dobro lovstva in LD Mlajtinci. V miru počivaj v večnih loviščih in lahka naj ti bo domača prekmurska zemlja!

LD Mlajtinci – M. H.

Kdor je poznal **Janeza Feuzerja** - Ivana, tudi Ivč smo ga klicali (rodil se je 22. 8. 1939), je slutil, da bide zadnjo bitko z zahrbtno boleznijo, ki ga je 30. 6. 2009

dokončno premagala. Z vsemi lovskega častmi smo ga pokopali na pokopališču v Braslovčah.

Po svetovni vojni, v kateri je bil udeležen kot borec udarne Tomšičeve brigade, je najprej v Letušu poskrbel, da sta si z ženo Faniko uredila topel dom in družino s tremi otroki. Kot vodni nadzornik v podjetju Nivo je najprej obdeloval vodni in obvodni svet tudi kot član Ribiške družine, vendar sta bila mikavnost širše narave in družene s člani zelene bratovščine tako močna, da se je pozneje vpisal tudi med lovce. Rad je delal z ljudmi, se z njimi veselil, tudi z njimi trpel, rad pa se je umaknil v svoj svet – svet gozdov, planjav Dobrovelj – v svet divjadi ...

Leta 1975 je opravil lovski izpit. Kot lovec je bil umirjen, preudaren, sočustvoval je z naravo. Veliko veselje je imel do orožja, a je po njem segel le v skrajnih primerih, kadar je menil, da je odstrel pravičen in v skladu z etičnimi načeli naravovarstva. Tudi lovski psi so ga spremljali v zdravih letih. V družbo zelene bratovščine je zelo rad zahajal, se udeleževal marsikaterih gojitvenih delovnih akcij (obdelovanje krmlnih površin, zimsko krmljenje, gradnja lovske preže, stez ...). Tudi brez funkcij takrat ni šlo, saj je Feuzer že takoj po opravljenem lovskem izpitu prevzel funkcijo blagajnika LD (1975 do 1978). Tajniško delo je opravljal od l. 1982 do 1984, bil je predsednik kadrovske komisije (1982 do 1986), predsednik NO (1988 do 1991), predsednik komisije za samoupravne akte (1980 do 1991), predsednik gojitvene komisije (1984 do 1986), član DK LD in revirni vodja. V okviru območne SK ZLD - Celje je bil član kadrovske komisije (1998 do 2001). Častni član LD Braslovčice je bil od leta 2001.

Janez Feuzer je za zasluge in osebni prispevek lovski organizaciji od LZS prejel odlikovanja: znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. Celjska območna zveza mu je podelila priznanje ZLD Celje.

Ivan, z bolečino v srcu se ti tudi na tem mestu zahvaljujemo za tvoje 35-letno požrtvovalno, nesebično delo v zeleni bratovščini, za iskreno predanost naravi, divjadi, lovskega tovariša, za vzgojo mladih lovcev, ki zdaj stopajo po tvojih stopinjah. Ivč, zahvaljujemo se ti tudi, da smo bili lahko tvoji življenjski sopotniki, da smo bili del tvoje zgodbe ... Počivaj v miru!

LD Braslovčice – J. Š.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Franc Koderman, LD Vodice, * 8. 10. 1912, † 23. 6. 2009.
Stanko Vnuč, LD Velika Nedelja, * 26. 10. 1955, † 28. 4. 2009.
Dušan Arčon, LD Fajti Hrib, * 24. 12. 1929, † 17. 5. 2009.
Mirko Slatinek, LD Gradišče, * 18. 3. 1933, † 6. 11. 2008.
Oton Škorjanc, LD Gradišče, * 23. 2. 1935, † 19. 6. 2009.
Jožef Kotnik, LD Bukovje, * 14. 3. 1926, † 20. 5. 2009.
Štefan Pavše, LD Jamnica, Prevalje, * 21. 12. 1938, † 12. 3. 2009.
Renato Kogej, LD Jelenk, * 21. 2. 1964, † 8. 3. 2009.
Franc Stucin, LD Jelenk, * 6. 4. 1930, † 1. 6. 2009.
Srečko Novak, LD Krekoveše, * 26. 4. 1920, † 18. 3. 2009.
Zdravko Bašin, LD Grgar, * 10. 11. 1920, † 6. 6. 2009.
Jože Glavan, LD Dobrič, * 2. 1. 1950, † 16. 6. 2009.
Franc Frajnkovič, LD Juršinci, * 2. 3. 1931, † 16. 5. 2009.

Franc Celestina, LD Hrastnik, * 11. 10. 1931, † 28. 6. 2009.
Dušan Pajnikher, LD Hrastnik in LD Cirkulane, * 28. 3. 1960, † 18. 7. 2009.
Ivan Kozina, LD Dolenja vas, * 15. 11. 1927, † 1. 7. 2009.
Anton Kraševac, LD Cajnarje, * 29. 12. 1922, † 4. 5. 2009.
Alojz Gutman, LD Bogojina, * 25. 11. 1950, † 22. 6. 2008.
Nedeljko Sladič, LD Kamnik, * 19. 7. 2009, † 23. 7. 2009.
Anton Knap, LD Solčava, * 2. 2. 1948, † 12. 6. 2009.
Silvo Javornik, LD Prebold, * 15. 9. 1942, † 14. 6. 2009.
Ludvik Vučajnik, LD Hum, Celje, * 12. 11. 1948, † 19. 6. 2009.
Feliks Pižorn, LD Polzela, * 17. 5. 1930, † 21. 7. 2009.
Jožef Razlag, LD Križevci pri Ljutomeru, * 8. 3. 1929, † 2. 7. 2009.
Ivan Marošević, LD Izola, * 21. 9. 1930, † 24. 8. 2008.
Fabio Medica, LD Izola, * 10. 5. 1931, † 9. 5. 2008.

Umrli časten spomin!

Kdo bi moral biti učenec: pes ali vodnik?

Lovsko-kinološko društvo **Lorica - Nova Gorica** (v nadaljevanju LKD Gorica) je junija organiziralo enodnevno srečanje za vodnike lovskih psov in njihove štirinožne prijatelje. Namen srečanja je bil, da bi mladim in zakaj ne tudi že izkušenim vodnikom predstavili osnov pravilnega šolanja lovskih psov in kaj vse je potrebno na delovnih preizkušnjah. Vodnikom je bila ponujena tudi možnost za dodatna srečanja in šolanje psov.

Organizatorji delovnih preizkušenj za lovske pse in sodniki so po dolgoletnih izkušnjah opazili, da prihajajo na prireditve, kot so preizkušnje naravnih zasnov (PNZ) in uporabnostne preizkušnje (UP), vodniki s svojimi psi, ki so za takšno preizkušnjo slabo pripravljeni. Naj opozorim, da so med njimi tudi zavidanja vredni vodniki in imajo zelo dobro izšolane pse. Med enim in drugim se pojavljajo mladi in neizkušeni vodniki, pa tudi starejši vodniki. Slabo je, da prav zadnji med šolanjem prenašajo s psa na psa ene in iste napake.

Včasih se na tovrstne prireditve prijavljajo vodniki, ki ne vedo niti, v katerih vajah se bo moral njihov pes izkazati. Ne vedo, da morajo za nekatere vaje sami prinesiti seboj divjad za preizkušnjo. Nekateri ne vedo, da bi morali psa prej učiti in vaditi v prinašanju tudi dlakaste divjadi, ne samo pernate. Potem pa se na glas pohvalijo, da njihov pes sploh še ni nikoli prinašal zajca, da ga bo na izpitu prvič ... Da ne omenim primera, ki se je zgodil na lanskem vzrejemnem pregledu in preizkušnji za prinašalce (retrieverje), ko se je vodnik izgovarjal, da njegov pes ne gre v vodo, ker je navažen plavati samo v morju. To so samo nekateri primeri, ki jih slišimo in doživimo na različnih preizkušnjah v delu, ki pa so odraz neznanja vodnikov in ne psov. In potem taki vodniki krivijo psa ali sodnika za slabo oceno ali celo za neopravljeno preizkušnjo. Ne priznamo pa si, da je vzrok za slab rezultat naše slabo poznavanje vaj; npr. kako pravilno izšolati psa, ker se nismo prej pozanimali in se seznanili s programom in zahtevami za posamezno vrsto preizkušnje.

Vodniki se moramo zavedati,

Foto: J. Korošec

Upati je, da se bo v naslednjih letih povečala udeležba vodnikov psov šarivcev na območju LKD Gorica.

da sta naš pes in njegovo znanje ogledalo našega poznavanja kinologije in dela z njim. Preden nabavite lovskega psa, se pozanimajte, kaj je delo, ki naj bi ga opravljal lovski pes neke pasemske skupine v lovišču in koliko dela bo treba vložiti, da bo postal uporaben lovski pes, ki bo znal pravilno in dobro opravljati svoje poslanstvo. Uporabite strokovno literaturo in pomoč mentorjev (preskušanih vodnikov - inštruktorjev) za učenje psa, udeležujte se posameznih tečajev, kjer vam bodo radi pokazali pravilne postopke za opravljanje posameznih vaj. Ne se zadovoljite samo z ustnimi napotki, ki vam jih posredujejo lovski tovariši, kajti vsi ne poznajo pravih postopkov šolanja. Rezultati so razvidni na ocenjevalnih listih njihovih psov in tudi pozneje na lovu, kjer se dogaja, da psi nikakor ne najdejo obstreljene divjadi, med prinašanjem male divjadi jo še bolj poškodujejo, kot jo je strel, velikokrat dva psa hkrati nosita eno žival, nekateri psi pa jo na poti do gospodarja tudi »pojejo«.

Menim, da ne bi bilo narobe, če bi strokovni organi LKD in LZS v prihodnje razmišljali, da bi morali bodoči vodniki, preden pripeljejo psa na preizkušnjo, tudi sami opraviti tečaj in izpit, kako šolati lovskega psa določene pasemske skupine (in pasme), ki bi ga pozneje radi uporabljali za lov.

Na srečanju, ki ga je organizirala LKD Gorica, udeležba vodnikov žal ni bila velika. Naj pripomnim, da se je od vodnikov, ki vodijo mladega psa iz pasemske skupine šarivcev, tečaja udeležil samo en vodnik.

Vemo pa, da so na Goriškem ravno nemški prepeljarji med najštevilnejšimi lovskimi psi!

Omenjeno srečanje je bilo na območju, ki ga zajema LKD Gorica, organizirano prvič. Upajmo, da se bo v naslednjih letih udeležba povečala, če v LKD-ju ne bodo prej obupali zaradi nedozivnosti vodnikov. Pri tem bo veliko odvisno tudi od vodstev LD in njihovih kinoloških pravilnikov.

Jana Korošec

Tečaj za vodnike lovskih psov v LKD Zasavje

Vodniki lovskih psov z območja **Lovskega kinološkega društva Zasavje** so maja uspešno končali tečaj za vodnike lovskih psov, ki ga je to zasavsko društvo organiziralo pri koči Lovske družine Litija. Na tečaju, ki je trajal 70 ur, so vodniki z lovskimi psi osvojili osnovne vaje poslušnosti (poleg, stoj, sedi, odpoklic in prostor). Pse so tudi navajali na strel. Tečaj je bil namenjen le lovcem in njihovim psom, organiziral in vodil pa ga je **Darko Grošelj**, mednarodni sodnik za VI. skupino in inštruktor za vodnike psov, sicer član LD Vače.

LKD Zasavje organizira tečaje za vodnike lovskih psov že od leta 1995 – v Lovcu smo o tem redno poročali – in od takrat se je tečaja udeležilo več kot sto lovcev s svojimi psi. Tokrat je tečaj obiskovalo osem lovcev.

»V LKD Zasavje imajo lovci v 23 družinah okrog 300 lovskih psov,« je dejal Darko Grošelj,

Nemški prepeljar prinaša ...

»Žal vse preveč psov ostaja doma in jih lovci ne izšolajo dovolj in ne izkoristijo za delo v lovišču, kar je velika škoda, saj je dobro izšolan in poslušen pes, pomemben pomočnik na lovu v gozdu. Časi se spreminjajo, lovci imajo vse manj časa za delo s psom in hkrati je najbrž tudi precej bolj enostavno iti na lov sam. K sreči pa se še vedno dovolj lovcev zaveda, kako pomemben pomočnik je lovski pes,« je optimistično sklenil Grošelj.

V Zasavju se vsako leto odloči za mladega pasjega pomočnika v povprečju od 15 do 30 lovcev. Ob tem je pomembno, da najprej opravijo osnovni tečaj vodljivosti, šele potem se začne glavno šolanje za uspešno delo v lovišču. V LKD Zasavje za šolanje vodnikov psov skrbijo trije inštruktorji: **Darko Grošelj**, **Maja Lesjak** in **Roman Kos**. Lovska družina Litija je tudi tokrat odstopila prostor ob lovski koči, kjer so opravljali tečaj.

Vodnike s psi je na zaključni prireditvi ocenjeval mednarodni sodnik **Alojz Mlakar** in bil navdušen. Tečaj so sicer opravili vsi vodniki, a eden od njih je s svojim psom vaje opravil stodstotno (nadpovprečno), kar se ne zgodi zelo pogosto. »Lovcem svetujem, da se odločijo za pasmo psa, ki jim bo najbolj koristil glede na vrsto lovišča in divjad, ki živi v njem. Za psa naj se odločijo tisti, ki imajo posluh zanj in tudi dovolj časa,« je ob koncu pogovora dejal **Alojz Mlakar**.

Barbara Renčof

PZP ptičarjev na Pšati

Letos smo se vodniki mladih lpsov ptičarjev na spremembo sešli v lovišču **LD Pšata**. Teren je bil dokaj odprt in obdelan, poljedelske površine omejene z mejicami in manjšim gozdičem. Trava in pšenica sta bili že v bujni rasti in sta nudili mali divjadi ustrezno kritje. Razen nekaj poljskih zajcev na žalost skoraj ni bilo male divjadi. Srnjadi pa je bilo dovolj, da je imel en pes malo dodatnega razgibanja, kar pa se mu zaradi mladosti ni štel v škodo. Vreme je bilo sončno, z malo vetra.

Pri Gostilni Mangan se je tistega dne zbralo šest vodnikov s svojimi psi. Poleg nemških kratkodlakih ptičarjev sta nastopila še en vajmaranec in ena nemška žimavka.

Pod pokroviteljstvom **LKD Ljubljana** je tekmo uspešno vodil **Viktor Čuden**, sodila pa je po stažu mlada, a korektna kinol. sodnica **Nataša Gederer**.

S pomočjo izpuščene divjadi iz umetne vzreje so vsi psi prišli do stoje, dva pa sta opravila tudi sledenje »nevidnega« zajca. Preostali preizkusa, ki za nemške kratkodlake ptičarje ni obvezen, niso prijavili.

Preizkušnjo so uspešno opravili vsi psi in vodniki.

Rezultati:

nem. kdl. ptičarka **Carmen von der Königsleite** – 54 točk; vodnik **Mitja Kersnik** (LD Lukovica); nemška kdl. ptičarka **Yafa** – 53

točk; vodnik **Miha Pleško** (LD Brezovica); nem. kdl. ptičarka **Yana** – 50 točk; vodnik **Milči Pišek** (LD Brezovica); nem. kdl. ptičar **Yank** – 50 točk; vodnik **Milan Pišek** (LD Brezovica); nem. žimavka **Beba Gomajnska** – 54 + 14 točk; vodnik **Avugust Kosi** (LD Tomišelj); vajmarčan **Ajk vom Lendspitz** – 47 + 20 točk; vodnik **Vojko Stadler** (LD Pšata).

Po končani pomladanski preizkušnji ptičarjev smo se vsi okrepčali z dobrim pasuljem, za kar je »kriv« **Janez Kralj** in se mu ob tej priložnosti še enkrat zahvaljujemo.

Na svidenje jeseni!

Mitja Kersnik

Foto: M. Kersnik

PZP ptičarjev na Pšati je vodil Viktor Čuden (levi), ob njem pa stoji opazovalec in dolgoletni vodnik ptičarjev Jože Urankar iz Domžal.

Foto: M. Kersnik

Milči Pišek in Miha Pleško (oba LD Brezovica) sta nestrpno čakala, kako bo sodnica ocenila naravne zasnove njunih mladih kdl. ptičark, ki sta iz istega legla srbske vzreje. V ozadju Avgust Kosi (LD Tomišelj) z žimavko in Milan Pišek (LD Brezovica) s svojim kratkodlakarjem.

Pismo mojima vzrediteljema ...

Najprej vaju lepo pozdravljam. Ravno danes se je pokazala priložnost, da se vama oglasim; me dobro poznata. Sicer so me prekrstili v Capija (ker je bila pri nas doma strašna panika o mojem imenu) ... Prilagam Vama fotografije, da bosta videla, kakšen »fejst dedec« sem že. V začetku sem bil tako majhen, da sem se bal, da me bo sova vzela, zdaj je pa že »druga muzika«. Najprej so me razjezile mačke pri hiši. Hitro sem jim pokazal, da bodo vedele, kdo je CH in sploh ... Včasih pravijo, da sem »žleht kot prašič«. Prvo, kar sem napravil, sem oklestil vrtnice po vrtu. Sicer je to res bolj kozje delo, ker pa jih ni pri hiši, moram to početi jaz ... Gorje mi!

Prejšnji teden je gospodarjeva mama obesila novo bluzo na vrv in ker sem jo zlahka dosegel, sem ji takoj skrajšal rokave na »letno varianto«, potem sem zvlekel preproge iz hiše, da se malo prezračijo, pa odeje s kavča, da o copatih, metlah in raznih drugih priročnih in zame zanimivih predmetih sploh ne govorim. Jaz zelo rad pospravljam ...

Sem slišal, da če bom tako poreden, me bodo resno »nasmukali«. Zadnje dni pa sem kar bolj priden, tako nisem več zaprt samo v pesjaku. Gospodar pravi, da moram biti tako priden kot moj stric Ben. On je vedno spušččen, pa tudi nikamor ne gre! Sicer pa sva dobra prijatelja. Včasih mu rahlo »težim«; jaz bi se rad igral, on se pa noče! Skupaj pijeva mleko, če hočem še jesti ob njem, je pa vse narobe. Ugotovil sem, da v takem primeru ni dobro z njim »česenj zobati«!

Prejšnji teden sva bila z gospodarjem v gozdu. Srečala sva strašno zverino. Na smrt sem se prestrašil. Potem pa sem ugotovil, da ni tako strašna, ker mi je ušla na drevo. Zdaj grem pa vsak dan povohat tisto deblo, če je še vedno zgoraj ?? (verevica)

Sicer pa se že kar pridno učim. Vem, kaj pomeni povelje »Išči!« in kaj je to, ko mi kdo reče »Prostor!«. To je kar v redu, ker dobim takoj, ko se usedem, še košček salame. Tudi nekaj kratkih krvnih sledov sem že napravil. Gospodar pravi, da bom moral pojesti še »eno dolino žgancev in mleka«, da bom tako dober kot Ben. Ne vem, kako bo to šlo, ker žgancev nimam preveč rad, mleko pa mi zelo ugaja. Skupaj bo ravno prav dobro. Upam, da bo šlo.

V soboto je šel moj gospodar z Benom v Suho krajino iskat ranjenega divjega prašiča, ki ga je krogla zadela v levo nogo. Jaz sem ostal doma, ker je prašič bolj nevarna zverina kot moja veverica na hrastu! Ves čas sem bil doma zaprt v pesjaku, da ne bi spet napravil kakšne traparije. Bilo mi je zelo dolgčas! Popoldne se je Beno le vrnil domov. Za ovratnico je nosil smrekovo vejico in bil očitno zelo ponosen. Pozneje sem izvedel, da je našel tistega prašiča. Ko bom »velik« kot Beno, bom tudi jaz nosil vejico za vratom, saj je to zelo »nobl«.

Gospodar mi je na moje veliko veselje prinesel nogo od tistega pujša ... Toliko dela imam z njo, da tudi spati nimam časa. Tudi njegova jetra sem poskusil. Že res, da so bila kuhana, a bila so dobra! Moj gospodar mi je obljubil, da vaju bo drugi mesec, ko bo na dopustu, povabil k meni domov, da bosta videla, kje zdaj živim.

V Lovcu sva prebrala, da ste praznovali rojstni dan. Drago, oba vama želiva zdravja, na lovu pa dober pogled. Zdajle bom pa počasi končal, ker vidim, da so začeli hoditi mački okrog moje prašičje noge. Grem, da jih naučim kozjih molitvic; samo moja je!

Oba skupaj vaju še enkrat lepo pozdravljam. Lepo se imejta!

Cap (in njegov **Jože**),
Bojanji Vrh

Istrski brak

Kinološka študija dr. Ivana Lovrenčiča

(Nadaljevanje)

Dalje pravi: francozi in švicarji ob gonji glas zavijajo (*hurleur*), česar nemški in avstrijski braki ne poznajo. Ker Arrian izrecno poudarja, da seguzijci ob gonji »plakajo in moledvajo«, torej zavijajo, nemških in avstrijskih brakov, ki te modulacije glasu ne poznajo, ne moremo prištevati k seguzijcem ali h keltom sploh.

Domovine seguzijcev po dr. Jungklauzu ni iskati na Balkanu, kakor meni Laska, marveč pri Seguzijcih samih, torej na Francoskem v pokrajini, ki se je imenovala Galija Celtica, ki smo jo že prej omenili. Pri tem se sklicuje na Arriana, češ, da le-ta izrecno poudarja, da so seguzijci nastali pri tem rodu Keltov. Ta trditev ni povsem točna. Arrian pravi le, ta se mu zdi, da so seguzijci nastali pri tem rodu Keltov. Najčistejši seguzijec po dr. Jungklauzu, ki pobira stopinje za Francozom, dr. Castetsom, naj bi bil pes Sv. Huberta, katerega potomec je angleški bloodhound. Beseda bloodhound pomeni lovskega psa najčistejše k r v i in ne morda psa, ki divjad sledi po krvnem sledu, torej barvarja. Res pa je, pravi Jungklaus, da se je kri seguzijca ohranila preko nekdanjega »vodnika« (limier, Leithund) pri nemškem barvarju in celo pri poljskem »ogarju«.

V četrto skupino odkazuje Jungklaus, kakor omenjeno, tudi francoske brikete, sledeč tu francoski oficialni kinologiji, ki zahteva za s a m o s t o j n o s t pasme ne samo čistokrvnost, marveč tudi dokaze o zgodovinskem poreklu. Teh dokazov za zgodovinski razvoj posameznih vrst briketov ni ali vsaj dosedaj še ni, zato briketi, četudi so hubertoidi (kakor jih imenuje nemški brakolog R. Friess), ne štejejo v skupino *bracco celticus*, marveč v četrto skupino *bracco intermedius* kakor naše istrijske.

Ta opredelitev se objektivnemu kinologu upira. Že na prvi pogled se vidi, da so briketi starejši kakor chiens d'ordre in da so se le-ti razvili iz briketov, ne pa obratno. Ako so chiens d'ordre – kelti in celo seguzijci, kako je potem mogoče iz skupine *can. fam. bracco celticus* izključiti brikete, ki so vendar pradedje onih? K temu vprašanju se še povrnem.

Slednjic naj omenim še stališče švicarskega kinologa W. Tschudyja, kakor ga je obrazložil in obširno utemeljil v svoji knjigi »Geschichte des Hundes«, (Bern 1925). On trdi, da je brak stvaritev starih Egipčanov in da je v ozki genetični zvezi s hrtom. Nastanek braka polaga on v dobo od dva do tri tisoč pr. Kr. in trdi, da se je razvil iz srednje-afriškega lovskega hrta (*bloodhounds of Katzena*), ki ga je konec prejšnjega stoletja odkril švicarski kinolog Maks Siber v Centralni Afriki, pokrajini Katzena, zapadno od Kordofana, kjer sta Brehm in Hilzheimer našla številne izredno lepe potomce staroegipčanskih hrtov. Lovski hrt pa je nastal bodisi slučajno, bodisi s smotnim križanjem paria-psa iz Sudana z egipčanskimi hrti. Do Tschudyjevih dognanj so kinologi splošno menili, da je nastal brak iz psa, ki ga kinologija vodi pod imenom *can. fam. intermedius* Woldrich. Tega psa je odkril češki učenjak v ostankih iz bronzaste dobe pri Weikersdorfu in Pulkavu na Nižjem Avstrijskem in pri Ploši na Češkem. Ostanke so se pozneje našli tudi na Bodenskem jezeru in v švicarski pokrajini La Thene, ob jezeru Neuenburg. Spočetka so menili, da gre za glave mostiščarskih psov (*can. fam. palustris* Ruttim), kakršne nahajamo tudi med ostanki mostiščarjev z Ljubljanskega barja. Prve ostanke le-teh je odkril švicarski naravoslovec Ruttimyer v plasteš švicarskih jezer, kjer so nekoč stala mostišča nove kamene dobe. Drugo skupino ostankov predhistoričnega psa je odkril pri Olomucu na Moravskem naravoslovec Jeittelles okrog leta 1872. Svoje odkritje je posvetil svoji materi, zato se Jeittellesov pes imenuje *can. fam. matris optimae*. Profesor Studer je potem ugotovil, da najdbe prof. Woldricha ne predstavljajo niti mostiščarja Ruttimyer, niti Jeittellesovega psa, ampak novo skupino, med prvim in drugim, in ji dal označbo *can. fam. intermedius*. Opozarjam, da je razlikovati med skupino *can. fam. intermedius* predzgodovinskih psov in skupino *can. fam. bracco intermedius*, ki jo navaja Jungklaus pri brakih.

Pse Woldrichove skupine označuje znanstvena kinologija na kratko – pepelne pse (*Aschenhund*) in prof. dr. Keller pravi v svoji knjigi »Geschichte der schweiz. Haustierwelt«, ki je izšla leta 1919, da je pepelni pes (pepeluh) križanec mostiščarja in bronca (*Bronzehund*). Kakor rečeno so kinologi prej menili, da so se braki razvili iz tega pepelnega psa (pepeluha) in da je torej pradomovino brakov iskati v zapadni Evropi, od koder naj bi se bili razširili proti jugu in severu. Temu je odločno oporekal dr. Keller, vztrajajoč pri svoji domnevi, da je pradomovina brakov, vsaj zapadno in južno-evropskih, severovzhodna Afrika in da so jih vzredili stari Egipčani. Njemu se je pridružil Tschudy in njegovo domnevo izpopolnil s tem, da so se braki razvili iz egipčanskega lovskega hrta in psov, ki jih najdemo še danes v Sudanu pod imenom »paria« psi. Ti paria psi naj bi se bili razvili iz velikega šakala ob Belem Nilu, imenovanega v zoologiji »*canis anthus*« ali »dib«, kakor mu še danes pravijo Arabci. Svojo domnevo opira Tschudy na čas in pravi: »Prve slike brakov najdemo pri Egipčanih prve ali druge dinastije, torej 3000 let pr. Kr. Doba brona se je pričela v Srednji Evropi okrog 1500 pr. Kr., torej ni mogoče, da bi bil pepelni pes, ki je križanec mostiščarja in bronca prišel v Egipt že v času prve ali druge dinastije.«

Tschudy zanika tudi možnost, da bi bil egipčanski brak že do pričetka bronzaste dobe prišel v Srednjo Evropo, tako da bi bil Woldrichov pes pravzaprav egipčanski brak. Po njegovem mnenju je pričelo prodiranje egipčanskega braka in obenem tudi egipčanskega hrta v Evropo šele po Ramsesu III. (1180-1150 pr. Kr.) z razpadom egipčanskega kraljestva, ko so Feničani začeli ustanavljati svoje trgovske postojanke na obrežju Sredozemskega morja, n.pr. okrog 900 pr. Kr.; Massillio, sedanji Marseille, okrog 800 pr. Kr. Kartago itd. Prav nič ni dvomiti, nadaljuje Tschudy, da so Feničani na svojih trgovskih potovanjih razširili tudi lovske pse v Evropo in jih kot dragoceno blago zamenjevali. Isto so delali tudi Grki, ki so tekmovali s Feničani v trgovini in jih polagoma izpodrinili. Grki so ustanovili že zelo zgodaj na obali Sredozemskega morja in na sosednih otokih svoje kolonije in trgovske postojanke. Tudi v Mali Aziji so imeli trgovska središča, n. pr. v 10. stol. pr. Kr. Milet, ki je postal matica celi vrsti trgovšč. Prav ti Miletčani so v 7. stol. pr. Kr. zmagovito prodrli v spodnji Egipt in v delti Nila ustanovili grško trgovsko mesto Naukratis. Važna taka postojanka je bila tudi mesto Kyrene na severni afriški obali. V teh dobah je valoval živahen trgovski promet med kolonijami in Egiptom in v teh dobah so prodrli egipčanski braki v vse te kraje, s katerimi so imeli Feničani izvrstne trgovske zveze. Važna je v tem oziru Massillia ob izlivu Rhone in po tej poti je prišel egipčanski brak lahko tudi v Galijo do Keltov in našel ravno pri rodu Seguzijcev novo domovino.

Čudno se mi zdi, da se Tschudy, ko govori o lovskih hrtih centralne Afrike (*Jagdwindhunde*), ne sklicuje tudi na Lasko, ki v svoji knjigi »Das Waidwerk in Bosnien und der Herzegowina« na strani 67. izrecno poudarja, da so bili taki lovski hrti, ki niso kakor današnji hrti sledili divjad le na oko (a vue), marveč z nosom kakor braki, znani tudi v Bosni. Imenovali so se »zagar«-i, dočim so rekli braku »ker«. Obe ti turški besedi sta se ohranili v srbskih narodnih pesmih, n. pr.

»Al češ ostat na ček u planini,
al češ puštat hrte i zagare ...?«

V tej pesmi se torej razlikuje med pravimi hrti, ki lo v e n a o k o in lovskimi hrti (zagari), ki g o n i j o divjad (... »srne in jelene«). Lovce opozarjam na lep, pristen izraz »na ček« za nemški Anstand ali Vorpass.

Tschudy piše, da so bili staroegipčanski braki kratke dlake in najbrž rdeče rumene barve. Resasti brak je po njegovem mnenju mlajšega porekla in je križanec egipčanskega prišleca z že obstoječim bronom, ki je bil bolj dolge dlake. Po Tschudyju se je resasta oblika psa lahko ustvarila na različnih krajih in v različnih dobah iz enakih krvnih linij. Ker pripoveduje Arrian o seguzijcih, da so bili resasti ali kocasti, je že mogoče, da so kratkodlakega egipčana križali Kelti z bronom in ga potem razširili na svojih bojnih pohodih tudi na Balkan in v Grčijo, kjer ga je kasneje odkril Laska. Prav tako lahko se je pa to križanje izvršilo kje na jugu in so resavci na Balkan prišli enako lahko iz Grčije, kakor iz Galije. To mnenje zastopa Tschudy glede resavcev.

(Se nadaljuje.)

Predvidena legla lovskih psov

Resasti foksterierji (SLRFor):
O: 5/I, m: 5/I, 26.7.,
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.

Lovski terierji (SLRLt):
O: 5/I, m: 5/II, 15.7.,
Boštjan Lubi,
Mali Dol, 2222, Jakobski Dol.
O: 5/I, m: 4/I, 15.6.,
Stanko Lihentvalner,
Ilovci 15, 2275,
Miklavž pri Ormožu.
O: 5/I, m: 5/I, 2.8.,
Ljubomir Bohak,
Hotinjska c. 107,
2312 Orehova vas.
O: 5/I, m: 5/I, 14.6.,
Rado Hlade,
Gaj nad Mariborom 50,
2354 Bresternica.

Slovaški kopov (SLRSK):
O: 5/II, m: 4/II, 28.5.,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.

Brandel braki (SLRBrb):
O: 5/I, m: 5/II, 3.7.,
Franc Volmut, Neža 12,
1420 Trbovlje.
O: 3/I, m: 5/I, 22.6.,
Boštjan Jejič,
Šmarje 118 b, 5295 Branik.
O: 4/I, m: 4/I, 9.5.,
Ciril Čuk,
Predgrize 21, 5274 Črni Vrh.

Beagli (SLRBig):
O: 4/I, m: 5/I, 11.8.,
Marija Medjimurec Šerbec,
Ulica nadgorijskih borcev 4,
1231 Črnuče.
O: 5/III, m: 5/I, 26.7.,
Simon Volk,
Velika Bukovica 21,
6250 Ilirska Bistrica.
O: 4/I, m: 5/I, 9.8.,
Ivan Traven,
Na Dole 4, 1217 Vodice.
O: 5/I, m: 3/III, 12.7.,
Zoran Sernc,
Srednja vas 32, 4208 Šenčur.
O: 5/I, m: 5/I, 2.8.,
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.
O: 5/I, m: 4/I, 16.6.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.

Srbski goniči (SLRGrb):
O: 5/I, m: 4/II, 26.7.,
Alojz Bizjak,
Arto 8, 8293 Studenec.

Planinski goniči (SLRGpl):
O: 5/I, m: 3/III, 12.7.,
Ernest Bivic,
Milje 31, 4212 Visoko.

Brak-jazbečarji (SLRBJ):
Črni:
O: 4/I, m: 5/I, 1.8.,
Anton Bizjak,
Pod gradom 11,
5271 Vipava.

Nemški ptičarji – žimavci (SLRNŽ):
O: 5/VUP,
m: 4/5-PZP-50+22, 31.7.,
Vojko Pirher,
Lukavci 26/a, 9242 Križevci.

Irski setri (SLRIS):
O: 5/PPA, m: 5/PPA, 14.7.,
Alenka Pokorn,
Sora 18/a, 1215 Medvode.

Zlati prinašalci (SLRGR):
O: 5/PNZ, m: 4/PNZ, 20.5.,
Jože Gradišar,
Zalog 99, 4207 Cerklje.
O: 5/PNZ, m: 3/PNZ, 25.7.,
Ljuba Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.

Gladkodlaki prinašalci (SLRFR):
O: tuj plemenjak,
m: 5/PNZ, 25.7.,
Eva Krizmanovič,
Testenova 42,
1234 Mengeš.

Nemški prepeličarji (SLRPr):
Rjavci:
O: 5/I, m: 5/II, 10.7.,
Alojz Slavko Hotko,
Župelevec 16, 8258 Kapele.

Serci:
O: 5/I, m: 5/VP-170, 15.5.,
Aleš Šekoranja,
Na gmajni 4, 3000 Celje.

Kinološka zveza Slovenije

Narisek: H. Zeiler

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj risanico – repetirko, kal. 7,62 x 39, nova borovelska cev, z novim str. daljnogledom Bushnell 1,5 – 6 x 42 (fiksna montaža). Tel.: 041/811-946.

Prodaj tri lovske puške; češko **bokarico**, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom Swarovski, **risanico – repetirko**, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Kahles 7,62 x 39 in z rdečo piko Norconia. Cena po dogovoru. Tel.: 070/848-446.

Prodaj šibrenico CZ, kal. 12 – 12, zelo dobro ohranjeno. Cena 250 €. Tel.: 041/747-346.

Prodaj brezhibno rusko šibrenico – petelinko, kal. 16 – 16. Cena 350 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj Suhlovo tricevko, mod. 90 S, kal. 12 – 12/7 x 57 R, z vložno cevjo .22 Mag. in str. daljnogledom 2,2 – 9 x 42 Swarovski. Tel.: (01) 787-00-61.

Prodaj risanico – repetirko, kal. 7,62 x 39, z novo borovelsko cevjo ter novim str. daljnogledom 1,5 – 6 x 42 Bushnell. Tel.: 041/811-946.

Prodaj tri lovske puške: češko bokarico, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski; **karabinko**, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Kahles in **karabinko**, kal. 7,62 x 39, z rdečo piko Norconia. Cena po dogovoru. Tel.: 070/848-446.

Prodaj polavtomatsko pištolo Beretta, kal. 9 x 19 mm, PX4 Storm in **šibrenico – brezpetelinko** Suhl, kal. 12 – 12. Tel.: 041/595-084.

Prodaj risanico – repetirko, izdelek Bock, d.o.o. – Kranj, kal. 6,5 x 57, odlično ohranjeno, z zasučnimi montažnimi deli (1 cola) za str. daljnogled. Tel.: 031/869 ali 031/306-080.

Prodaj trap puško Browning Sinergy Prosport z 81 cm dolgimi cevmi, rezervnimi zadrkami in kovčkom. **Prodaj revolver** Smith & Wesson Original, kal. .357 s kovčkom. Tel.: 051/671-279.

Prodaj naboje kal. .308 Win. in **nabojnik** za puško Steyr Mannlicher Ultra Light, .308 Win. **Kupim pa naboje, kal. 6,5 x 57 R.** Tel.: 031/296-046.

Prodaj odlično ohranjeno karabinko, kal. .243 Win., mod. 112, lin, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42. Tel.: 041/375-988.

Prodaj zanimivo dvocevno petelinko – prednjačo ter naboje brennecke 93 x 74 R. Ob nakupu dobite za darilo moje knjižno delo Garači in postopači. Tel.: 041/313-554, Cernač.

Prodaj str. daljnogled (novi) Bushnell Elite 3200 z variabilno povečavo 4 – 12 x 40. Tel.: 041/260-690.

Prodaj tricevko Merkel Suhl, kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski Habicht Nova, s križem št. 4 (Suhlova montaža). Tel.: 041/770-813.

Prodaj dobro ohranjen str. daljnogled Tasco 6 x 40 z montažnimi deli ali brez. Cena po dogovoru. Tel.: 041/849-184.

Prodaj strelni daljnogled Jena 4 x 32 z originalno montažo za češko bokarico ZH (stari tip). Tel.: 041/212-933.

Prodaj malo uporabljeno in dobro vzdrževano borovelsko bokarico (izdelek Sodie), kal. 16/70/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in variabilnim strelnim daljnogledom Kahles (Suhlova montaža). Puška je zelo natančna. Zanj imam tudi strelivo, tok, čistilni pribor in drugo opremo. Tel.: 031/421-213.

Prodaj dvocevno risanico – prelamačo Tikka Express, kal. .30 – 06 - .30 – 06, lepo ohranjeno. Cena 850 €. Tel.: 041/224-431.

Prodaj pištolo Walther PPK, kal. 7,65 mm, PPK-L, kal. 7,65 mm, Walther P 38, kal. 9 x 19 mm in Manurhin PPK, kal. 7,65 mm. Tel.: 041/500-200.

Prodaj risanico, kal. 8 x 57 CZ, s str. daljnogledom Kahles Helia 6 x 42, zasučna montaža (cena 600 €). Cena risanice brez montažnih delov 200 €. Tel.: 031/250-105, Peter.

Prodaj str. daljnogled Swarovski Habicht Nova 6 x 42 (križ) z montažo. Tel.: 041/238-943.

Ugodno prodaj enocevno risanico – prelamačo Baikal, kal. 7,62 x 39, z montiranim str. daljnogledom Nikko Stirling 1,5 – 6 x 42. Puška je natančna in odlično ohranjena. Tel.: 040/354-590.

Prodaj dvocevno risanico Fabarm, kal. 9,3 x 74 R, s str. daljnogledom Swarovski 1-6 x 42 EE. Cena po dogovoru. Tel.: 041/667-511.

Prodaj risanico, kal. 7,62 x 39, z novo borovelsko cevjo in novim str. daljnogledom. Puška je lahka. Tel.: 041/811-946.

Prodaj lovsko kombinirano puško Merkel BBF – B3, kal. 12 Mag./7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles CBX 2,5 – 10 x 50. Tel.: 041/490-187.

Prodaj šibrenico Merkel Suhl, kal. 12 – 12, z ejektorji; **kratko risanico – repetirko** CZ, kal. 7 x 57, s polnim olesjem (»štuc«), znižano ležišče nabojnika (3 + 1), s str. daljnogledom Kahles 4 x 32. Tel.: 041/791-982.

Prodaj bok šibrenico, kal. 12/12 (1 sprožilec in ejektorji), **šibrenico** brezpetelinko CZ, kal. 16 – 16; **risanico – repetirko**, kal. 308 Win. (tekmovalna cev), in **risanico repetirko** Walther, kal. .22 hornet (varmint cev). Vse je odlično ohranjeno. Tel.: 040/599-585.

Prodaj bokarico Zoli, kal. .308 Win./20 Mag. Notranjost cevi je odlično ohranjena, ročno gravirane so stranske plošče – angleška gravura, ima francosko naprožilo, zaklep s tremi zatiči. Cena je 1000 €. Tel.: 040/770-433.

Prodaj predvojno bokarico Geb. Merkel Suhl, kal. 16/8 x 57 IR, z odlično ohranjenimi cevmi in strelnim daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: 041/644-088.

Prodaj luksuzno, bogato gravirano (s srebrno intarzijo) **boroveljsko tricevko** (izdelek Sodie), kal. 7 x 65 R/222 Rem./16, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32. Tel.: 041/450-576.

Prodaj risanico, Mauser, kal. 6 mm Rem., s str. daljnogledom Swarovski 8 x 50. Cena po dogovoru. Tel.: 070/295-345.

Prodaj bokarico, kal. 12/7 x 65 R s str. daljnogledom Swarovski. Tel.: 041/785-656.

Lovski psi

Prodaj mladiče slovaški kopov, poleženi 28. 5. 2009, odličnih delovnih staršev, oče tuj plemenjak. Psi bodo za oddajo v začetku avgusta. Tel.: 041/635-255.

Prodaj tri mesece stare **resaste istrske goniče,** odličnih delovnih staršev. Tel.: 031/574-049 ali (05) 757-16-17.

Prodaj posavski gonički, stari tri mesece. Sta potomki odličnih staršev. Cena ugodna. Tel.: (05) 37-42-050; 031/165-572.

Prodaj tri samičke pasme **brandel brak,** poležene 24. 5. 2009. So potomke odličnih staršev. Tel.: 041/513-330.

Prodaj psico slovaški kopov, staro dve leti, ocena 5/1. Ima opravljeno tekmo v delu na divje prašiče. Cena 900 €. Tel.: 041/406-471.

Prodaj leglo špringer španjlov, starih tri mesece. Tel.: 041/638-100.

Naprodaj sta legli resastih jazbečarjev in brak-jazbečarjev. Tel.: 051/375-627, Jane Weber.

Prodaj nemška prepeličarja, stara eno leto. Pes je tipa brezec, psica pa serka. Oba sta odlično telesno ocenjena in kažeta odlične delovne lovske zasnove. Prodajam ju, ker imam pet prepeličarjev. Tel.: 031/448-042, Jože.

Prodaj lovska terierja (samca), stara 4 mesece, odličnih delovnih staršev. Tel.: 040/550-090, Zorko.

Prodaj mladiče srbskih (balkanskih) goničev. Za oddajo bodo primerni po 20. avgustu. Tel.: 031/373-900.

Prodaj leglo planinskih goničev, poleženih 14. 6. 2009. Oče je izredno delaven: 2 x 2, in 1 x 3, na državni tekmi, 8. na EP goničev, odličen v delu po KS. Tudi mati je izredno delavna. Tel.: 041/635-953, Jožef.

Na voljo je izredna priložnost za nabavo vrhunskih lovskih psov pasme slovaški kopov, uporabnih predvsem za lov na veliko divjad. Mladiči so bili poleženi 4. 6. 2009, so odlične vzrejne in delovne linije. Oče je prvak razstav – specialk za slovaške kopove – Nitra 2008, 2009. Čeprav je šele v tretjem letu, je osvojil že več prvaštev na tekmah v delu na divje prašiče ter po krvnem sledu, kar je razvidno iz vpisov

v rodovniku. Mati mladičev je prav tako zelo ostra na prašiče ter sledoglasna, večina njenih potomcev iz prejšnjih legel pa se je izkazala kot dobri lovski pomočniki. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodaj leglo beaglov. Starša sta telesno odlično ocenjena in preizkušena v delu. Oče je državni prvak v lepoti (izvira iz Avstrije). Tel.: 031/604-745.

Prodaj mladiče pasme beagle (leglo 2. 8. 09). Psički izhajajo iz preverjene lovske vzreje. Mati in oče imata vzrejno oceno 5/1. **Naprodaj** imam tudi **resaste foksterije** (leglo 26. 7. 09). Mati sledoglasna (vzrejna ocena 5/1), oče je tuj plemenjak. Tel.: 040/354-590.

Bi mi morda kdo iz Slovenije podaril lovsko psico srednje rasti? Zaželena je bavarka ali hanovčanka. Pridem jo iskat. Tel.: 041/274-325.

Sprejemam prednaročila za mladiče, nemške lovske terierje. Leglo 5. 8. 2009. Psarna Boštjanova, Tel.: 031/322-212.

Prodaj leglo bavarskih barvarjev, odličnih staršev (v delu pa tudi na razstavah). Mati: 2 x BOB, 4 x CAC. Mladiči bodo naprodaj konec oktobra. Rezervacije sprejemam na tel. št.: 041/598-619, Branko.

Ugodno prodaj dva nemška prepeličarja – serca (moška), stara štiri mesece. Starši so odlični in delovni psi na polju in ostri na d. prašiče in zajce. Tel.: 041/279-082.

Prodaj brak-jazbečarko, staro 6 mesecev; je izredno lepa, primerno ostra in dobro goni divje prašiče. Tel.: 040/307-532, Marko.

Prodaj brak-jazbečarje, jelenje barve, stare 9 tednov, potomce odličnih staršev. Tel.: 031/640-928, Jože.

KO STE NA ZAČETKU LOVA MOKRI DO KOLEN, V NEKAJ MINUTAH PA ŠE VIŠJE, SE SPOMNITE PRIJATELJA, KI IMA

NEPREMOČLJIVE HLAČE IN JAKNO.

motex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CENA TRZIN
Dobroave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Želite imeti psa pod kontrolo? Ga šolati brez naporov, hitro, pravilno in učinkovito?

To vam omogočajo **ELEKTRONSKE OVRATNICE.** Dometi signalov od 200 do 1.600 m. Na voljo tudi **NEVIDNA ELEKTRONSKA OGRAJA ZA PSE DO 1200 m.** POL d.o.o.
Informacije: **tel.: 041/406-471**

Prodaj brak-jazbečarja, starega 2,5 leta. Tel.: 041/202-754.

Prodaj dva samčka, brak-jazbečarja. Tel.: (05) 366-80-61 ali 031/459-787.

Ugodno prodaj psički pasme brandel brak, poleženi 3. 6. 2009. Sta tetovirani in dvakrat cepljeni. Starši so odlični in glasni goniči. Tel.: 041/239-573 ali (05) 714-62-00, Vičič.

Ugodno prodaj tri mesece staro nemško prepeličarko – serko, potomko odličnih, delovnih in razstavnih staršev. Tel.: 041/809-143.

Prodaj nemške lovske terierje. Tel.: 041/346-914.

Prodaj posavskega goničarja, starega sedem mesecev. Tel.: (04) 518-10-39 ali 031/468-571.

Prodaj mlade nemške prepeličarje (stari so pet mesecev), odličnih staršev. Tel.: 040/169-380.

Prodaj dve nemški prepeličarki – rjavki, stari pet mesecev. Tel.: 041/494-587.

Prodaj brak-jazbečarja, samčka in samičko, stara tri mesece. Tel.: 041/705-376.

Prodaj leglo resastih jazbečarjev, odličnih, delovnih staršev. Oče odličen v delu po KS. Tel.: 070/846-909.

Ugodno prodaj psičko pasme brandel brak, staro tri mesece, odlične vzreje in potomko odličnih staršev. Psička je dvakrat cepljena. Tel.: 041/240-400.

Deset dni lova na losa, črnega medveda in volka v Kanadi

na najboljših lovnih območjih pacifiškega gorvoja Britanske Kolumbije. Loviti je mogoče v štirih terminih od 10. septembra do 17. oktobra 2009. Desetdnevni lov stane 3.500 € v spremstvu poklicnega lovskega vodnika, v ceno pa je vključen: prevoz iz kraja Prince George na lovne terene, hrana in bivanje. Posebej je treba plačati lovsko dovolilnico (licenca) za lov v BC (125 €), dovolilnico za odstrel losa (175 €), dovolilnico za odstrel črnega medveda (125 €, če ga lovite) in 35 € za vsakega volka (če ga lovite). Dodatnih trofejnih pristojbin ni.

Prosimo zapomnite si: le enega losa, dva črna medveda in tri volkove je dovoljeno upleniti enemu lovcu v koledarskem letu!

Prosimo, ogledajte si naše spletne strani: www.ambushoutfitters.com. Za natančnejše informacije pokličite na tel. številko 001/250-969-4295 (Shane Wakelyn) ali mi pišite po e-pošti: ambushoutfitters@yahoo.ca

Lov na črnega medveda (baribala), grizlija in volka v Kanadi

Deset (10) dni spomladanskega ali jesenskega lova na območju pacifiškega gorvoja v Britanski Kolumbiji

je le 1.250 € ob spremstvu poklicnega lovskega vodnika in z vključenim prevozom iz kraja Prince George na lovne terene, s hrano in nastanitvijo.

Posebej je treba plačati: dovolilnico BC (licenco) za lov (125 €), dovolilnico za odstrel enega baribala (125 €, če ga želite loviti). Trofejne pristojbine (plačati jih je treba le v primeru, če je odstrel realiziran opravljeno, uresničen) pa znašajo za:

črnega medveda 850 €, grizlija 5.000 € in volka 125 € (v koledarskem letu je enemu lovcu dovoljeno upleniti le tri volkove).

Interesenti za lov lahko dobijo dodatne informacije pri Northern Wilderness Outfitters: telefon ali faks: 001-250-563-6377; e-mail: mark.terhorst@hotmail.com

Prodajmo nemške kratkodlake ptičarje, rjave in črne serce. Cena po dogovoru. Tel.: 041/709-208, 041/680-828, (02) 580-18-12.

Drugo

Za šolanje psov so vam na voljo fazani, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj elektronsko ovratnico za šolanje psa, domet od 250 do 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodaj rogovje kanadskega severnega jelena – karibuja najboljšemu ponudniku. Informacije po telefonu. Tel.: 041/512-446.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **zimске ptičje krmilnice in umetne valilnice za ptice duplarice.** Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Kupim knjige ZK, št. 2, 4 in 7. Tel.: 041/664-528, Milan.

Prodaj mladiče in košute – jelenov lopatarjev (damjaki) za nadaljnjo rejo ali odstrel. Tel.: 031/827-336.

Prodaj (za polovično ceno) **nov lovski krog Mura,** št. 54. Tel.: 041/849-184.

Prodaj odpadle srnjaje in jelenje veje rogovja. Cena po dogovoru. Tel.: 041/849-184.

Prodaj novo avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656, Matjaž.

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA

LOV NA DAMJAKA V RUKU
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofeje ter odstrelom damjaka z rogovjem
– do 2 kg 1.000 €
– do 2,5 kg 1.150 €
– do 3 kg 1.550 €
– do 3,5 kg 2.000 €
– do 4 kg 3.200 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA JELENA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofeje ter odstrelom jelena z rogovjem
– do 5 kg 1.200 €
– do 6 kg 1.680 €
– do 7 kg 2.400 €
– do 8 kg 3.200 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofeje ter odstrelom merjasca s čekani
– 12 cm 800 €
– do 14 cm 1.000 €
– do 16 cm 1.200 €
– do 18 cm 1.600 €

Kupim 2., 4. in 7. knjigo iz zbirke Zlatorogova knjižnica. Tel.: 041/664-528.

Izdelam vam diatonično harmoniko z različnimi lovskimi motivi. Več informacij po tel.: 041/567-126.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad (iz obore) za nadaljnjo rejo. Tel.: 051/652-682.

Kupim revije Lovec od leta 1910 do 1926. Tel.: 031/684- 676, Janez.

Kupim ali zamenjam knjige Zlatorogove knjižnice. Tel.: 031/684-676, Janez.

Prodajam lovski plašč in hlače (št. 52) ter **lovski klobuk.** Tel.: 070/295-345.

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram lov na lovski farmi (v mojem spremstvu) oktobra in novembra. Vse informacije dobite po telefonu 031/636-191.

Roman Setnikar

Waffen Siebert največji avstrijski lovski opremljevalec
8010 Graz, Munzgrabenstrasse 81, tel.: +46/316/84 81 840 fax: +46/316/84 81 849
email: office@wiesbert.at

**POMEMBNA INFORMACIJA
ZA NAŠE KUPCE IZ SLOVENIJE**

V vedno večjem obsegu smo že mnogo let pomemben, zanesljiv in uspešen partner za naše kupce iz Slovenije. V zelo obsežnem izboru najdete pri nas: lovsko in športno orožje, optiko, lovsko opremo in oblačila. Da bi izboljšali našo ponudbo v Sloveniji smo pridobili ustreznega sogovornika, ki Vam lahko pri vsem strokovno svetuje.

Naš svetovalec: Mag. Igor Anderluh
Šentvid 35, 3231 Grobelno
tel.: +386 41 365 295
email: igor.anderluh@gmail.com

Poslujemo vam tudi katalog o naši ponudbi.

SEPTEMBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide zaide začet. konec
1. To	18:12	2:51	6:23 19:40 5:14 20:49
2. Sr	18:35	3:56	6:24 19:38 5:15 20:47
3. Če	18:54	5:02	6:25 19:36 5:17 20:44
4. Pe	19:12	6:08	6:26 19:34 5:18 20:42 ☺
5. So	19:30	7:14	6:28 19:33 5:20 20:40
6. Ne	19:49	8:21	6:29 19:31 5:21 20:38
7. Po	20:10	9:29	6:30 19:29 5:23 20:36
8. To	20:35	10:41	6:31 19:27 5:24 20:34
9. Sr	21:05	11:53	6:33 19:25 5:26 20:32
10. Če	21:44	13:06	6:34 19:23 5:27 20:30
11. Pe	22:35	14:16	6:35 19:21 5:28 20:28
12. So	23:37	15:18	6:36 19:19 5:30 20:25 ☺
13. Ne	----	16:10	6:38 19:17 5:31 20:23
14. Po	0:51	16:51	6:39 19:15 5:33 20:21
15. To	2:11	17:24	6:40 19:13 5:34 20:19
16. Sr	3:33	17:51	6:41 19:11 5:35 20:17
17. Če	4:55	18:15	6:43 19:09 5:37 20:15
18. Pe	6:15	18:37	6:44 19:07 5:38 20:13 ☺
19. So	7:33	18:59	6:45 19:05 5:39 20:11
20. Ne	8:50	19:22	6:46 19:03 5:41 20:09
21. Po	10:06	19:49	6:48 19:02 5:42 20:07
22. To	11:19	20:20	6:49 19:00 5:44 20:04
23. Sr	12:29	20:58	6:50 18:58 5:45 20:02
24. Če	13:31	21:44	6:51 18:56 5:46 20:00
25. Pe	14:25	22:37	6:53 18:54 5:48 19:58
26. So	15:09	23:36	6:54 18:52 5:49 19:56 ☺
27. Ne	15:45	----	6:55 18:50 5:50 19:54
28. Po	16:14	0:40	6:56 18:48 5:52 19:52
29. To	16:38	1:44	6:58 18:46 5:53 19:50
30. Sr	16:59	2:50	6:59 18:44 5:54 19:48

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI,
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

VK za goniče pri KZS
v sodelovanju z **LKD Gorenjske in LD Gorenja vas**

organizirata

DRŽAVNO TEKMO GONIČEV (CACT 2009).

Tekmovanje bo **24. 10. 2009** z začetkom ob 8. uri pri lovskemu domu Javorč - LD Gorenja vas.

Ekipa LKD in tekmovalci naj se prijavijo do 14. 10. 2009 pri tajniku VK za goniče na naslov: **Jožef Verčko, Troblje 46/d, 2380 Slovenj Gradec.** Pisna prijava mora vsebovati podatke o vodniku (tudi GSM) in kopijo rodovnika psa. Prav tako morajo psi izpolnjevati pogoje, navedene v Pravilniku o ocenjevanju dela goničev.

VK za goniče – S. Ž.

KOMISIJA LZS ZA LOVSKO KINOLOGIJO

in

KLUB LJUBITELJEV PSOV JAMARJEV

obveščata o

spremembi kraja za vzrejni pregled in vzrejno preizkušnjo za terierje, uporabne za lov.

Komisija LZS za lovsko kinologijo in Strokovna komisija Kluba ljubiteljev psov jamarjev obveščata vse vodnike terierjev, da bo vzrejni pregled z vzrejno preizkušnjo 3. 10. 2009 z začetkom ob 8. uri v lovišču LD Boris Kidrič na Zgornji Hajdini pri Ptuj.

Dostop je mogoč po novi avtocesti A4 Slivnica–Draženci; izvoz Kidričev, nato v smeri Ptuj.

VK za goniče in VK za brak-jazbečarje pri KZS

sporočata,

da bo **7. 11. 2009** z začetkom ob 8. uri na hipodromu v Šentjerneju

VZREJNI PREGLED ZA GONIČE IN BRAK-JAZBEČARJE.

Vodniki morajo prinesiti na vzrejni pregled tudi originalni rodovnik in fotokopijo privedenega psa. Pes mora biti že telesno ocenjen in imeti opravljeno PNZ.

Uvoženi psi iz tujine morajo biti vpisani v Slovensko rodovno knjigo.

Vabljeni!

Vzrejna komisija za barvarje in Komisija za lovsko kinologijo pri LZS

organizirata

15. DRŽAVNO TEKMO V DELU PO UMETNI KRVNI SLEDI

Zbor udeležencev bo 12. 9. 2009 ob 8. uri pri lovskem domu LD Jelenk v Idrijskih Kronicah.

Tekma bo potekala po Pravilniku za samostojno tekmo po umetni krvni sledi.

Prijavljeni psi morajo imeti predhodno opravljeno uporabnostno preizkušnjo (UP).

Prijave pošljite do 7. 9. 2009 na naslov: **Radoš Burnik, Pot v trnje 7, 5281 Spodnja Idrija.**

Prijavi priložite fotokopijo rodovnika. Dodatne informacije dobite na tel. številki: 041/ 520 801.

Predsednik VK za barvarje
Bojan Deberšek

Vzrejna komisija za šarivce in vodne pse pri KZS

organizira

UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO ZA NEMŠKE PREPELIČARJE – CACT

Preizkušnja bo v nedeljo, 18. 10. 2009, v lovišču LD Polskava.

Zbor bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Polskava.

Interesenti naj se pisno prijavijo do 6. 10. 2009, kot prilogo pa pošljejo tudi obojestransko fotokopijo rodovnika.

Naslov za prijave: **Jože Pangerl, Miklošičeva 1, 3000 Celje.**

Vse dodatne informacije dobite na tel. številki: 031/448-042.

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

TRGOVINA IN SERVIS

Brnčičeva ulica 13
1231 Ljubljana-Črnuče
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Nikon
ZEISS
SWAROVSKI OPTIK
BRESSER

PRESELILI SMO SE

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 6x44 IR 164,00 €
NE 1,5-6x44 IR 188,00 €
NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavnotejne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA: 270,00 €

Beluga, d.o.o., Ljubljana
Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO

Ugodnosti za
člane LD

VIKING
Challenging the Laws of Nature since 1920

**šport
MOJCA**

T: 02 82 150 31
E: mojca.sport@ko-mo.si
Na Šancah 2
2390 Ravne na Koroškem

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42

RD 30H

RD 30

RD 25H

Optična pika 2. generacije Panoramo

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti optične, ugodna cena: **120,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Ko berete te vrstice, jeleni na Madžarskem že rukajo!

In s tem se začne eno najvzdržljivejših lovskih doživetij – jelenji ruk. Lov na jelena ni poceni, sploh ne v roku. A vendar ni tako drag, da si ga tudi lovec s povprečnim dohodkom ne bi mogel privoščiti vsaj enkrat. Še je čas, da se 15. septembra pridružite skupini v našem spremstvu. Lovimo vsega uro vožnje od naše meje. Odstrel jelena z rogovi okrog 150 CIC-točk (teža rogovja 5,0 kg) stane le 950 €, v medalji (6,0–6,5 kg) 1.600–1.950 €.

Vam je morda več do lova v gorah? Do lova na gamsa? Kozla ali kozo trofejne vrednosti do 90 CIC-točk boste v naši organizaciji lahko uplenili v eni od slovenskih LD za 700 €. Na voljo imamo vsega sedem glav te plemenite gorske divjadi. Zato pohitite s prijavo in si že zdaj rezervirajte lov na gamsa v prsku.

Je lov s pogonom na divje prašiče visoko na vrhu lestvice vaših lovskih užitev? Udeležba na dvodnevem skupnem lovu v hrvaških loviščih, vključno z vsemi odstrelli, tudi odstrelom merjasca, vam je na voljo za 390 €. Prvi lov bo 24. in 25. oktobra.

In če vas kot lovca zanima mala divjad, se nam pridružite 22. oktobra in 24. novembra na Madžarskem. Za dvodnevni lov z odstrelom petih poljskih zajcev boste odšteli 390 €.

Če imate morda željo po lovu na katero drugo divjad, pogledajte, prosimo, na našo spletno stran, nas vprašajte po e-pošti ali pa nas pokličite kar po telefonu.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Krmilnik divjadi: 300lbs (130 kg) – standard:

Mogoča tudi izvedba z lestvijo ali škripcem
 Sončna celica za polnjenje baterije
 Baterija 7 Ah/12V
 Časovnik trosenja z regulatorjem polnjenja – šest nastavitvev časa vklopa, čas trosenja 0–30 sek
 Nastavljiva hitrost motorja
 Dobavljamo tudi glavne rezervne sestavne dele
 Standardna izvedba: 350 €/kos

Usmerjeni krmilnik za ribogojnice:

Cena: 150 €/kos
 DDV ni vključen v ceno!

MINES TEAM proizvodnja in prodaja vodovodnih armatur in sanitarne opreme, d.o.o., Na logu 14, SI-5220 Tolmin
 Družba je vpisana pri Okrožnem sodišču v Novi Gorici, 28. 10. 1992, št. vloška 1/02699/00, srg 94/0063 z dne 13. 3. 1995.
 Osnovni kapital družbe je 47.989 EUR, IDŠT za DDV je SI46747087, matična št. 5681928.

Mines Team, d.o.o.,
 Na logu 14, Tolmin
 Tel.: 05/380 03 45,
 031/60 00 19
 E-pošta:
minesteam.com@siol.net

OPTOLYTH

PROMOCIJSKA AKCIJA
VRHUNSKE NEMŠKE OPTIKE
Natur erleben mit OPTOLYTH®

Optolyth daljnogledi, izvlečni in flikani spektivi so izdelki vrhunske kakovosti, v celoti proizvedeni v Nemčiji - "100% Made in Germany".

Daljnogledi Spektivi Izvlečni spektivi Dodatna oprema

Kombinacija robustne zasnove, stroge proizvodnje in kontrole kakovosti, zagotavlja visoko zanesljivost, na osnovi katere je izdelkom Optolyth dodeljeno **30 LET GARANCIJE**.

Več o **promocijski akciji** ter popularnih testih in primerjavah izdelkov Optolyth (v praksi na lovu) na uradni spletni strani **WWW.OPTOLYTH.SI**

Popularen Optolyth **ALPIN Classic 7x42** (gumiran)

- odlične karakteristike (Ceralin-Plus premazi leč...)
- aluminijasto/magnezijsko ohišje
- izredno lahek (565 gramov)
- 30 let garancije
- redna cena 485,00 EUR
- v promocijski akciji **436,50 EUR**

OPTOLYTH Slovenija
 Generalni zastopnik in distributer za Slovenijo
 E-pošta: info@optolyth.si
 Tel.: +386 (0) 40 59 00 79
 Splet: www.optolyth.si

Iščemo distributerje na področju celotne Slovenije...

VZREJALIŠČE FAZANOV V ITALIJI

Prodajamo mongolske fazane za izpust v naravo ali nadaljnjo vzrejo.
 Dostavimo vam jih na zeleno lokacijo.

Kmetijsko posestvo Giovanni Madinelli – Ulica Codis 20 – 33050 Pocenca (VIDEM) ITALIJA
 e-naslov: andrea.madi@libero.it ali mattelig@alice.it
 Telefon: +3933 1 358 87 54 (govorimo slovensko)

...LOV NA KRILIH ŠNEFA

www.snef.si

LOVSKA OBLAČILA "ŠNEF" LOVSKA OBUTEV OPTIKA ORGANIZACIJA LOVA

Tel.: 070 41 41 41 – Marko, 070 41 41 42 – Jani
info@snef.si
PREDSTAVIMO SE VAM TUDI V VAŠI LOVSKI DRUŽINI

"GRANDEL"

Vašo trofejo -
jelenja podočnika ali okliča
vdelamo v
zlat ali srebrn nakit.

Zlatarstvo Skušek
Slovenska cesta 23
1000 Ljubljana

zlatarstvo.skusek@gmail.com, (01) 425 13 71
pon-pet / 8-18, sob / 9-13, www.zlatarstvo-skusek.si

Ugodni gotovinski popusti!

TRGOVINA LOVEC
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
TEL: (01) 58-51-799

TRGOVINA LOVEC
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
TEL: (05) 330-86-60

TRGOVINA LOVEC
Bazoviška 25
6250 Ilirska Bistrica
TEL: (05) 71-41-706
www.koptex.com

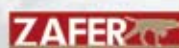
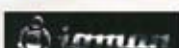
TRGOVINA LOVEC
Nemčavci 1D
9000 Murska Sobota
TEL: (02) 51-51-728

TRGOVINA LOVEC
Šuceva 23
4000 Kranj
TEL: (04) 204-24-37
www.koptex-caravan.com

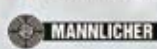
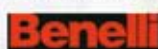
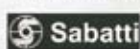
TRGOVINA LOVEC
Ferrarska 10
6000 Koper
TEL: (05) 639-10-28

TRGOVINA KOPTEX
Gregorčičeva 27
2000 Maribor
TEL: (02) 25-24-744
info@koptex.com

NAJVEČJA IZBIRA LOVSKE IN RIBIŠKE OPREME V SLOVENIJI PO ZELO KONKURENČNIH CENAH!

Strelivo: NORMA, FIOCCHI, MAGTECH, CHEDDITE, S&B, RWS, IGMAN itd ...

Dolgocevno orožje: SABATTI, BERETTA, ZASTAVA, SAKO, TIKKA, BENELLI, BETINSOLLI, SAUER, ZAFER, MANNLICHER, itd

Kratkocevno orožje proizvajalcev: BERETTA, S&W, WALTHER, TANFOGLIO, GLOCK, , SIG SAUER, TAURUS, itd ... Smith & Wesson

Zračno orožje: DIANA, UMAREX, ...

- 20 %
Do razprodaje zalog!

Na zalogi velika izbira dolgocevnega in kratkocevnega orožja!

Nagradni fotografski natečaj Divjad in narava

Lovska zveza Slovenije in podjetje Nikon organizirata fotografski natečaj na temo Divjad in narava. Organizatorja želita z natečajem spodbuditi fotografiranje divjih živali, ki sodijo med divjad, v njihovem naravnem okolju.

Na fotografski natečaj, ki bo trajal od 1. junija do 31. decembra 2009, se lahko prijavijo vsi ljubiteljski ali poklicni fotografi s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Fotografije pošljite po elektronski pošti na naslov urednistvo@nikonsvet.si, v polje zadeva pa vpišite »Natečaj divjad in narava«.

Najboljše fotografije čakajo privlačne nagrade:

1. nagrada: Nikon COOLPIX P6000 in spektiv,
2. nagrada: Nikon COOLPIX P90,
3. nagrada: Nikon COOLPIX L100.

Podatki o nagradnem natečaju in pogoji sodelovanja:

1. Trajanje natečaja

Natečaj bo trajal od 1. junija do 31. decembra 2009.

2. Udeležba

Na natečaju lahko sodelujejo vsi državljani Republike Slovenije.

3. Pogoji udeležbe

Na natečaju sodelujejo fotografi, ki lahko po elektronski pošti pošljejo do skupno tri fotografije na naslov urednistvo@nikonsvet.si s pripisom *Natečaj Divjad in narava* in kratkim opisom motiva živali ter kraja, kjer je bila fotografija posneta. Za veljavne bodo šteli le motivi živali, ki sodijo v skupino divjad. Fotografije pošljite v zapisu JPG, največja velikost naj ne presega 3 MB (kljub temu si shranite tudi večje fotografije, saj vas bo organizator ob morebitnem prejemu nagrade prosil za fotografijo v polni velikosti in kakovosti). Fotograf z oddajo fotografije jamči, da je fotografija njegovo lastno avtorsko delo. V primeru morebitne ugotovitve kršitev avtorskih pravic bo tudi kazensko in materialno odgovarjal izvirnemu avtorju za kršitev. Nepravilno oz. nezadostno izpolnjenih poslanih elektronskih sporočil strokovna komisija ne bo obravnavala. Fotograf se s pošiljko svojih fotografij strinja z njihovo objavo na spletni strani *Nikonsvet* in v reviji *Lovec*, prav tako organizatorju dovoljuje uporabo fotografije na različnih promocijskih tiskovinah in spletnih vsebinah, povezanih s fotografskimi natečaji. Fotograf se s pošiljanjem svojih fotografij strinja tudi s splošnimi pravilniki nagradnih iger in bo v primeru prejete in prevzema nagrade tudi v roku poravnal nastale davčne obveznosti (plačilo dohodnine iz naslova nagrade).

4. Nagrade in objava rezultatov

Nagrade fotonatečaja na temo *Divjad in narava* so:

1. nagrada: Nikon COOLPIX P6000 in spektiv,
2. nagrada: Nikon COOLPIX P90,
3. nagrada: Nikon COOLPIX L100.

Nagrade podelja podjetje **Nikon Slovenija**. Rezultati natečaja in nagrajenci bodo objavljeni januarja 2010 na spletni strani www.nikonsvet.si in v reviji *Lovec*. Vsi nagrajenci bodo o nagradah obveščeni po elektronski pošti. Rok za prevzem nagrad je 28. februar 2010.

5. Strokovna komisija

Strokovna komisija bo sestavljena iz treh ljudi: Nikonovega NPS-fotografa, člana Lovske zveze Slovenije in predstavnika podjetja Nikon Slovenija.

ANCELJ, d.o.o.

Lebanova 3
8000 Novo mesto

www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, e-naslov: ancelj-nm@siol.net

Delovni čas: od 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

**MELIOR
TEMPERAMENT Z ŽLAHTNIM
POREKLOM**

Strelivo elitnih strelcev, ki sledi vašim pričakovanejm.

**ODSLEJ ŠE CENEJE
MELIOR GT TOP 7 IN 7,5
0,176 EUR/KOS.**

PONOVNO V PONUDBI

**MK NABOJI
WINCHESTER .22 LR HP.**

SAMO 0,05 EUR/KOS

www.ancelj.si

Odločilna prednost!

Z optičnim strelnim daljnogledom, z vodoodpornim daljnogledom Monarch in laserskim daljinomerom boste odlično opremljeni za vsako priložnost.

Laser 1200S

Monarch 8,5x56 DCF

MCE 2,5-10x56 M #4

Nikon Sport Optics trgovci:
Tehnooktika Smolnikar, Bmčičeva 13, 1231 Ljubljana,
telefon: 01 426 32 72, e-pošta: tehnooktika@siol.net, spleti: www.tehnooktika-smolnikar.si
Studio Černi, Cvetkova ulica 2, 9000 Murska Sobota
telefon: 02 53 49 330, e-pošta: promocija@siol.com, spleti: www.digifoto.net

Nikon Sport Optics

www.nikon.com/sportoptics
www.nikon.de/monarchX/index.html

NOVO!
JESENSKA OBUTEV
Neopren ali usnje
Vibram podplat

VABILCI DIVJADI

REVOLUCIONARNA REŠITEV -
IR NASTAVEK
ZA DNEVNO OPTIKO
ZEISS
KAHLES

Nikon

NOVI MODELI Z6i

SWAROVSKI

LOV NA KOZOROGA
Osončjeva Hunting
ORGANIZIRAMO LOV V AFRIKI

Generalni zastopnik za:
MANNLICHER
Luxur

SAUER

Blaser

Blaser

BROWNING

WINCHESTER

SIG SAUER

RUGER

CDP

VREČA ZA ČAKANJE
- LODEN

Mikos

Mikos, Dravinjska c. 83b, 2319 Poljčane
GSM: 041/667-890; tel.: 02/829-50-20
E-mail: mikos.boris@siol.net